

Adrian Stan
Constantin Dinu

Andra Popescu
Iuliana Trască

Claudia Panchiosu
Raluca Voinea

Repere Educationale în școala românească

Inteligența

COMUNICARE

Traditii

Credinta

Toleranța

Creativitate

Eqalitate

Libertate

DREPTATE

demnitate

Voluntariat

Prietenie

ADEVAR

Volumul I, Iunie 2016

**Adrian Stan
Constantin Dinu**

**Andra Popescu
Iuliana Trașcă**

**Claudia Panchiosu
Raluca Voinea**

**REPERE EDUCATIONALE
ÎN ȘCOALA ROMÂNEASCĂ**

VOLUMUL I IUNIE 2016

BUZĂU, IUNIE, 2016

Referent științific:
Prof. Vasile Neculăiasa,
Inspector Școlar Educație Permanentă,
Inspectoratul Școlar Județean Buzău

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Repere educaționale în școala românească / Adrian
Stan, Andra Popescu, Claudia Panchiosu, ... - Buzău :
Editgraph, 2016

ISBN 978-606-663-417-5

I. Stan, Adrian
II. Popescu, Andra
III. Panchiosu, Claudia

37(498)

ISBN: 978-606-663-417-5
Editor: Florin Comăniță
Corectură: Adrian Stan
Tehnoredactare: Adrian Stan
Coperta: Adrian Stan
Desene: elev Alexandru Ștefan

Tipar: ~~editgraph~~ Buzău
www.editgraph.ro

Cuprins

Prefață	5
Introducere	9
Dezvoltarea gândirii - utopie sau șansă în școala românească ?	13
Prietenia, cel mai frumos sentiment uman!	31
Drogurile, între eșec și moarte	43
Colaborarea dintre familie și școală	65
9 Mai- Ziua Europei	78
Un suflet curat într-un mediu sănătos	91
Relația dintre controlul parental și devianța școlară. Studiu de caz	99
31 Mai, Ziua Mondială Fără Tutun	128
Zile importante	139

Prefață

"Educația este un proces al vieții și nu o pregătire pentru viață. Cred că școala trebuie să reprezinte viața actuală, viața tot atât de reală și de vitală pentru copil ca aceea pe care el o duce în familia sa, cu vecinii săi, pe locurile lui de joacă."

John Dewey (1859- 1952).

Argument

Problematika educației dobândește în societatea contemporană noi conotații, date mai ales de schimbările fără precedent din toate domeniile vieții sociale. Accentul trece de pe informativ pe formativ.

Educația depășește limitele exigențelor și valorilor naționale și tinde spre universalitate, spre patrimoniul valoric comun al umanității. Un curriculum unitar nu mai poate răspunde singur diversității umane, iar dezideratul educației permanente tinde să devină o realitate de necontestat. Astfel, fără a nega importanța educației de tip curricular, devine tot mai evident faptul că educația extracurriculară, adică cea realizată dincolo de procesul de învățământ, își are rolul și locul bine stabilit în formarea personalității tinerilor.

Educația – considerente generale

Într-o societate determinată istoric, sistemul de educație se materializează printr-o educație de tip formal, nonformal sau informal, incluzând toate dimensiunile (intelectuale, morale, estetice, tehnologice, fizice) implicate în cadrul acțiunilor educaționale organizate, structurate și planificate sau în contextul influențelor incidentale de tip pedagogic provenite din câmpul psihosocial.

În funcție de gradul de organizare și de oficializare al formelor educației, putem delimita trei mari categorii:

 educația formală (oficială);

 educația non-formală (extrașcolară);

 educația informală (spontană).

Educația formală

Coombs în 1973 a definit-o ca: "sistemul educațional structurat ierarhic și gradat cronologic, pornind de la școala primară și până la universitate, care include pe lângă studiile academice și o varietate de programe de specializare și instituții de pregătire profesională și tehnică cu activitate full-time".

Aceasta formă de educație cuprinde totalitatea activităților și a acțiunilor pedagogice desfășurate și proiectate instituțional (în grădinițe, școli, licee, universități, centre de perfecționare etc.), în cadrul sistemului de învățământ în mod planificat și organizat. Se realizează "în cadrul unui proces de instruire realizat cu rigurozitate în timp și spațiu: planuri, programe, manuale, cursuri...etc". (S Cristea, 2002, ap. Oprea)

Educația nonformală

Această formă de educație a fost definită ca: „, orice activitate educațională, intenționată și sistematică, desfășurată de obicei în afara școlii tradiționale, al cărei conținut este adaptat nevoi individului și situațiilor speciale, în scopul maximizării învățării și cunoașterii și minimalizării problemelor cu care se confruntă acesta în sistemul formal (stresul notării în catalog, disciplina impusă, efectuarea temelor ...etc.) (Kleis 1973).

Educația nonformală cuprinde ansamblul activităților și acțiunilor care se realizează într-un cadru instituționalizat, constituindu-se ca „o punte între cunoștințele asimilate în timpul lecțiilor și informațiile acumulate nonformal” (Văideanu 1998 ap Oprea)

Obiectivele educației nonformale sunt:

- lărgirea și completarea orizontului de cultură îmbogățind cunoștințele din anumite domenii
- crearea condițiilor pentru desăvârșirea profesională

Repere educaționale în școala românească

-să contribuie la recreerea și destinderea participanților precum și la petrecerea organizată a timpului liber

-alfabetizarea grupurilor sociale defavorizate

-asigurarea cadrului de exersare și cultivare a diferitelor înclinații, aptitudini, capacități.

Relația dintre educația formală și educația nonformală este de complementaritate sub raportul conținutului, al formelor de organizare și de realizare.

Educația informală

Este forma educației care se referă la exeperimentele zilnice care nu sunt planificate sau organizate și care conduc către o învățare informală. Este procesul care se întinde pe toata durata vietii, prin care individul dobândește informații își formează priceperi și deprinderi, își structurează convingerile și atitudinile se dezvoltă prin intermediul experiențelor cotidiene.

Acest tip de educație nu își propune realizarea unor obiective pedagogice, însă prin influențele sale exercitate continuu poate avea efecte educative deosebite, atât pozitive cât și negative.

Pedagogia studiază problema formării și perfecționării personalității umane prin activitatea educativă, acționând asupra individualității umane pentru a o modifica ca personalitate (H. Albli, 1987; A. Barba, 1991; P. Ancuța, 1997).

Formarea personalității elevilor trebuie să constituie o preocupare principală a factorilor educaționali, prin modelarea întregii activități psihice a elevilor și a conduitei acestora după relațiile sociale și după cerințele vieții sociale (G. Chiriță, 1977).

Lumea în care trăim este importantă nu numai în ideea că este spațiul în care viețuim, ea trebuie să exprime dorința de a progresa și de a urca pe scara umanității. Cei ce vor asigura mai departe continuitatea efortului și a gândirii umane sunt adolescenții de azi, oamenii de mâine (A. Tabachiu, I. Moraru, 1997; C. Bîrzea, 1995; A. Marga, 1999).

Repere educaționale în școala românească

Plecând de la aceste considerente de ordin general, în calitate de inspector școlar pentru Educație permanentă la Inspectoratul Școlar Județean Buzău pot afirma că lucrarea „**REPERE EDUCATIONALE ÎN ȘCOALA ROMÂNEASCĂ**”, realizată de autorii prof. Adrian Stan, prof. Claudia Panchiosu, Prof. Andra Popescu, Prof. Raluca Voinea, (Liceul Tehnologic „Costin Nenițescu, Buzău), Prof. Constantin Dinu, (Colegiul Economic Buzău), Prof. Iuliana Trașcă, (Școala gimnazială Gh.Popescu, Mărgineni , Olt) , surprinde în mod cât se poate de aplicat cele trei componente ale educației - formală, nonformală și informală , cu accent pe dimensiunea practică a acestora, conducând la o dezvoltare integrată a personalității elevului în cele șase domenii principale ale educației extrașcolare: cultural – artistic; ecologie și protecția mediului; educație civică, voluntariat, proiecte caritabile; educație pentru autocunoaștere și dezvoltare personală pentru un stil de viață sănătos; educație pentru dezvoltarea și valorificarea competențelor sportive, tehnice și științifice.

**Prof. Vasile Neculăiasa,
Inspector Școlar – Educație Permanentă,
Inspectoratul Școlar Județean Buzău**

Introducere

Lucrarea de față prezintă o colecție de teme educaționale realizate sub forma unor eseuri sau materiale științifice, în dorința autorilor ca aceste materiale să contribuie la desfășurarea unor ore de consiliere și orientare școlară cu elevii de la clasă sau în diverse activități educaționale.

Un prim material prezentat în carte “ **Dezvoltarea gândirii - utopie sau șansă în școala românească** ”, se dorește a fi un eseu educațional menit să introducă cititorul în teoria gândirii și a valențelor ei, în problematica legată de procesul de gândire și de rolul pe care îl are în învățământul românesc.

O incursiune în felul nostru de a gândi, bazat pe tipuri de învățare și stiluri de gândiri, pe metode de dezvoltare a gândirii și în special a celei critice. Oferirea unui test de perspicacitate, care nu presupune întodeauna folosirea matematicii, ne oferă prilejul de a ne descoperi nivelul de activitate al creierului, capacitatea de atenție și concentrare, așadar, testul prezent în material este un bun exemplu de a gândi, dar nu la un nivel sofisticat, acceptabil pentru toți elevii.

Materialul despre prietenie, „**Prietenia, cel mai frumos sentiment**”, evidențiază valoarea inestimabilă a prieteniei, care cântărește foarte mult în balanța bogățiilor vieții. Prietenia înseamnă iubire, prietenie și comunicare, este cea care îți oferă siguranță în viață. Pentru majoritatea tinerilor, valorile prieteniei sunt: fidelitatea, coerența, dragostea necondiționată, susținerea, sinceritatea.

Funcția de recunoaștere a prieteniei îl va ajuta pe tânăr să aibă încredere în el, să creadă în valoarea sa, să se iubească. Această valorizare este esențială pentru a-i permite să-și construiască stima de sine, de care are nevoie, și care este adeseori afectată de bulversările

Repere educaționale în școala românească

corporale și psihologice profunde pe care le traversează în această perioadă a vieții.

Prietenia este esențială pentru tineri, deoarece le aduce securitatea afectivă de care au nevoie pentru a se construi pe ei înșiși, reprezintă o sursă de recunoaștere care hrănește stima de sine. Prietenia le permite astfel să se afirme, să existe și să fie recunoscuți în afara familiei, să trăiască un atașament cu atât mai valorizant cu cât este aparent gratuit: ei nu sunt iubiți din obligație ci pentru ei înșiși.

Protecția mediului înconjurător, în general, și ocrotirea monumentelor naturii, în special, au devenit obiective importante ale lumii contemporane evidențiate și în tema **“Un suflet curat într-un mediu sănătos”**.

În școală trebuie să se organizeze acțiuni și proiecte menite să-i sensibilizeze pe copii în problema păstrării unui mediu curat și sănătos, cultivarea dragostei pentru Terra, educarea în sensul păstrării sănătății mediului în care trăiesc, însușirea unor norme de comportament specifice asigurării echilibrului dintre sănătatea individului, a societății și a mediului, formarea unei atitudini dezaprobatoare față de cei care încalcă normele specifice de păstrare a igienei mediului, educarea în sensul formării unor comportamente corecte de ocrotire a mediului, de colectare selectivă a deșeurilor menajere reciclabile, de gestionare a deșeurilor și de utilizare a acestora în scopuri creative

În cursul ultimilor ani folosirea ilegală a drogurilor s-a răspândit într-un ritm fără precedent, atingând toate regiunile globului. Această răspândire a drogurilor poate fi atribuită mai multor serii de factori, printre care insuficiența de informații credibile asupra pericolelor imediate și pe termen lung a folosirii drogurilor, ușurința din ce în ce mai mare a procurării drogurilor, absența unei responsabilități asupra dimensiunilor problemelor ridicate de droguri.

Tema **„Drogurile între eșec și moarte”** ne prezintă panopia tipurilor de substanțe psihoactive care acționează la nivelul creierului

Repere educaționale în școala românească

și care produc adevărate revagii în rândul tinerilor. Drogurile pun stăpânire pe trupul și mintea consumatorilor.

Este, într-adevar, păcat, este chiar mare păcat că unii pot ajunge aici. Este mult mai ușor să spunem categoric NU drogurilor, decât să luptăm ulterior contra acestor efecte, pe care consumul de droguri le poate aduce, pentru că, este mult mai bine să prevenim decât să combatem!

Evaluarea unor cunoștințe ale elevilor despre consumul de droguri se poate realiza cu ajutorul chestionarului din material.

“Familia este școala în care ești deopotrivă profesor și elev”, spunea Ioan Gyuri Pascu, de aceea școala prin profesorii ei trebuie să înțeleagă familia și să vină în sprijinul ei.

Tema **„Colaborarea dintre familie și școală”** este una des întâlnită în activitățile cadrului didactic și de aceea este important rolul pe care-l are școala și familia în viața elevilor, în orientarea lor școlară și în dezvoltarea lor viitoare. Si materialul prezentat în carte evidențiază acei factori care blochează comunicarea părinți- copii, scoate în evidență importanța legăturii dirigintelui cu elevii pe de o parte și cu părinții de cealaltă parte.

Materialul prezintă și o serie de tipuri de părinți implicați mai mult sau mai puțin în viața copiilor iar la sfârșit este prezentat un chestionar despre implicarea familiei în educația copiilor.

Studiul de caz cu privire la **“Relația dintre controlul parental și devianța școlară”** a urmărit să surprindă mecanismele care stau la baza atașamentului față de grupul informal și influența acestuia asupra individului

Acest studiu și-a dorit scoaterea în evidență a acelor deficiențe de ordin structural sau moral educativ din cadrul familial care generează conduite deviate la adolescenți dar și oferirea unor soluții pentru îmbunătățirea relației părinți - copii.

Un alt material interesant este cel dedicat zilei de **„ 9 mai- Ziua Europei**. “ Cum activitățile cu elevii cu ocazia acestei zile sunt dintre cele mai diverse, ne propunem și noi o prezentare a datelor care au

Repere educaționale în școala românească

condus la inițierea și formarea Uniunii Europene și dezvoltarea în rândul comunității a sentimentului de apartenență și integrare europeană.

Implicarea elevilor în diverse jocuri, concursuri, prezentări, expoziții de desene, nu poate face decât ca elevii să-și îmbogățească cultura generală.

Preocuparea pentru tema păstrării sănătății se regăsește și în materialul “ **31 Mai – Ziua Mondială fără tutun** “, în care sunt prezentate o serie de consecințe grave ale consumului de tutun.

Începând de la o vârstă fragedă, mulți adolescenți care fumează nu conștientizează afectul nociv mult mai puternic asupra lor al nicotinei și al altor substanțe din fumul de țigară.

Așadar, în speranța că aceste teme educaționale își vor găsi cititorii și vor contribui la realizarea unor activități interesante ale profesorilor cu elevii lor, ne dorim o continuare a acestei cărți și cu alte materiale și cu participarea și a altor colegi profesori.

Cu mulțumiri,

Autorii,

Prof. **Adrian Stan**, Prof. **Claudia Panchiosu**, Prof. **Andra Popescu**;
Prof. **Raluca Voinea**, (Liceul „Tehnologic Costin Nenițescu”, Buzău)
Prof. **Constantin Dinu**, (Colegiul Economic Buzău),
Prof. **Iuliana Trașcă**, (Școala Gimnazială Gh.Popescu, Mărgineni, Olt.)

Motto:

**„ Analfabeții viitorului nu sunt cei care nu știu să citească, ci cei care nu pot înțelege”
Alvin Toffler**

Dezvoltarea gândirii - utopie sau șansă în școala românească ?

**Prof. Adrian Stan,
Liceul Tehnologic „Costin Nenițescu”, Buzău**

Încă din Antichitate, filozofi ca **Heraclit**(535- 475 î.e.n) sau **Demostene**(384-322 î.e.n) au intuit că cea mai înaltă însușire a unui om este **gândirea** și că pentru fiecare există un mod propriu de gândire foarte apropiată de felul său de a fi.

„Cel mai sigur zid de apărare este mintea” spuneau vechii filozofi începând cu **Pitagora**(570-495 î.e.n) și **Antisthene** (445-365 î.e.n) sau că **mintea este prietenul cel mai de seamă al omului și nu forța** după cum mulți vor crede.

**Gânditorul de la Hamangia ,
cca. 6000 î.e.n**

Descartes((1596-1650) punea problema gândirii în balanță cu existența umană: **„Mă îndoiesc, deci cuget. Cuget, deci exist.”** **Pascal** (1623-1662) însă, matematician și filozof deopotrivă, dă o valoare fundamentală gândirii: **“Gândirea constituie măreția omului”** s-au **„Prin spațiu, universul mă cuprinde și mă înghite ca pe un punct; prin gândire îl cuprind eu.”**

Așadar, gândirea reprezintă bunul cel mai de preț cu care a fost înzestrată ființa umană, iar de este să-l amintim și pe filozoful grec

Sofocle(496-406 î.e.n), care spunea că **“Zei dau oamenilor minte, cel mai prețios din toate bunurile”**, înțelegem și de ce mulți filozofi reiterează ideea că acolo unde sunt multe bogății și putere, dacă nu este minte, atunci acelea nu sunt lucruri sigure.

O frumoasă zicală indiană deslușește o diferență între gândirea proprie și învățătură și anume: **“Cine nu are minte proprie ci numai învățătură, acela nu cunoaște folosul acesteia, cum nu cunoaște lingura gustul mîncării ”** (Mahabharata).

Atât de sugestive sunt aceste cuvinte încât ne duc cu gândul la proverbele românești printre care **“ prea multă învățătură strică celui fără de minte”** și ne dau o imagine a ceea ce se întâmplă în societatea noastră.

Gândirea ca și facultate superioară specifică creierului uman, spre deosebire de animale, reflectă în mod generalizat realitatea înconjurătoare cu ajutorul conștiinței, memoriei, imaginației, printr-un proces de concentrare a psihicului asupra unui anumit lucru.

Atunci, când emitem o părere, afirmăm o idee care credem în ea și acționăm ca atare, dar pe care nu o putem verifica pe baza unor dovezi reale, relaționale, putem vorbi astfel de gândire deziderativă, un fel de eroare logică de argumentație și anume, concluzia pe care ne-o dorim o considerăm adevăr absolut și încercăm să o demonstrăm. Astfel, în urma unor premise incorecte, concluzia noastră pe care ne-o dorim corectă, o vom considera ca atare corectă.

Un exemplu în acest sens ar fi următorul: **„ Examenul de Bacalaureat este greu și ar trebui desființat căci duce la un stres suplimentar ”**. Într-adevăr, examenul poate fi, și chiar sigur ne produce stres, dar aceasta nu înseamnă că trebuie să evităm tot ceea ce ne-ar produce în viitor o stare de stres, mai ales că examenul trebuie să reflecte o stare de competiție, un nivel de dezvoltare a cunoștințelor și competențelor unui elev.

Așa cum unii sportivi își antrenează unele deprinderi motrice, tot așa, pentru gândire trebuie depus un efort suplimentar de antrenare a ei după un anumit procedeu, anumite scheme, inclusiv prin joc.

Repere educaționale în școala românească

Procesul educațional își propune ca acest deziderat să aibă loc în cadrul tuturor activităților elevilor însă nu trebuie omis faptul că fără a exista responsabilitatea și asumarea participării fiecărui individ la acest proces, atunci nu ne putem aștepta la o mare reușită a școlii în problema dezvoltării propriei noastre gândiri.

Ca să poți răspunde la întrebarea „ **cum funcționează creierul ?**”, trebuie mai întâi să știi că emisfera stângă este răspunzătoare pentru gândirea logică, algoritmică, matematică, în general, analitică, și care permite înțelegerea vorbirii și a limbajului. Există o serie de mecanisme care se produc în creier ducând la o gândire rațională sau emoțională, sau o combinație dintre cele două, iar acestea pot fi lente sau rapide ceea ce conduce la ceea ce se cheamă gândirea rapidă și gândirea lentă. Un exemplu de folosire a lor ar fi acesta:

„Un caiet și o carte costă împreună 11 lei. Cartea costă cu 10 lei mai mult decât caietul. Cât costă caietul? “.

Cei care gândesc rapid folosind o metodă euristică, de recunoaștere a problemei, pot răspunde greșit spunând 1 leu. Cei care gândesc lent folosind o metodă matematică de rezolvare a problemei fie aritmetic, fie algebric găsesc soluția corectă 50 bani.

$50 \text{ bani} + 50 \text{ bani} + 10 \text{ lei} = 11 \text{ lei}$.

Pur și simplu, există situații în care gândirea rapidă, euristică este suficientă, dă rezultate doar dacă ea a fost suficient antrenată și mult mai multe situații în care ea apare datorită contextului zilnic, ca în următorul exemplu:

“ Care este orașul cu cei mai mulți locuitori New York-ul sau Toronto ?”.

Răspunsul corect va fi New York și nici nu trebuie căutat pe internet câți locuitori au fiecare căci recunoaștem în New York, orașul cel mai cunoscut și auzit dintre cele două, așadar, euristic, ținând cont de un anumit context putem da răspunsuri corecte.

O incursiune cel puțin în teoria învățării a lui **Piaget** (1896-1980) identifică definiția inteligenței ca “ **o adaptare a experiențelor**

cognitive anterioare pe care le realizează subiectul instrucției prin acumularea de informații noi, la un nivel superior prin transformarea acestor experiențe în moduri concrete de rezolvare a unei probleme”. Conform acestei teorii care este una de referință în cadrul pedagogiei, copilul trebuie ajutat să-și dezvolte propriul proces de gândire.

Ultimele teorii educaționale marjează pe dezvoltarea unor strategii de gândire ale elevilor care să aibă la bază cunoașterea stilurilor lor de învățare, deși există pedagogi care exprimă dubii față de eficacitatea stilurilor.

Axarea în procesul instructiv – educativ pe inteligența logico-matematică sau cea spațială în multe din sistemele educaționale din lume are în vedere tocmai formarea unei gândiri structurate, deschisă la orice intervenție educațională ulterioară.

Palatele copiilor unde aceștia descoperă noi valențe ale disciplinelor școlare și noi posibilități ale aptitudinilor lor, duc la o dezvoltare personală care vine să concretizeze nivelul de performanță cognitiv destul de ridicat al unor copii. Rezultatele activității lor în domeniul electronicii, a aeromodelismului sau a calculatorului, îi fac mândri pe dascălii lor.

Centrele de excelență în domeniul științelor exacte sunt pepinierele viitorilor olimpici naționali și internaționali care vor aduce rezultate importante și în liceu și în facultate și o dată cu angajarea în mari companii aduc un mare prestigiu școlii românești.

Din păcate, numărul elevilor implicați la acest nivel de perfecționare foarte ridicat chiar dacă lor li se alătură și acei elevi antrenați pentru a putea participa la diverse concursuri județene și naționale în domeniul științelor exacte este insignifiant în raport cu marea masă a elevilor din sistemul de educație.

Învățarea diferențiată este cea care face apel la cunoașterea tipului de inteligență multiplă și identificarea la fiecare elev a unui nivel de performanță la care poate ajunge dacă insistă să-și exploateze la maxim acele abilități și aptitudini, va conferi un scop întregului

Repere educaționale în școala românească

proces instructiv. Astfel, fiecare elev își formează un stil propriu de învățare care să răspundă intereselor și nevoilor sale, să-i permită să-și rezolve sarcinile primite.

Tot mai mulți profesori acceptă ideea de a da sarcini diferite elevilor, astfel ca și într-un învățământ simultan, elevii cei mai buni lucrează separat față de cei mai slabi, fie la tablă, fie în caiet, fie cu ajutorul unor fișe de lucru, toți sub îndrumarea profesorului, făcând posibilă atingerea obiectivelor lecției pentru cât mai mulți elevi. Cantitatea și nivelul sarcinilor de lucru pentru acasă trebuie și el diferențiat, ca elevii să-și maximizeze efortul în îndeplinirea lor.

Dintre stilurile de gândire pe care le folosim și anume, **reproductivă, creativă și critică**, cea critică are un rol preponderent în dezvoltarea personalității elevului căci asigură trecerea de la experiențele proprii de învățare la analiza propriilor idei sau a celorlalți, bazată pe argumente logice, care implică dezbateră, responsabilitate, participare activă la viața societății și nu în ultimul rând, încredere în propriile idei și în propria persoană. Trebuie menționat că, **gândirea critică** nu este apanajul doar a disciplinelor exacte și se poate iniția și dezvolta la nivelul tuturor disciplinelor școlare și pe întreg parcursul școlar, devenind competență foarte importantă, cerută la examenul de bacalaureat.

Și **gândirea reproductivă** este foarte importantă, deși mulți elevi abuzează de ea sau cum spun ei greșit, profesorii sunt cei care așteaptă de la elevi acest mod de gândire, să reproducă lecțiile sau să aibă multe cunoștințe teoretice.

Din păcate, nu se înțelege faptul că pe baza unei gândiri reproductive solide, se poate realiza acea gândire productivă adică creativă care să implice elevii în realizarea unor proiecte individuale sau de grup, în formarea unor deprinderi noi, în înțelegerea unor cunoștințe noi, în realizarea unor produse originale ale activității lor.

Utilizarea **problematizării** și a **rezolvării de probleme** ca metode de predare și învățare duc la obținerea scopului propus de a realiza învățarea prin descoperire, în urma unor situații problemă care

Repere educaționale în școala românească

se pun și pe care elevul le rezolvă antrenând întregul proces psihocognitiv. Aceasta înseamnă că elevul ține cont de cunoștințele însușite anterior, este motivat de situația – problemă căreia i se cere rezolvare și care poate fi aplicată ulterior și în alte situații.

Din păcate, tipologia acelor exerciții majoritare din practica școlară , în care nu se solicită găsirea unor metode sau idei de rezolvare noi, ci doar înlocuirea unor valori numerice în diferite formule sau calcule matematice în care pur și simplu se dorește formarea unor deprinderi de calcul și însușirea noțiunilor teoretice, nu mai ține de formarea unei gândiri critice.

Utilizarea **metodelor interactive** în acest scop ajută foarte mult acei elevi conduși de o motivație creatoare, de ambiția de a se remarca sau de fi lideri. În acest scop, mai toți profesorii au fost instruiți în abordarea acestor metode. De asemenea, perfecționările didactice duc profesorii mai aproape de rezolvarea necesităților actuale ale sistemului de educație .

Astfel că, schimbând mentalitatea profesorilor, comportamentul lor, se produce o reformă instituțională în școala românească, prin susținerea și promovarea creativității, originalității și a muncii de calitate la nivel de clasă, școală și societate.

Stimularea potențialului creator se impune așadar în contextul dezvoltării societății informaționale de astăzi, pentru a crea tineri care să fie ușor adaptabili la provocările viitorului, să fie pregătiți să facă față unor transformări rapide.

Conceptul de „**metacogniție**” promovat în ultimii ani de pedagogi, desemnează cea mai nouă competență a unei persoane de a se educa, fiind conștientă de noul proces de gândire și de posibilitățile sale intelectuale și participând efectiv la propriul proces de formare duce la dezvoltarea personalității sale prin aplicarea achizițiilor cunoașterii la un nivel optim. Așadar, aptitudinea de a avea „metacunoaștere” semnifică capacitatea de a putea reflecta la propriul proces de gândire, de a învăța cum să înveți.

Repere educaționale în școala românească

Înțelegerea resorturilor care stau la baza motivației fiecărui elev în parte contribuie la atragerea elevilor către învățarea de calitate. Dar, pentru aceasta trebuie dezvoltat la elevi **metacogniția**, ceea ce presupune existența a trei etape definitorii pentru orice activitate a lor:

- **Stabilirea unui plan de acțiune** ce implică alegerea resurselor, stabilirea obiectivelor, determinarea strategiilor de acțiune;
- **Realizarea activităților** implică gestionarea resurselor, evidențierea progresului, corelarea/adaptarea strategiilor la condițiile concrete ale activității;
- **Analiza activității** prin evaluarea rezultatelor obținute, stabilirea unui plan de îmbunătățire a rezultatelor, identificarea factorilor care contribuie la o transformare a elevului într-o personalitate autonomă.

Învățând matematica cât și alte științe prin descoperire- euristic, nu facem altceva decât să ne solicităm gândirea, să ne dezvoltăm imaginația, să căpătăm experiențe noi și să putem rezolva situații – problemă în diferite contexte.

Astfel, **învățarea prin descoperire** implică trei forme:

1. Descoperirea inductivă: - presupune ca elevii să pornească de la noțiuni sau exemple concrete și după efectuarea lor să descopere regula care stă la baza noului concept sau exercițiu.

De exemplu, obținerea formulelor de calcul prescurtat în care elevii pot înmulții două sau trei binoame cu aceeași termeni pentru a obține formulele cunoscute de noi. Sau, calculul unor sume de numere reale, care se fac după o anumită regulă, care se descoperă inductiv luând câteva cazuri inițiale.

2. Descoperirea deductivă: - presupune ca elevii să descopere un anumit rezultat plecând de la un concept nou care să fie folosit în demonstrație. De exemplu, obținerea formulelor de derivare ale funcțiilor elementare se poate face dacă se pleacă și se folosește în demonstrație, definiția derivatei. Sau, demonstrarea formulei de

integrare prin părți se poate realiza utilizând în demonstrație formula de derivare a produsului a două funcții derivabile.

3. Descoperirea prin analogie: presupune ca elevul să folosească noțiuni analoge cu cele pe care le știe deja. De exemplu, teorema împărțirii cu rest la polinoame se poate da prin analogie cu teorema împărțirii cu rest la numere întregi. Sau, efectuarea unor operații cu polinoame se poate face prin analogie cu operațiile de la funcții.

În concluzie, gândirea este legată de existența umană iar lipsa ei, într-o mai mică sau mai mare măsură nu înseamnă că nu facem raționamente, că nu ne rezolvăm problemele într-un anume fel. Ceea ce este important de amintit este faptul că în timp ce unele minți inteligente studiază universul, zboară în spațiu, creează roboți, fac o serie de descoperiri inovatoare în toate domeniile, mai sunt mulți oameni care, ca și în povestirile lui Ion Creangă își construiesc carul în casă după care trebuie să-și distruagă casa ca să scoată carul.

O dovadă a ceea ce înseamnă folosirea unei gândiri inteligente în care creativitatea joacă un rol important, o dă o veche legendă istorică despre faimoasa prințesă din localitatea antică Tyr, aflată în nordul Africii, astăzi fiind localizată pe limanul estic al Tunisului.

Prințesei Didona, având dreptul la o moștenire, i s-a permis de către rudele sale potrivnice să stăpânească atâta pământ cât putea prințesa să acopere cu pielea unui bou.

Fără să se supere, Didona a luat pielea unui bou și a tăiat-o fâșii foarte înguste pe care le-a înodat, realizând o fâșie lungă de un kilometru. A luat această fâșie și considerând linia țărmului mării ca și graniță a pământului său, ea a aranjat fâșia ca un semicerc de-a lungul țărmului.

Suprafața care a reușit să se formeze între fâșia respectivă și țărmul mării avea 100000 m^2 și a devenit viitorul său regat, întemeind astfel faimosul oraș Cartagina, cca. 650 î.e.n.

Tinerii din zilele noastre au acces la foarte multe informații (ziare, televizor, internet, școală, mediul apropiat), într-o măsură în

Repere educaționale în școala românească

care se impune folosirea **gândirii critice**, pentru a discerne între atâtea informații a căror validitate nu este întodeauna sigură. Chiar multe universități occidentale solicită susținerea unui examen, interviu, de gândire critică, în care vor să vadă cum gândesc viitori studenți.

Conceptul de gândire critică a apărut în 1941 în lucrările și testele lui **Edward Glasser**, “An Experiment in the Development of Critical Thinking”, Teacher’s College, Columbia University, 1941 , făcând referire la acțiunea de a gândi critic.

Etimologic, gândire critică vine din cuvântul grecesc “kritikos” = ”critic”, care înseamnă capacitatea de a judeca, de a discerne.

Gândirea critică implică un proces mental de identificare a informațiilor, ideilor, faptelor și realizarea de conexiuni logice între ele, de folosire a informațiilor și de analiza lor în urma cărora să se descopere greșelile din raționamente eventual, să se înțeleagă importanța ideilor și în final, în urma reflecției să se ofere raționamente logice.

Cum ne putem dezvolta mai evident gândirea critică ?

Este simplu. **Albert Einstein**, afirma că „ **pentru a gândi critic nu înseamnă a învăța, ci a antrena mintea să gândească** ” , altfel spus, trebuie ca noi să participăm la cât mai multe dezbateri, discuții, unde ne putem confrunta cu situații sau idei noi pe care le acceptăm sau nu, pentru că nu fac parte din convingerile noastre sau din ceea ce am învățat.

Ideile celorlalți , dezbătute, ne fac să le vedem pe ale noastre în altă lumină, să fie nevoie să le reevaluăm sau să le acceptăm în totalitate pe ale celorlalți.

Așadar și gândirea are nevoie de un antrenament pentru a se forma, este nevoie de efort, de reguli, de încercări, de eroare uneori, de ceea ce numim experiență de viață și aceasta se poate realiza numai în timp.

În relația profesor – elev, folosirea întrebărilor oferă un feedback suficient pe de o parte și pe de altă parte dezvoltă gândirea

Repere educaționale în școala românească

deductivă, facilitând învățarea de tip socratic care implică elevul mult mai mult în propria învățare.

Gândirea se dezvoltă atunci când profesorii stimulează și apreciază multitudinea de răspunsuri, de idei, din partea elevilor. Așadar, trebuie găsit timp și create acele condiții pentru a exersa gândirea critică. Elevii pot fi lăsați să speculeze, să vină cu o diversitate de idei și păreri, ceea ce cadrul didactic trebuie să aprecieze deschiderea lor de a se implica în dezbateri și să-i încurajeze.

Trebuie menționat faptul că în atmosfera tolerantă creată de profesor, elevii au o oarecare responsabilitate în ceea ce spun ca discuția să nu conducă la un comportament superficial în gândire.

Din experiența noastră de cadre didactice observăm în general, că elevii pasivi, cei care nu se angajează efectiv în discuții sau în lucrul la tablă au și cele mai mari dificultăți de învățare. Pe când, ceilalți care participă, sunt impulsionați să gândească, astfel ei devin implicați în propriul proces de învățare, capătă încredere în ei.

Care sunt etapele gândirii critice?

Identificarea informațiilor este o primă etapă ce constă în asimilarea, în recunoașterea informațiilor.

Corelarea informațiilor presupune a face legătura între cunoștințe și a pune în evidență ideile;

Aplicarea informațiilor înseamnă să putem identifica și rezolva problemele, inclusiv să putem face generalizări ale lor;

Analiza informațiilor presupune o etapă de examinare critică, de descoperire a greșelilor din raționamente.

Sinteza informațiilor presupune înțelegerea importanței unor idei și construirea unor argumente noi pe baza lor.

Evaluarea informațiilor presupune formularea unor judecăți de valoare.

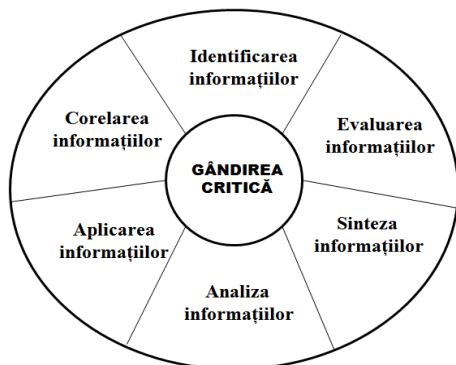

Fig.1 Etapele gândirii critice

Există o legătură între tipurile de itemi și modul de gândire pe care-l dezvoltă la elevi?

Desigur! În general, se consideră că itemii obiectivi, cum sunt cei cu alegere duală sau multiplă, unde se cer răspunsuri exacte, elevii trebuie să memoreze doar răspunsurile corecte.

La itemii subiectivi, unde trebuie ca elevii să-și formuleze răspunsul cu propriile cuvinte, să facă conexiuni între cunoștințe, să dea sau să folosească definiții, formule, etc., se produce în acest sens, un proces de gândire care-l pune pe elev să înțeleagă legătura între idei, cunoștințe și să le aplice.

Se pot folosi o serie de tehnici care să ajute la dezvoltarea gândirii critice?

Una din cele mai des metode folosite este lectura unor texte, înțelegerea lor și mai ales interpretarea a ceea ce a vrut autorul să transmită.

Scopul nu constă în memorarea unor conținuturi ci în realizarea analizei argumentative a unui text din care să se desprindă mesajul autorului, exprimat de cititor prin prisma propriilor lui idei.

Repere educaționale în școala românească

În condițiile noastre, când tinerii citesc foarte puțin în timpul liber, se impune ca în școală să se realizeze ore de lectură la orele de curs sau la atelierele de lectură.

Profesorul este cel care trebuie să îndrume elevii în ce măsură pot citi și alte materiale dar care să urmărească obiectivele orei. În rest, suplimentar, fiecare elev poate să-și aleagă lectura și să fie dornic să exploreze ceva interesant pentru scopurile lui proprii, sugerat de colegi sau de profesor.

O metodă folosită și în cadrul școlar este sistemul **SINELG** (sistemul interactiv de notare și eficientizare a lecturii și gândirii), introdus în 1986 de către Vaughan J. și Estes T.

SINELG este o metodă folosită mai degrabă pentru eficientizarea lecturii și decodificarea unui text. Cititorul trebuie să asculte sau să citească textul și să-l înțeleagă în mod activ și pragmatic, folosindu-se de cunoștințele anterioare.

Astfel, în urma citirii unui text, elevul trebuie să-și noteze pe marginea textului ceea ce știe deja (și folosește în acest sens simbolul $\surd$), ceea ce se contrazice cu ceea ce știe (va nota cu --), ceea ce apare nou și nu știe (se va nota cu +) iar ceea ce nu înțelege, nu are răspunsuri la el (va nota cu ?).

Metoda Știu / Vreau să știu / Am învățat, pleacă de la ideea că în predarea unei lecții noi, trebuie să se ia în calcul și ceea ce știe elevul sau să i se reamintească cunoștințele din urmă oferindu-i un timp de recapitulare.

În prima etapă, în urma conversației, elevii își notează pe caiet informațiile cunoscute deja despre lecția anunțată.

După ce se pun întrebări despre noua temă pentru a afla noi informații, acestea se notează de asemenea pe caiet, într-un tabel.

După cele două etape, se parcurge lecția din manual și se identifică răspunsul la problemele puse anterior.

Un exemplu de folosire a metodei pentru lecția **Funcția de gradul întâi**, clasa a IX-a ;

Repere educaționale în școala românească

Știu / Cred că știu	Vreau să știu	Am învățat
Definiția funcției de gradul întâi Rezolvarea ecuației de gradul întâi; Intersecția graficului funcției de gradul întâi cu axele de coordonate;	Monotonia funcției de gradul întâi Semnul funcției de gradul întâi	Rezolvarea unor inecuații sau a unor probleme în care se cere stabilirea monotoniei și a semnului funcției.

Metoda cubului presupune realizarea unui cub din hartie sau carton pe care se scrie următoarele verbe, DESCRIE, COMPARĂ, ASOCIAZĂ, ANALIZEAZĂ, ARGUMENTEAZĂ, APLICĂ după care se va împărți clasa în șase grupe, fiecare grupă primind ca activitate prin tragere la sorți, una din cele șase teme care compun lecția.

Astfel, pentru lecția **Funcția de gradul al doilea**, clasa a IX-a se are în vedere următoarele activități:

DESCRIE - Se va defini funcția de gradul al doilea;

COMPARĂ – Se va compara graficul funcției de gradul al doilea cu ceea ce se știe până acum și anume, cu graficul funcției de gradul întâi;

ASOCIAZĂ – Se vor scrie toate formulele asociate funcției de gradul doi, și anume, rezolvarea ecuației de gradul doi, graficul funcției, intersecția cu axele de coordonate, monotonia și semnul funcției;

ANALIZEAZĂ – Se va avea în vedere discuția referitoare la faptul când funcția admite un maxim sau minim, sau în funcție de ce, se determină monotonia și semnul funcției;

ARGUMENTEAZĂ – Trebuie explicat care este legătura între intersecția graficului funcției cu axa OX în două puncte, unul sau niciunul, în funcție de condiția care se pune discriminantului ecuației de gradul al doilea ($\Delta > 0$, $\Delta = 0$, $\Delta < 0$).

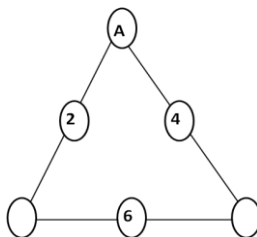
Repere educaționale în școala românească

APLICĂ – Se are în vedere rezolvarea unui exercițiu în care să fie aplicate cunoștințele teoretice, în cazul nostru, se poate cere pentru o funcție de gradul al doilea, să se reprezinte grafic, să se determine punctul de maxim sau de minim, să se determine punctele de intersecție cu axele, să se determine monotonia și semnul funcției;

O serie de rebusuri sau de probleme de perspicacitate, de logică, pun elevul în situația de a gândi, de a rezolva o anumită problemă fără a apela prea mult la matematică, ceea ce poate fi amuzant, distractiv, dezvoltându-i capacitatea de reacție în cele mai diverse situații. De aceea, este util să se dea elevilor o serie de probleme de acest fel, și să se observe dacă **Leonardo da Vinci** avea dreptate când spunea că : „**Nimic nu ne înșală mai mult decât propria noastră gândire.**”

Test de perspicacitate

1. Un elev a împlinit 17 ani după ce și-a serbat a patra zi de naștere, fără să fi omis vreuna. Cum este posibil?
2. La vânatoare doi tați și doi feciori au prins trei iepuri, dar fiecareia i-a revenit câte un iepure. Cum este posibil așa ceva ?
3. Într-un bananier sunt trei negri și trei banane. Fiecare aruncă jos o banană. În copac mai rămân două banane. Cum este posibil așa ceva?
4. Un câine este legat de un copac cu un lanț de lungime 10 metri iar la 12 metri de el este pus un castron de mâncare. Câinele a ajuns la castron fără să rupă lanțul. Cum este posibil ?
5. Ce cuvânt este scris incorect în toate dicționarele limbii române?
6. Poate fi cineva de 600 de ori mai în vârstă decât o rudă de a sa?
7. Într-o cameră sunt patru fete fiecare cu câte patru pisici, fiecare pisică având patru pisi. Câte picioare sunt în cameră?
8. 4 muzicieni cântă o melodie în trei minute. Dar 8 muzicieni, în cât timp vor cânta melodia ?
9. Ce cuvânt de trei litere devine de patru ori mai mic dacă adăugăm două litere ?
10. Unde s-a săpat prima fântână în România?
11. Ce număr urmează în șirul următor ? 0, 4, 18, 48, 100, ...

Repere educaționale în școala românească

12. Puneți în locul cercurilor una din cifrele 1, 3, 4, 5 astfel încât suma cifrelor pe fiecare latură a triunghiului să fie aceeași. Atunci, A este ...

13. Figura următoare este un pătrat magic în care suma numerelor pe fiecare linie, coloană sau diagonală este aceeași. Două numere lipsesc. Cu cât este egală suma $A+B+C$?

16	3	A
C	10	
B		4

14. Puneți operații și simboluri matematice între cifrele

$3 \ 3 \ 3 \ 3 = 8$, astfel încât să obțineți numărul din dreapta. Analog, se poate face și cu alte cifre în stânga ca să obțineți numărul 8.

15. Dacă vi se oferă modalitatea de a vă achiziționa un produs în valoare de 500 de euro, cum credeți că este mai convenabil, să plătiți cash sau să plătiți azi 1 euro și apoi timp de 10 de luni să plătiți în fiecare lună dublul sumei plătite în luna precedentă?

16. Un împărat le-a cerut celor doi fii ai săi ca după moartea sa, împărăția să fie a celuiia dintre ei al cărui cal va ajunge ultimul de la palatul prinților la palatul regal. După moartea împăratului, fiecare prinț ar fi vrut să conducă împărăția, dar nu se hotăra niciunul să pornească în cursa spre palatul regal nu cumva să ajungă cu calul său înaintea calului fratelui său. Prinții au apelat la un înțelept. Ca să-i ajute în această problemă, înțeleptul le-a spus doar două cuvinte. Care au fost acestea?

17. Cinci persoane sunt așezate la o masă rotundă și fiecare spune pe rând: „Vecinii mei, la stânga și la dreapta sunt amândoi mincinoși”. Se știe că un mincinos spune întodeauna minciuni. Cei care nu sunt mincinoși spun întodeauna adevărul. De asemenea, fiecare știe dacă vecinii săi sunt sau nu mincinoși. Câți mincinoși stau la masă?

Răspunsuri:

- 1). S-a născut pe 29 februarie. 2). Au fost un bunic, un fiu și un nepot.
- 3). Fiecare este numele unuia din negri. 4). Câinele este pe partea cealaltă a copacului. 5). Cuvântul INCORECT. 6). Da! Bunicul care să aibă 50 de ani iar nepotul să aibă o lună. 7). $4 \times 4 = 16$ pisoi + 4 pisici + 4 fete = $64 + 16 + 2 = 82$ picioare. 8). Tot în 3 minute. 9). La Doi adăugăm me și devine Doime adică de patru ori mai mic decât 2. 10). În pământ. 11). $180; 0 = 0 \cdot 1^2, 4 = 1 \cdot 2^2, 18 = 2 \cdot 3^2, 48 = 3 \cdot 4^2, 100 = 4 \cdot 5^2 \Rightarrow 180 = 5 \cdot 6^2$
- 12). $A=5$, deoarece $5+2+3 = 5+4+1 = 3+6+1 = 10$.
- 13). Se află mai întâi A din $16+10+4 = 16+3+A$, adică $A=11$, apoi din

Repere educaționale în școala românească

$16+10+4 = 11+10+B$ rezultă $B=9$. În final, $C=30-16-9=5$.

$A+B+C=11+9+5=25$; 14). $3 \cdot 3-3:3 = 8$. 15). Calculând suma dată pentru a doua variantă se obține $1+2+2^2+2^3+2^4+\dots+2^{10} = 2^{11}-1$ sumă ce depășește 2000 euro, mai precis 2047 euro. Prin urmare, este convenabilă prima variantă de a plăti cu 500 de euro cash.

16). „Schimbați caii” au fost cele două cuvinte spuse de înțelept. Astfel, fiecare va încerca să ajungă cât mai repede la palatul regal dar având sub el calul celuilalt. 17). 3 mincinoși, căci sunt doar doi care spun adevărul.

Dacă primul spune adevărul, înseamnă că al doilea și al cincilea sunt mincinoși. Mai rămâne ca doar unul dintre al treilea sau al patrulea să spună adevărul deoarece la stânga și la dreapta lor sunt numai mincinoși.

Nu în ultimul rând este util să prezentăm o serie de proverbe și cugetări despre gândire, pentru a fi însușite și comentate cu elevii și pentru a înțelege ceea ce cred ei despre gândire.

Proverbe și cugetări despre gândire

„ Gândirea, prin însăși natura ei, are un caracter creator, fiind opusă, într-un anumit sens, proceselor psihice reproductive (memoria și acțiunile mintale automatizate) .”

Alexandru Roșca

„ Gândirea este activitatea care mijlocește cunoașterea adevărului .”

C. Rădulescu- Motru

„ Omul dacă gândește, orice i se înlesnește.”

Proverb românesc

„Numai pe gândurile noastre suntem stăpâni.”

Rene Descartes

„ Gândirea este capacitatea de a lega condițiile prezente de rezultatele viitoare și consecințele viitoare de condițiile prezente .”

John Dewey

„ O gândire este un act, un cutremur al nervilor. Cu cât nervii se cutremură mai bine, mai liber, cu atât cugetarea e mai clară. ”

Mihai Eminescu

„ A gândi e mai interesant decât a ști, dar nu decât a intui .”

J. W. Goethe

„ Gândirea e munca inteligenței, visarea e voluptatea ei. A înlocui gândirea cu visarea înseamnă a confunda hrana cu otrava .”

Victor Hugo

Repere educaționale în școala românească

„Dacă viața fără gândire e puțin lucru, gândirea fără viață nu e nimic.”

O. Iahot

„Renunțând la gândire, omul renunță la sine .”

Dumitru Popescu

„ După cum e îndeletnicirea fiecăruia tot astfel e neapărat și felul său de a gândi.”

Demostene

„ Gânditorul este un om care vede acolo unde ceilalți nu văd .”

Dimuet

„ Cine se gândește la prea multe lucruri nu ajunge niciodată la vreo concluzie .”

Machiavelli

Vom încheia aici această incursiune în teoria gândirii, nu fără a aminti de vorbele de acum 500 de ani înaintea erei noastre a marelui gânditor **Confucius** (cca. 550- 479 î.e.n : „ **A studia și a nu gândi este o risipă. A gândi și a nu studia este periculos.** “

Bibliografie:

www.en.wikipedia.org/wiki/critical_thinking.

Dobre Marius. Gândirea critică. Câteva repere.

www.institutdefilosofie.ro

Fără autor. Proverbe, cugetări, definiții despre educație. Editura Albatros. București. 1978

Repere educaționale în școala românească

Motto:

**„ Să fii căldură, lumină și izvor de armonie
pentru cei dimprejurul tău.”**

S. Mehedinți

Prietenia, cel mai frumos sentiment uman!

**Prof. Claudia Panchiosu,
Liceul Tehnologic “Costin Nenișescu” , Buzău**

Dacă atunci când vorbim despre dragoste, este dificil să o înțelegem și să o definim, prietenia pare la fel de complexă de explicat și de trăit. Se constată uneori că, pentru anumiți adolescenți, prietenii reprezintă cea de-a doua familie a acestuia și ei pot spune foarte multe despre personalitatea acestora, de aici și zicala „*Spune-mi ce prieteni ai ca să-ți spun cine ești*”.

Anturajul poate influența un adolescent atât în sens pozitiv, cât și negativ. Un adolescent poate participa la activități pozitive desfășurate în colectiv, precum practicarea unui sport, lectura, activitățile de relaxare precum: muzica, filmul și jocurile educative, dar și la activități mai puțin pozitive și productive precum: consumul de alcool, drogurile sau fumatul. Chiar dacă cele negative sunt cele mai atrăgătoare pentru un adolescent, trebuie să existe un echilibru în tot ceea ce face pentru a evita ca ceilalți să-l judece dur și astfel să piardă din credibilitate din cauza anturajului.

Alegerea prietenilor este probabil cea mai importantă decizie pentru un adolescent și viitorul său. Pe internet, numeroși tineri afișează mai multe sute de *prieteni* pe rețeaua lor socială preferată, aplicând uneori orbește formula *Prietenii prietenilor mei sunt și prietenii mei*. Dar, într-un mod paradoxal, pentru ei, este vorba despre cifra prietenilor! Adolescența este o perioadă de vulnerabilitate foarte inconfortabilă. De asemenea, este aproape *vital* pentru ei să lege prietenii care le vor umple acel *vid afectiv*.

Repere educaționale în școala românească

Prietenia este esențială pentru tineri, deoarece le aduce securitatea afectivă de care au nevoie pentru a se construi pe ei înșiși.

Această nevoie explică, de asemenea, prietenii uneori foarte fuzionale care sunt proprii adolescenței și importanța de a avea un *confident* căruia sa-i poată povesti tot. De asemenea, o sursă de recunoaștere care hrănește stima de sine. Interesul pe care această legătură îl suscită nu mai este dictat de legăturile de sânge precum cele care îi leagă de părinți sau frați și surori. Prietenia le permite astfel să se afirme, să existe și să fie recunoscuți în afara familiei, să trăiască un atașament cu atât mai valorizant cu cât este aparent gratuit: ei nu sunt iubiți din obligație ci pentru ei înșiși.

În adolescență, această funcție de recunoaștere a prieteniei îl va ajuta pe tânăr să aibă încredere în el, să creadă în valoarea sa, să se iubească. Această valorizare este esențială pentru a-i permite să-și construiască stima de sine, de care are nevoie, și care este adeseori afectată de bulversările corporale și psihologice profunde pe care le traversează în această perioadă a vieții.

Dacă prietenia permite unui adolescent să primească dragoste, el trebuie să învețe să iubească la rândul său pe celălalt, considerat prieten important. De-a lungul prieteniei, el va identifica ceea ce așteaptă de la prietenii săi și ceea ce este el însuși dispus să ofere. Prietenii oferă posibilitatea de a intra în relație cu cineva cu toată încrederea, fără a se simți amenințat, rămânând în totalitate el însuși, neresimțind nici presiune, nici insecuritate în fața viitorului.

Pentru majoritatea tinerilor, valorile prieteniei sunt: **fidelitatea, coerența, dragostea necondiționată, susținerea, sinceritatea**. Dar atunci când se pune problema să le trăiască, este o altă poveste! Dacă cerem mai multor persoane să definească ce reprezintă prietenia pentru ele, și ce înseamnă cu exactitate un prieten, vom obține răspunsuri diferite, uneori chiar contradictorii. Pe de altă parte, toate aceste persoane vor fi de acord că prietenia este o realitate la care toată lumea vrea să participe și fără de care majoritatea oamenilor pretind că suferă de izolare și de un sentiment de goliciune a sufletului.

Ce înseamnă de fapt un prieten adevărat?

Un prieten adevărat te va încuraja să crești. Nu te va lăsa să te plafonezi și să te mulțumești cu puțin, va fi chiar dispus uneori să renunțe la prietenia ta, pentru ca tu să te poți dezvolta. Este foarte important să înveți din greșeli, iar prietenii adevărați înțeleg importanța acestui fapt.

Prietenii adevărați sunt dispuși să renunțe la instinctul de a te proteja, ca tu să câștigi lecții valoroase de viață. Un prieten adevărat este mereu disponibil sau cât poate el de des, te ascultă și nu caută neapărat să te psihanalizeze. Este reconfortant să știi că oricând, orice ar fi, poți să îl suni și să îi ceri să te asculte sau să te ajute. Pentru că știi că este acolo, ești mult mai sigur pe tine, mult mai încrezător în propriile tale șanse.

De asemenea, un prieten adevărat îți pune întrebări incomode. Te doare uneori când pune întrebările potrivite, dar incomode. Nu pentru că te deranjează, ci pentru că le aveai deja în mintea ta și acum ești nevoit să pui punctul pe *I*. Totuși, datorită prietenului tău adevărat, trăiești momente de claritate, în care judecata ta este la capacitate maximă. De fapt, întrebările puse sunt doar niște butoni care activează logica cea mai bună de care dispui. Prietenii adevărați pot fi considerați uneori niște *mentori* sau niște *coachi naturali*.

În multe dintre cazuri, cearta este un semn al afecțiunii emoționale. Nu neapărat față de o persoană, dar și față de un concept. Te cerți pentru că îți pasă și nu vrei să lași lucrurile așa. Ei bine, cearta vine ca o mânășă în relațiile dintre prietenii adevărați. Deși te ceartă, știi că este ca o ceartă maternă sau paternă, că binele tău este cel care este avut în vedere tot timpul. Uneori, dacă nu te cerți cu cineva, nu știi câtă influență emoțională ai tu asupra prietenului tău sau el asupra ta. Deci, se poate declara că uneori cearta este și un mecanism de verificare. Nicio relație nu poate reuși dacă ambele părți nu sunt dispuse să lase de la ele. Uneori o relație de prietenie este ca un proces de mediere. Partea X spune ce are nevoie ca să lase de la ea, iar partea Y declară ce anume consideră ea că este cel mai bun târg în interesul

Repere educaționale în școala românească

ei. Medierea aceasta în cadrul unei prietenii adevărate, creează puncte de vedere comune și leagă două persoane, creează deci consens.

Un prieten adevărat caută să vadă și perspectiva celuilalt, cât poate el de des. Totuși nu trebuie să se profite de asta. *Win-win* este cel mai bun raport, nu căuta să îl răstorni în favoarea ta. Nu profita de faptul că un om e dispus să lase de la el, ci mai degrabă răsplătește cu aceeași monedă.

Un prieten adevărat este preocupat și de alte lucruri decât de tine. Totuși el alege din când în când să împartă entuziasmul și descoperirile sale cu tine, iar asta te face curios. Prietenul adevărat, fiind deja ancorat pe ideea că nu te va lăsa să te plafonezi, face tot posibilul să te ajute să înveți lucruri noi și să fii și tu cel puțin la fel de curios ca el.

Curiozitatea naște povești, iar poveștile nasc o relație de prietenie adevărată. Tu decizi când ai nevoie de un prieten care să te ajute. Totuși, un prieten merge dincolo de asta. Este acolo și când tu nu ai neapărată nevoie de el. Poate te supraveghează sau este acolo doar ca tu să capeți încredere. Disponibilitatea lui merge dincolo de nevoile tale și uneori simți prezența acestuia. Asta este de fapt magia prieteniei adevărate. O simți chiar și atunci când nu trebuie. E ceva constant, e în mintea ta și îți oferă siguranță și inspirație. De fapt, pentru a avansa și evolua, o persoană are nevoie să se oprească și să ia contact cu ea însăși într-o liniște deplină și necesară. Anumiți pași nu pot fi făcuți decât în singurătate. *Ne naștem și murim singuri !* Această singurătate ne însoțește întreaga viață și trebuie să ne asumăm această realitate.

Este adevărat că o persoană care-și dezvoltă facultățile nu se plictisește niciodată. Singura *plictiseală* pe care ar fi nevoită s-o suporte, ar fi aceea de a-i lipsi timpul pentru a realiza tot ce o interesează, profitând de fiecare zi pentru a face cea mai frumoasă și cea mai lungă dintre călătorii, cea care îl conduce în propriul său interior, la cunoașterea de sine. A nu se uita principiul de viață pe care

ni l-a lăsat moștenire Socrates: „*Cunoaște-te pe tine însuși și vei cunoaște Universul*”.

Exemple de prietenii celebre

Mihai Eminescu și Ion Creangă se întâlnesc în 1975. Ion Creangă avea 38 de ani, iar Mihai Eminescu 25 de ani. Se leagă între ei o prietenie adevărată.

Ion Luca Caragiale și Mihai Eminescu s-au cunoscut în anul 1875. Au lucrat timp de mai mulți ani în redacția ziarului *Timpul*. I. L. Caragiale îl caracterizează astfel pe Eminescu: "Era o frumusețe de bărbat. O figură clasică, încadrată de niște plete mari, negre, cu o frunte înaltă și senină, niște ochi mari, un zâmbet blând și adânc, melancolic”.

Ioan Slavici și Mihai Eminescu s-au cunoscut pe când erau studenți la Viena, în iarna anului 1869, unde urmau studiile universitare. Slavici spunea: "Nu era zi în care să nu ne întâlnim și toate orele libere le petreceam împreună. În urma sfaturilor lui am învățat să citesc românește”. Ioan Slavici, George Coșbuc și I. L. Caragiale editează împreună, la București, pe data de 1 ianuarie 1894, revista bilunară *Vatra*.

Cezar Ivănescu și Marin Preda s-au împrietenit în Palatul Mogoșoaia, dăruit de comuniști scriitorilor români. După aproape 16 ani de la moartea prietenului său, Cezar Ivănescu a publicat o carte dedicată singurătății și pustietății rămase în urmă. Ivănescu spune despre Preda „Îi mulțumesc că m-a învățat să devin scriitor român și-i cer iertare că, asemenea oricărei jigodii umane, l-am trădat și nu am fost lângă el să-l apăr de oameni și de moarte, tot una, căci moartea lui i-a venit prin oameni”.

Cireșarii – În copilărie, Cireșarii erau definiția prieteniei – mergeau împreună în cele mai fantastice aventuri, făceau lucruri pe

Repere educaționale în școala românească

care orice copil visa să le facă. Nimic din toate acestea n-ar fi fost posibil dacă grupul n-ar fi fost legat de o mare prietenie. Aproape că făceai și tu parte din gașca respectivă.

Cei trei mușchetari – Principiul *Toți pentru unul și unul pentru toți* spune cam tot despre prietenia dintre ei, atât pe câmpul de luptă, cât și la cârciumă. Tot din Alexandre Dumas merită să îi amintim pe La Mole și Coconnas din *Regina Margot*, care rămân unul lângă altul chiar și pe eșafod.

Black Beauty și Ginger – Da, vorbim despre autobiografia unui cal. Anna Sewell și-a umanizat însă personajele atât de tare, încât atunci când Black Beauty descoperă că Ginger a murit, ne dăm seama că, într-o lume în care ar fi avut libertate absolută și n-ar fi depins de oameni, cu siguranță ar fi salvat-o.

Lee și Adam din La Răsărit de Eden – Lee este servitorul chinez al lui Adam Trask, care îi crește copiii atunci când acesta suferă după ce e părăsit de Cathy. Lee este cu mult mai educat decât lasă impresia inițial și îl ajută pe Adam să înțeleagă sensul întâmplărilor prin care trece, educându-i în același timp și pe Caleb și Aaron.

Elijah Baley și R. Daneel Olivaw – Detectivul agorafob și claustrofob al lui Asimov, pe care îl regăsiți, printre altele, în *Caverne de Oțel*, *Roboții de pe Aurora* și *Soarele Gol* este primul pământean care părăsește planeta după primul val de colonizare. Daneel este primul robot umanoid construit vreodată. Și totuși, cei doi devin atât de buni prieteni, încât Baley cere să îl vadă pe Olivaw chiar și pe patul de moarte.

Genly Ai și Estraven din Mâna stângă a întunericului – Atunci când, prins la mijloc între conflictele dintre cele două state de pe Gethen, Ai este aproape ucis, Estraven își riscă viața, îl salvează și împreună traversează deșertul de gheață pentru ca Ai să își poată duce la îndeplinire misiunea care îl adusese pe Gethen. Estraven îl învață pe Ai să comunice telepatic și să înțeleagă cu adevărat ființele androgine de pe planetă.

Dean și Sal din Pe drum – Nu puteam să nu vorbim de cei doi călători din romanul lui Kerouac. Sal este fascinat de Dean și datorită lui pornește la drum. Și, deși spre final Dean îl dezamăgește, abandonându-l în Mexic, bolnav de dizenterie, Sal nu-l judecă, ci mai degrabă încearcă să-l înțeleagă.

Peter Pan și Wendy – Nu știu de ce, dar cărțile copilăriei au cele mai frumoase și simple prietenii. Așa cum este și cea între băiatul care nu îmbătrânește niciodată și Wendy Darling. Dacă romanul era pentru adulți, probabil că din relația lor s-ar fi născut o poveste ciudată, de felul celei din *The Curious Case of Benjamin Button*.

Primii O Sută din Trilogia Marte – Primii o sută de coloniști ai planetei Marte ajung să trăiască, datorită tratamentului gerontologic, de două sau chiar de trei ori mai mult decât ar fi normal, iar în Marte Verde ei se cunosc deja de aproape un secol. Nu se simpatizează întotdeauna, ba chiar există conflicte uriașe între ei (ca cel dintre Sax și Ann, pro și contra terraformării planetei), dar întotdeauna se văd unii pe alții ca pe membrii unei familii și, atunci când e cazul, sunt dispuși să își dea viața unul pentru altul.

Marcus Vinicius și Petronius în Quo Vadis – Romanul lui Sienkiewicz nu e doar o poveste de dragoste desfășurată pe fundalul guvernării lui Nero și a prigonirii creștinilor, ci și povestea prieteniei dintre cei doi. Petronius își folosește constant puterea și banii pentru a-l ajuta pe nepotul lui, Marcus Vinicius, să o salveze pe Ligia.

Ender și Jane – Jane apare în Enderverse mai întâi ca programul din spatele unora din jocurile de antrenament folosite pentru copiii recrutați în Jocul lui Ender (deși nu este încă numită Jane). Programul evoluează în inteligența artificială care i se arăta lui Ender în Vorbitor, în numele morților, și îi este alături până la sfârșitul întregii saga.

Quasimodo și Esmeralda – O prietenie legată între o femeie frumoasă și un bărbat diform, amândoi condamnați la nefericire din cauza felului în care arată. Quasimodo îi salvează viața Esmeraldei de două ori, iar Esmeralda este singura ființă căreia îi este milă și îi dă apă atunci când cocoșatul este pedepsit la stâlp.

Repere educaționale în școala românească

Chestionarul următor vine să evidențieze relațiile interpersonale de la la nivelul clasei de elevi:

Chestionar

- 1. Ți place să conduci, să organizezi munca altor colegi ?**
a) Da, foarte mult;   b) Mult;   c) Puțin;   d) Nu, deloc.
- 2. Te implici activ în viața clasei voastre ?**
a) Da, foarte mult;   b) Mult;   c) Puțin;   d) Nu, deloc.
- 3. Ți petreci timpul liber în activități împreună cu colegii tăi?**
a) Da, de foarte multe ori;   b) De multe ori;   c) De puține ori;
d) Niciodată.
- 4. Stabilești cu ușurință prieteni noi?**
a) Da, foarte rapid;   b) Da, relativ ușor;   c) Mai greu;
d) Foarte greu.
- 5. Ai o mare capacitate de a te adapta la mediul clasei tale (la comportamentul și activitățile colegilor)?**
a) Da, foarte rapid;   b) Da, relativ ușor;   c) Mai greu;
d) Foarte greu.
- 6. Ești mereu bine dispus, optimist, încrezător în propriile forțe ?**
a) Întodeauna;   b) De multe ori;   c) Rareori;
d) Foarte rar.
- 7. Pentru a evita un conflict cu colegii tăi, cum e mai bine să procedezi?**
a) să fii tolerant;   b) să fii agresiv;   c) să fii indiferent;
d) să nu mai comunici deloc cu ei.
- 8. Dacă ai în clasă elevi cu dizabilități, cum procedezi când aceștia au nevoie de ajutor?**
a) Îi ajut de fiecare dată când au nevoie;   b) Încerc să-i ajut dacă mi se cere.
c) Încerc să-i evit;   d) Nu îi suport.
- 9. Dacă un coleg îmi cere să-l las să copieze, cum procedez ?**
a) Îl las să copieze;   b) Îi spun că nici eu nu știu;
c) Nu îi răspund în niciun fel ;   d) Îi spun că nu pot să-l ajut.
- 10. În general îți place să te supraapreciezi în fața colegilor ?**
a) Da, întodeauna;   b) Rareori;   c) Foarte puțin;   d) Niciodată.
- 11. Crezi că ești nedreptățit, persecutat sau mai puțin dorit în colectivul clasei?**
a) Nu, deloc;   b) Foarte puțin;   c) Puțin;   d) Da, foarte mult.

Repere educaționale în școala românească

- 12. Ești suspicios, neîncrezător în relația cu colegii tăi ?**
a) Nu, deloc; b) Foarte puțin; c) Puțin; d) Da, foarte mult.
- 13. De obicei dai vina pe colegii tăi, pentru greșelile tale?**
a) Nu, deloc; b) Rareori; c) De foarte multe ori; d) Întodeauna.
- 14. Ești invidios pe alții, când au succes ?**
a) Nu, deloc; b) Rareori; c) De foarte multe ori; d) Întodeauna.
- 15. Ce atitudine ai când un coleg e obraznic cu o colegă?**
a) Îi atrag atenția; b) Nu sunt de acord, dar nu mă implic;
c) Sunt indiferent. d) Sunt de acord cu atitudinea lui;
- 16. Îți face plăcere să asști la bătăi sau certuri între colegi ?**
a) Da, foarte mult; b) Puțin; c) Foarte puțin; d) Nu, deloc.
- 17. Crezi că dacă te apuci de fumat vei arăta mai bine în fața colegilor tăi?**
a) Da, foarte sigur; b) Relativ acord; c) Nu neapărat; d) Nu, deloc.
- 18. Comentați în două, trei fraze următoarea cugetare a poetului englez John Donne (1572- 1631) :**
„Omul nu e o insulă de sine stătătoare. Fiecare, e o fărâmă din continentul uman “

În urma răspunsurilor elevilor, se poate evidenția următorul comportament al lor, astfel:

Dacă există un număr preponderent al răspunsurilor de la **a)**, înseamnă că elevul are un temperament coleric spre sangvinic, este în general foarte puțin emotiv, având o stimă de sine ridicată, este încrezător în el și în forțele lui.

Dacă există un număr mai mare al răspunsurilor de la **b)**, aceasta semnifică faptul că elevul este echilibrat emotiv, are un temperament flegmatic, și o stimă de sine destul de ridicată.

Dacă predomină răspunsurile de la **b)** și **c)**, atunci elevul este întrucâtva puțin emotiv, având un temperament flegmatic, cu o stimă de sine nu foarte ridicată care nu-l face foarte încrezător în forțele lui.

Dacă predomină răspunsurile de la **d)**, atunci elevul are un temperament melancolic, este foarte emotiv, având o stimă de sine scăzută ceea ce-l face să nu obțină întodeauna ceea ce-și dorește.

Repere educaționale în școala românească

Se pot propune, de asemenea, o serie de proverbe sau cugetări care se pot comenta, descifrând astfel sensul prieteniei din ceea ce au gândit autorii sau din ceea ce cred elevii.

Câteva proverbe și cugetări frumoase despre prietenie

„Cea mai mare rușine este să se salveze cineva aruncând pe prietenii săi în nenorocire”.

Euripide

„Noi dobândim prieteni nu primind beneficii, ci făcând”.

Tucidide

„După cum cei bolnavi, când suferă dureri mari, nu le mai simt când îl văd pe medic, tot așa, când cineva e întristat suferă mai puțin când vede lângă el un prieten”.

Philolaus

„Timpul încearcă prietenii, ca focul aurul”.

Menander

„Șase semne are prietenia: dă și primește, se destăinuie și întreabă, mănâncă și ospătează”.

Pancatantra

„Prietenul nu poți să-l cunoști atunci când ești fericit, iar dușmanul nu rămâne ascuns atunci când ești nenorocit”.

Septuaginta

„Prietenul sigur se cunoaște în împrejurări nesigure.”

Ennius

„Valoarea inteligenței, statorniciei și a caracterului unui prieten și a unei rude apropiate și depărtate se cunoaște prin piatra de încercare a nenorocirii. ”

Böhtlingk

„Prietenii nepotrivite sfârșesc todeauna prin antipatie. ”

Goldsmith

„Un prieten face mai mult decât o pungă cu bani. ”

„Ferește-mă, Doamne de prieteni, că de dușmani mă feresc eu. ”

„Prietenul vechi este ca vinul care, pe cât se învechește, pe atât mai cu gust se bea. ”

„Nici o avere nu e mai bună decât prietenul cel bun. ”

Proverbe românești

„Ce nu vrei să știe dușmanul, nu spune prietenului.”

Repere educaționale în școala românească

Proverb arab

„ Prietenia de copil, e ca apa într-un coș de nuiete. ”

Proverb francez

„ Prietenul se cunoaște la zile negre. ”

Proverb turcesc

„ Unul dintre principalele fructe ale prieteniei este ușurarea și descărcarea preaplinului inimii și nădufului, pe care îl pricinuesc și îl aduc suferințele sufletești de toate felurile. ”

François Bacon

„ E plăcut să-ți vezi prietenii pentru plăcerea pe care o simți și prețuirea pe care ți-o inspiră; e urât să-i cultivi din interes....”.

Jean de La Bruyère

„ Sunt demni de prietenia noastră cei care poartă întrînșii germenul de a se face iubiți”.

Cicero

„ Cei care cer prietenia fără a o da în schimb sunt hoți de suflete”.

Nicolae Iorga

„ Prietenia este un stăpân tot atât de poruncitor ca și dragostea”.

Romain Rolland

Bibliografie:

- 1. Emilia Vulturar, Toader Coman. Din cele mai frumoase maxime ale lumii. Editura DramArt XXI, Iași, 2004.**
- 2. Fără autor. Proverbe, cugetări, definiții despre educație. Editura Albatros, București, 1978.**

ÎMPREUNĂ SUNTEM CEI MAI BUNI

Motto:

„Unde nu există eroi, există heroină.”

Luka Tomic

Drogurile, între eșec și moarte

**Prof. Dinu Constantin
Colegiul Economic Buzau**

Definirea fenomenului

Originea cuvântului **“drog”** este incertă, unii autori considerând că ar proveni din cuvântul persan “droa” ce înseamnă “miros aromatic”, alții consideră că ar proveni din cuvântul evreiesc “?” – “parfum”, iar după alții la originea cuvântului ar sta termenul de origine olandeză “droog” - ce desemna substanțe vegetale vândute de farmaciști (Rășcanu R.)

“Drogul este definit ca orice substanță ilicită sau licită care, consumată fie din motive medicale, fie din alte motive, dă fenomene de dependență, adică necesită creșterea progresivă a dozei consumate și face foarte dificilă întreruperea acestui consum” (Rășcanu R.)

Drogurile – sunt substanțe solide, lichide sau gazoase, care, introduse în organism, modifică imaginea asupra propriei persoane și asupra realității înconjurătoare.

“Dependența de droguri reprezintă comportamentul care conduce la utilizarea obligatorie a drogului, caracterizată prin necesitatea stringentă de a consuma drogul, asigurarea furnizării și dorința de a reîncepe consumul” (Sandu Fl.)

Această stare de dependență propune trei componente distincte și independente:

- dependența psihică, caracterizată printr-o dorință inferioară și irezistibilă de a continua consumul pentru înlăturarea disconfortului psihic;

Repere educaționale în școala românească

- dependența fizică, ceea ce presupune o stare psihologică alterată, produsă de o administrare repetată a drogului pentru a preveni sevrajul;
- toleranța, care are înțelesul de rezistență sporită la efectele drogului, ceea ce necesită utilizarea unor doze din ce în ce mai mari pentru a obține efectele observate la doza inițială (Sandu FI)

Istoria drogurilor

Istoria drogurilor se duce în cele mai îndepărtate vremuri pentru că omul a fost întotdeauna preocupat de găsirea unor mijloace prin care să-și creeze plăceri de moment. La început, aceste substanțe erau procurate din plante, iar primul drog folosit a fost **opiul**, încă din perioada neolitică, obținut din capsulele de mac.

O menționare celebră despre folosirea **opiului** se găsește în “Odiseea” lui Homer care amintește despre o băutură capabilă, să ducă la uitarea durerii și a necazurilor” (Popescu Achim, Popescu A.)

Romanii cunoșteau atât macul cât și opiumul. Poetul Virgiliu amintește despre aceasta în “Eneida” și în “Georgice”. Pliniu , autorul unei vaste enciclopedii a timpului explică cum se poate obține opiumul din mac (Rășcanu R.).

Alchimiștii la sfârșitul dinastiei Han din China, (între secolele II-IV), posedau “pudra celor cinci pietre”. Acest drog era în totalitate de origine minerală, iar în combinație cu cannabisul s-a răspândit masiv în China.

În civilizația islamică, **cânepa indiană** era foarte utilizată, o dată ce Coranul a interzis consumul de alcool.

Repere educaționale în școala românească

Incașii sunt considerați că au ignorat opiumul și cânepa indiană, dar în schimb ei utilizau **coca** pe care o fumau în formă de țigări sau pipe (Rășcanu.R).

Dependența de **opium** se dezvoltă la mijlocul secolului al XIX-lea și în Europa, când au apărut centre unde se fuma opium, centre semiclandestine, atât la Paris cât și în marile porturi franceze.

Thomas de Quincey poate fi considerat unul din primii toxicomani moderni. El privea toxicomania din perspectiva culturală, ca obiect al cercetărilor medicale dar și ca obiect al tentativelor de control și interdicție .

Sfârșitul secolului XVIII-lea este marcat de dorința unor cercetători de a purifica opium.

La sfârșitul secolului al XIX-lea s-a intensificat preocuparea pentru uzul excesiv de drog, printre care s-au aflat ??? și cocaina. **Cocaina** a fost izolată din frunzele de coca după 1860 și a început să se răspândească foarte repede din 1885, când companiile farmaceutice au început să vândă în S.U.A. și Europa produse pe bază de cocaină.

O dată cu începutul secolului XX apar noi droguri și noi căi de administrare, ceea ce a condus la apariția de noi probleme legate de consumul lor.

O altă clasă de substanțe psihoactive, **amfetaminele** , au fost introduse în uzul clinic în 1932, dar au început să fie folosite ca drog în anii `50 și `60.

Preocuparea socială pentru abuzul de halucinogene s-a intensificat în anii 1960 când consumul unei noi substanțe, descoperite recent, cu un foarte mare potențial halucinogen, se răspândește foarte repede printre grupurile de tineri. Este vorba de LSD (Lysergic acid diethylamide).

În anii `70 crește consumul de **cannabis** și se răspândesc cazurile de abuz și dependența de amfetamine. Toate aceste substanțe

Repere educaționale în școala românească

nu sunt consumate doar în scopuri medicale, ele sunt produse și în laboratoare clandestine, ca droguri ilicite.

În cursul ultimilor ani folosirea ilegală a drogurilor s-a răspândit într-un ritm fără precedent, atingând toate regiunile globului. Această răspândire a drogurilor poate fi atribuită mai multor serii de factori, printre care insuficiența de informații credibile asupra pericolelor imediate și pe termen lung a folosirii drogurilor, ușurința din ce în ce mai mare a procurării drogurilor, absența unei responsabilități asupra dimensiunilor problemelor ridicate de droguri.

Tipuri de droguri

a) droguri care deprimă activitatea sistemului nervos

1. băuturi alcoolice
2. benzodiazepine (diazepam, nitrazepam)
3. barbiturice și alte substanțe utilizate ca somnifere
4. solvenți și gazele inhalante
5. substanțe care reduc durerea: opiacee (opium, codeină, papaverină, heroină) și opioide (mialgin, fortral, metadonă)

b) substanțe care stimulează sistemul nervos

1. cocaină
2. cofeină
3. tutun
4. amfetamine
5. hormoni steroizi, anabolizanți

ALCOOLUL

Acțiune: deprimant al sistemului nervos central

Cale de administrare: orală

Dependență fizică: da

Dependență psihică: da

Toleranță: da

Sindrom de abstinență: da.

Riscuri datorate consumului:

- Miros neplăcut al respirației, fața și corpul suferă modificări ușor de observat de către cei din jur
- La volan nu se evaluează riscul și nu se apreciază bine viteza și distanțele
- În relațiile sexuale există riscul de a contracta boli sau o sarcină nedorită datorită diminuării simțului responsabilității
- Pot avea loc conduite agresive în cadrul familiei sau în locuri publice
- Scade randamentul la învățătură sau la locul de muncă
- Poate duce la ciroză sau cancer de ficat
- Determină scăderea apetitului, grave devitaminizări, boli ale stomacului, boli de inimă, pierderi de memorie
- Consumul de alcool împreună cu alte droguri poate duce la moarte

HEROINA

Acțiune: deprimant al sistemului nervos central

Efecte: acțiune analgezică puternică, efecte euforizante, senzație de căldură în tot corpul, senzație de uscăciune a mucoasei bucale, și de îngreunare a extremităților, depresie respiratorie, constipație, scăderea apetitului și a “dorinței” sexuale

Cale de administrare: orală, prin inhalarea fumului de țigară, inhalarea prin aspirare, injectabilă

Dependență fizică: da. Crește în intensitate direct proporțional cu mărirea dozei

Dependență psihică: da

Toleranță: se dezvoltă rapid

Sindrom de abinență: da. Apare ca rezultat al întreruperii administrării cât și la administrarea unui antagnist

Riscuri datorate consumului:

- Produce dependență mai repede decât morfina și decât alte droguri, indiferent de forma de consum
- Provoacă pierderea poftei de mâncare, deshidratarea organismului și scăderea rezistenței organismului în lupta împotriva infecțiilor
- În cazul consumului regulat sau în cantitate mare apar tulburări respiratorii și constipație cronică, scăderea rezistenței la îmbolnăviri, iar la femei menstruația neregulată întreruperea ciclului menstrual la femei
- Sindromul de abținere apare la doar câteva ore de la administrarea ultimei doze deoarece dependența este foarte puternică și se manifestă prin: agitație, neliniște, tremurături, transpirație abundentă, perturbări ale termoreglării, piloerecție (“piele de găină”), dureri de mușchi și oase care devin insuportabile dacă nu se ia o doză imediat
- Apariția abceselor, cangrenelor, tromboflebitelor
- Contactarea virusului imunodeficienței umane, a virusului hepatic
- Întreruperea ciclului menstrual la femei
- Impotență la bărbați

COCAINA

Acțiune: stimulant al sistemului nervos central

Cale de administrare: inhalare prin fumat,

inhalare prin aspirare pe nas, injectabil

Dependență fizică: da

Dependență psihică: da, rapiditatea instalării fiind dependentă de calea de administrare

Toleranță: nu s-a stabilit încă

Sindrom de abținere: deprimare, încetinirea psihomotorie, iritabilitate și tulburări ale somnului, senzație de apăsare,

Repere educaționale în școala românească

accelerarea bătăilor inimii, amețeli

Riscuri datorate consumului:

- Dilatarea anormală a pupilelor și imobilizarea irisului
- Uscarea gurii
- Creșterea transpirației și a temperaturii corpului
- Spasme și tremurături
- Vomă
- Deteriorarea ritmului cardiac: tahicardie, aritmie
- Hipertensiune
- Avitaminoză și scăderea poftei de mâncare
- Stare de oboseală cronică
- Perforarea peretelui nazal din cauza inhalărilor
- Depresii și crize de agitație (cu riscul de suicid)
- Anxietate, somn agitat și neodihnitor
- Iritabilitate și paranoia

CANABIS

Acțiune: deprimant al sistemului nervos central

Efecte: hipnotice, anxiolitice, sedative, euforizante. Omul poate părea beat, vorbește greoi și este incoerent, este somnolent

Cale de administrare: orală, prin inhalare - fumat

Dependență fizică: nu este foarte dovedită

Dependență psihică: se dezvoltă în cazul consumului prelungit

Toleranță: poate să apară

Sindrom de abinență: se pot observa simptome care apar după 4-5 zile cum ar fi anxietatea, iritabilitatea, insomnia, scăderea apetitului

Riscuri datorate consumului:

Pe termen scurt

Repere educaționale în școala românească

- Scade tonusul muscular și apare o stare de somnolență ușoară (somnul din timpul zilei)
- Îmbrăzirea ochilor
- Creșterea apetitului
- Accelerarea ritmului cardiac
- Scade cantitatea de salivă, gura rămâne foarte uscată
- Tuse puternică și iritarea gâtului
- Apariția senzației de teamă și groază
- Dificultăți în perceperea timpului
- Scăderea capacității de memorare și concentrare
- Pierderea capacității de coordonare
- Absența inhibițiilor

Pe termen lung

- Bronșite și boli respiratorii
- Anxietate (teamă)
- Tulburări de apetit (foame sau anorexie) și somn
- Reducerea reflexelor și a capacității de judecată
- Tulburări importante ale memoriei și capacității de concentrare
- Tulburări sexuale (poate produce sterilitate la bărbați prin scăderea cantității și calității spermei)
- Crește riscul de infertilitate la femei și ciclul menstrual neregulat
- Scăderea concentrației de testosteron la bărbați, având ca efect feminizarea
- Creșterea concentrației de testosteron la femei, având ca efect masculinizarea
- Scăderea plăcerii sexuale

AMFETAMINELE

Acțiune: stimulante ale sistemului nervos central

Cale de administrare: orală, injectabilă

Repere educaționale în școala românească

Dependență fizică: poate apărea mai ales la utilizarea sub formă injectabilă

Riscuri datorate consumului:

Pentru doze mici și moderate

- Tulburări de somn și scăderea apetitului
- Uscare puternică a gurii
- Diaree și constipație
- Creșterea tensiunii arteriale și a temperaturii corporale
- Scade diureza

Pentru doze mari sau de lungă durată:

- Depresie și insomnie gravă
- Iritabilitate și paranoia
- Halucinații și delir
- Scădere în greutate
- Stop respirator
- Leziuni ale inimii
- Lipsa ejaculării
- Convulsii, moarte

BARBITURICE ȘI TRANCHILIZANTE

Acțiune: deprimante ale sistemului nervos central

Cale de administrare: orală, injectabilă sau inhalantă

Dependență fizică: da

Dependență psihică: da

Toleranță: se produce rapid

Sindrom de abstenență: da, similar sindromului de sevraj alcoolic (greață, vomă), stare de disconfort, insomnie, convulsii majore, anxietate, dezorientare, halucinații și uneori deces

Riscuri datorate consumului:

- Somnolență
- Tulburări de memorie
- Greutate de concentrare

Repere educaționale în școala românească

- Depresie cu pericol de suicid
- Deteriorarea capacității intelectuale
- proastă funcționare a sistemului nervos
- Greutate în articularea cuvintelor
- Dureri repetate de cap
- Anorexia (lipsa anormală a poftei de mâncare)

DROGURI DE SINTEZĂ

Riscuri datorate consumului:

- Tulburări ale ritmului cardiac
- Tremurături și mișcări involuntare ale unor părți ale corpului
- Contractarea involuntară a mușchilor masticăției, ceea ce duce la imposibilitatea de a deschide gura
- Senzații anormale la nivelul pielii: furnicături și senzație de amorțeală sau arsură
- Uscăciune a gurii (consumatorii beau bultă apă)
- Vedere încețoșată sau halucinații vizuale (văd lucruri care în realitate nu există)
- “Puseuri de căldură”, o coborâre bruscă a tensiunii arteriale care provoacă pierderea cunoștinței

ECSTASY

Actiune: este un drog sintetic, psihoactiv, cu proprietăți halucinogene

Efecte: consumul determină pentru scurt timp o stare de puternică excitație,

rezistență mare la somn și oboseală, o intensificare a senzațiilor

După consum însă, utilizatorul se confruntă cu:

- Greață

Repere educaționale în școala românească

- Dureri de cap
- Gură uscată
- Deshidratare corporală
- Accelerarea ritmului cardiac
- Pierderea controlului
- Criză de panică
- Crampe musculare
- Tremor puternic

Efecte psihologice: confuzie, depresie, anxietate, paranoia (idei neconcordanțe cu realitatea)

Riscuri: după doar câteva doze modificările la nivelul creierului pot fi evidențiate după 6 și chiar 7 ani de la consum.

Chiar și prima doză poate fi fatală putând declanșa stopul respirator, accidente cerebrale, crize de epilepsie

Riscul de a fi implicat în accidente crește

LSD

Acțiune: halucinogen

Efecte: în 2 ore de la administrarea LSD se dezvoltă efectele mintale care durează între 8-14 ore

- Distorsionarea sau intensificarea percepției senzoriale.
- Confuzie între diferite simțuri (sunete percepute vizual, mișcări resimțite auditiv, obiectele par a se contopi sau a se mișca ritmic.
- Trecerea timpului pare încetinită.
- Persoana are senzația că se află în afara propriului său corp ceea ce provoacă panică sau teama de a nu înnebuni.
- Dispoziția poate fi veselă, nefericită sau de panică acută.
- Comportamentul poate deveni extreme de periculos, persoana purtându-se ca și când ar fi invulnerabilă, rânindu-se sau chiar omorându-se .

Repere educaționale în școala românească

- Revenirea unor amintiri din timpul experienței psihedelice (uneori foarte neplăcute) la săptămâni sau luni după ce a luat drogul .

Dependență, toleranță, stare de sevraj

Dependența fizică

-stare adaptativă având drept consecință apariția unor tulburări fizice intense când este suspendată administrarea drogului sau după neutralizarea acțiunii sale de către un antagonist specific. Aceste tulburări constituie un sindrom de dezobișnuire

Dependența psihică

-se caracterizează prin dorința nestăpânită de a reînnoi luarea unui drog fără ca să urmeze în mod necesar o tendință de creștere a dozelor sau fără să apară un sindrom de dezobișnuire în caz de încetare a administrării.

Dependența naturală – apare odată cu nașterea individului atunci când mama acestuia este toxicomană

Toleranța la o substanță este definită prin:

-necesitatea de a crește treptat cantitatea de substanță psihoactivă pentru a obține același efect.

-efect diminuat în timp la folosirea aceleiași cantități de substanță care duce la creșterea cantității substanței pentru a obține efectul dorit.

Sevrajul

-reprezintă răspunsul organismului la absența bruscă a drogului cu care este obișnuit (apariția unor simptome fizice și psihice caracteristice drogului folosit, la întreruperea bruscă a consumului)

- cel mai sever sevraj apare la heroină și se manifestă prin: neliniște, insomnie, tremur puternic, dureri articulare și musculare,

Repere educaționale în școala românească

dureri abdominale însoțite de simptome specifice stării de gripă (greață, vărsături, febră, frisoane, transpirații)

Caracteristici ale consumatorilor de droguri

- un anumit grad de vulnerabilitate a personalității, anterioară începerii consumului;
- părinți lipsiti de resursele necesare pentru a face față exigențelor vieții cotidiene;
- sunt nestatornici în sentimente;
- sunt în dezacord cu societatea și cu autoritățile;
- au rezultate școlare slabe, multe absențe și acte de delincvență;
- acuză stări depresive sau anxietate, dar nu se știe dacă ele sunt cauzele sau consecințele consumului de droguri;
- unii provin din medii profund dezorganizate și adesea au avut o copilărie tristă.

Cu toate acestea, multe dintre persoanele care fac abuz de droguri nu au nici una din caracteristicile menționate mai sus. Riscul abuzului de droguri crește în societățile în care acesta nu este o rușine. Asupra tinerilor acționează și presiuni sociale, determinându-i să consume pentru a fi în rând cu ceilalți.

Prevenirea și combaterea consumului de droguri

Drogurile pun stăpânire pe trupul și mintea consumatorilor. Victimele drogurilor pot fi văzute pe stradă, în locuri obscure, în gară, la metrou etc. Pot fi recunoscute ușor : au fețele palide, cadaverice, răvășite, ochii roșii, pe jumătate închiși, cearcăne adânci și o expresie visătoare, pierdută. Sunt ruși de realitate și nu vor ajunge cu picioarele pe pământ decât peste câteva ore, când vor vrea să cunoască din nou extazul cu o nouă doză, și apoi coșmarul depresiei. Sunt puține șanse să mai aibă o viață normală.

Repere educaționale în școala românească

În țara noastră mulți tineri s-au lăsat atrași de „mirajul“ drogurilor. Dacă acum câțiva ani, România era o țară de tranzit, în prezent a devenit o țară de consum.

Din acest motiv toate instituțiile competente luptă pentru prevenirea și combaterea acestui flagel social, care pune stăpânire pe tineri, în special.

Astfel, apar trei momente în ce privește prevenția în consumul de droguri.

Prevenția primară urmărește realizarea unuia din următoarele obiective sau combinația lor:

- diminuarea accesibilității la substanțele psihoactive. Este un fapt dovedit astăzi, că, scăderea consumului este direct proporțională cu reducerea locurilor de vânzare și invers proporțională cu prețul;
- reducere motivației inițierii consumului la tineri prin mesaje adecvate;
- răspândirea în opinia publică a unor informații cât mai relevante privitoare la consecințele devastatoare ale consumului de droguri;
- promovarea alternativelor sănătoase, non-drog.

Prevenția secundară se regăsește „reducerea utilizării nocive” sau „a gradului de nocivitate” a consumului de droguri ilegale, urmărind ameliorarea integrării sociale a utilizatorilor,

Prevenția terțiară implică prevenirea recăderilor în cadrul unei boli sau limitarea efectelor nocive ale consumului de droguri într-o fază precoce a acestuia. Această formă de prevenție este de obicei strâns legată de intervențiile terapeutice.

Pentru prevenirea consumului de droguri ar trebui avute în vedere unele măsuri. Printre aceste măsuri ar fi:

- existența, atât în cadrul programelor școlare cât și prin activități extrașcolare, a unor atitudini și practici în scopul adoptării unui stil de viață sănătos, fără tutun, alcool și droguri;
- conștientizarea și implicarea populației, în special a copiilor și tinerilor, în programe de prevenire a consumului de droguri în

Repere educaționale în școala românească

scopul consolidării influenței factorilor de protecție și al reducerii influențelor factorilor de risc;

- informarea asupra riscurilor pe care le pot genera produsele farmaceutice, prin organizarea de cursuri, seminarii, mese rotunde etc., pe teme de prevenire a consumului de droguri, cu public țintă specific, în cadrul unităților școlare;
- pedepse foarte aspre pentru cei care fac ilegal comerț și mai ales pentru cei care incită un minor să-și procure sau să utilizeze droguri.
- depistarea la timp a celor care folosesc droguri, urmărindu-se unele semne care pot surprinde consumul: o schimbarea bruscă a comportamentului; o trecere fără motiv de la veselie la tristețe, uneori chiar agresivitate neobișnuită, și de la agresiune la liniște și chiar delăsare; pierderea apetitului alimentar, ochi injectați; pierderea gradată a interesului pentru școală, muncă, sporturi, prieteni; stări de somnolență și apatie necaracteristice, oboseală excesivă fără o cauză clară; cheltuieli excesive, dispariția banilor sau a unor obiecte de valoare din casă; mirosuri ciudate pe piele sau pe îmbrăcăminte; schimbarea grupului de prieteni, precum și tendința de tănuire a acestor "prieteni"; folosirea unui vocabular diferit de cel anterior, cu expresii specifice unui anumit mediu.

Primul ajutor

În cazul în care persoana este amețită dar conștientă (alcool, tranchilizante, heroină):

-Cheamă Salvarea!

-Așează persoana culcată pe burtă!

-Nu o lăsa să adoarmă și încearcă să o faci să nu-și piardă cunoștința (poate muri în timpul somnului)!

-Dacă îi este sete, dă-i să bea apă și nu cafea, pentru că drogul va lucra mai repede!

Repere educaționale în școala românească

În cazul în care persoana este tensionată și se află într-o stare de panică (amfetamine, ecstasy, LSD, doze mari de cannabis):

- Cheamă Salvarea!
- Încearcă să-l liniștești și să-i spui că se află în siguranță!
- Explică-i cu blândețe că teama pe care o simte va dispărea treptat!
- Ține-l departe de lumină sau de sunete puternice!
- Ajută-l să respire adânc!

În cazul în care persoana își pierde cunoștința (heroină, tranchilizante, solvenți, ecstasy, amfetamine):

- Cheamă Salvarea!
- Așează persoana culcată pe burtă, cu mama stângă îndoită sub cap și cea dreaptă lateral!
- Asigură-te că nu are o îmbrăcămintă strânsă pe corp (gât) care să-i îngreuneze respirația!
- Învește-l cu o haină care să-i țină de cald!
- Verifică respirația. Dacă nu respiră, fii pregătit pentru respirație “gură la gură”!

CHESTIONARE

1. Test pentru evaluarea cunoștințelor privind dependența de droguri

Citiți cu atenție următoarele afirmații și indicați dacă sunt adevărate sau false, bifând cu X căsuța corespunzătoare:

Repere educaționale în școala românească

Afirmație	Adevărat	Fals
1. Nu poți deveni dependent după o singură doză		
2. Drogurile te fac să comunici mai ușor		
3. Marijuana nu duce la dependență		
4. Consumul de droguri te face mai creativ		
5. Adolescenții nu pot deveni dependenți		
6. Drogurile afectează creierul și procesele cognitive		
7. Poți renunța oricând la consumul de droguri, trebuie doar să vrei acest lucru		
8. Persoanele dependente au risc crescut pentru infectarea cu HIV		
9. Drogurile produse natural nu au efecte asupra sănătății		
10. Drogurile te fac să devii mai sociabil		
11. Consumul unui drog o singură dată nu are efecte negative		
12. Sub influența drogului ești mai liber		
13. Numai indivizii slabi pot deveni dependenți de droguri		
14. Drogurile sunt oferite numai de străini		
15. Consumul de droguri este una din cauzele principale ale accidentelor de mașină în care sunt implicați adolescenți și tineri		
16. Consumul de droguri îți îmbunătățește rezultatele școlare		
17. Consumul de droguri crește riscul de a avea relații sexuale neprotejate		
18. În multe cazuri consumul de droguri duce la suicid		
19. Consumând droguri câștigi respectul prietenilor		
20. Consumatorii de droguri rămân de obicei corigenți sau repetenți când sunt elevi		
21. Drogurile duc la pierderea interesului față de activitățile preferate (film, muzică, artă, sport, lecturi)		
22. Dependența de droguri duce uneori la infracțiuni minore cum ar fi furtul sau prostituția		
23. Familiile consumatorilor sunt mai fericite decât alte familii		
24. Persoana dependentă de droguri devine de obicei agresivă, ostilă sau izolată, retrasă, deprimată		
25. Consumul de droguri îți scade stima de sine		

Repere educaționale în școala românească

Răspunsuri corecte:

Adevărat: 6, 8, 15, 18, 20, 21, 22, 24, 25

Fals: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 23,

2.Chestionar de autoevaluare a riscului de a deveni consumator

1. Dacă ai avea posibilitatea, ai încerca un drog?
2. Ți-au fost oferite vreodată droguri?
3. Care este motivul pentru care ai consuma droguri?
  - a. curiozitatea
  - b. influența prietenilor
  - c. Timiditatea
  - d. dorința de a trăi experiențe noi
  - e. conflictele din familie
  - f. altele.Care?.....
4. Ai intrat în contact cu persoane care consumă droguri?
5. Unde preferi să îți petreci timpul liber?
  - a. în parc cu prietenii
  - b. în discotecă
  - c. în baruri sau cafenele
  - d. în sala / pe terenul de sport
  - e. la cinematograful
  - f. la internet café
  - g. la pizzeria
  - h. acasă
  - i. habar n-am
6. Ai încercat vreodată un drog? Dacă da, la ce vârstă ai încercat prima dată?
  - a. legal.....
  - b. ilegal.....

Citate despre droguri

„Marx avea dreptate: religia este opium pentru popoare. Dar necredința e heroină pură”.

Valeriu Butulescu

„Banul unește sus, alcoolul și drogul jos, iar ignoranța și râca, între”.

Octav Bibere

„Drogurile ne aduc la porțile Paradisului și apoi ne împiedică să intrăm”.

Mason Cooley

„Cocaina e un spărgător de griji”.

Sigmund Freud

„Cocaina este felul lui Dumnezeu de a-ți spune că ai prea mulți bani”.

Robin Williams

LEGISLAȚIE

LEGEA Nr. 143 din 26 iulie 2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri

CAP. 2

Sanționarea traficului și a altor operațiuni ilicite cu substanțe aflate sub control național

ART. 2

(1) Cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, oferirea, punerea în vânzare, vânzarea, distribuirea, livrarea cu orice titlu, trimiterea, transportul, procurarea, cumpărarea, deținerea ori alte operațiuni privind circulația drogurilor de risc, fără drept, se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) au ca obiect droguri de mare risc, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi.

ART. 3

(1) Introducerea sau scoaterea din țară, precum și importul ori exportul de droguri de risc, fără drept, se pedepsesc cu închisoare de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) privesc droguri de mare risc, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.

ART. 4

Cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, cumpărarea sau deținerea de droguri pentru consum propriu, fără drept, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 5 ani.

CAP. 4

Măsurii împotriva consumului ilicit de droguri

ART. 27

(1) Consumul ilicit de droguri aflate sub control național, fără prescripție medicală, este interzis pe teritoriul României.

(2) Persoana care consumă ilicit droguri aflate sub control național este supusă, după caz, uneia dintre următoarele măsuri: cura de dezintoxicare sau supravegherea medicală.

(3) Măsurile prevăzute la alin. (2) sunt dispuse de una dintre unitățile medicale stabilite de Ministerul Sănătății, pe baza unei expertize medico-legale.

(4) Decizia unității medicale poate fi atacată cu plângere, în termen de 10 zile de la comunicare, la judecătoria în a cărei rază teritorială își are sediul unitatea medicală.

(5) Hotărârea judecătorei poate fi atacată cu recurs.

ART. 28

(1) Cura de dezintoxicare se realizează în regim de spitalizare în una dintre unitățile medicale stabilite de Ministerul Sănătății, care sunt obligate să verifice periodic oportunitatea continuării curei.

(2) Când nu este necesară cura de dezintoxicare, persoana este supusă supravegherii medicale într-o unitate medicală, publică sau privată, dintre cele stabilite de Ministerul Sănătății, care aplică măsurile medicale necesare, ținând seama de starea de sănătate a persoanei, de personalitatea acesteia și de mediul social din care provine.

(3) Supravegherea medicală este asigurată în mod continuu sau temporar de o unitate dintre cele prevăzute la alin. (2), împreună cu o familie, o persoană sau o colectivitate, care prezintă aptitudinile necesare unei astfel de supravegheri.

(4) Cheltuielile ocazionate de cura de dezintoxicare sau de supravegherea medicală, precum și de efectuarea expertizei medico-legale sunt suportate de stat și, în funcție de posibilitățile materiale, de către persoana în cauză, de familie sau de un organism privat, în condițiile stabilite printr-un ordin comun al ministrului sănătății și al ministrului finanțelor.

Repere educaționale în școala românească

(5) Ministrul justiției și ministrul sănătății vor stabili printr-un ordin comun măsurile medicale și educative care vor fi aplicate toxicomanilor în penitenciare.

ART. 29

(1) Toxicomanii care se prezintă din proprie inițiativă la o unitate medicală specializată sau la un dispensar, pentru a beneficia de tratament, pot cere confidențialitate.

(2) Toxicomanii care au beneficiat de un tratament în condițiile prevăzute la alin. (1) primesc, la cererea lor, câte un certificat nominal, în care se vor menționa unitatea emitentă, datele de identificare a persoanei în cauză, durata și obiectul tratamentului, starea sănătății la terminarea sau la întreruperea tratamentului.

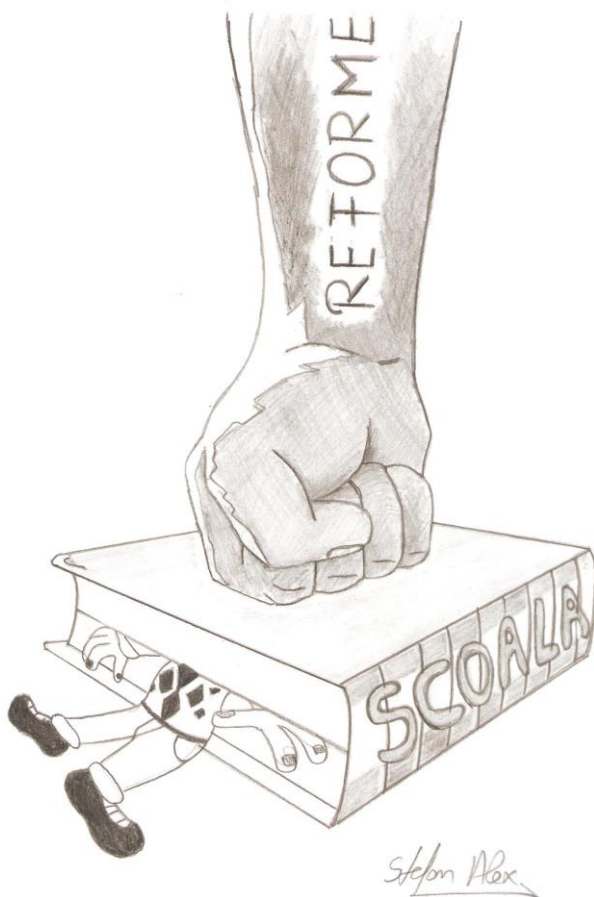
ART. 30

Orice persoană care are cunoștință despre un consumator de droguri poate sesiza una dintre unitățile medicale stabilite de Ministerul Sănătății, care va proceda conform legii.

Bibliografie:

1. Popescu, O. , Achim, V. Popescu A., “Viata in hexagonul mortii (tutunul, alcoolul, drogurile, HIV/SIDA, poluarea, malnutritia)”, Editura Fiat Lux, Bucuresti, 200.
2. Rascanu Ruxandra, “ Alcool si droguri : <<virtuti>> si capcane pentru tineri”, Editura Universitatii din Bucuresti, Bucuresti, 2004.
3. Sandu Florin, “Stop drogurilor”, Editura Sylvi, Bucuresti, 2002.

Repere educaționale în școala românească

Motto:

“Eu sunt copilul. Tu ții în mâinile tale destinul meu. Tu determini, în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume!”

Din Child's Appeal

Colaborarea dintre familie și școală

Prof. Iuliana Trașcă

Școala Gimnazială „Gh. Popescu”, Mărgineni, Olt

În momentul actual, copilul este asaltat de influențele exercitate de o multitudine de factori educativi formali, informali și nonformali.

Pe lângă instituțiile consfințite (familia, școala, clubul copiilor, biblioteca, biserica, muzeul, casa de cultură, internetul, radioul, televiziunea, presa scrisă), sunt diverse organizații (ale copiilor, tinerilor, părinților, etc.) fundații, grupuri de similitudine (de vârstă, de sex, de categorie socială etc.) specialiști în intervenția socio-educativă. Familia și școala sunt agenții educativi cu o influență deosebită asupra formării și dezvoltării personalității copilului. Un factor important îl constituie raporturile dintre cei doi factori educativi, relațiile reciproce pe care le dezvoltă, poziția pe care o adoptă fiecare în relația școală - familie.

Mult timp, concepția potrivit căreia școlii îi revine sarcina instrucției, iar familiei, cea a educației, a persistat, separând astfel rolurile celor doi agenți educativi. **Școala și familia** trebuie să colaboreze real, bazându-se pe încredere și respect reciproc, pe grija față de elev, făcând loc unei relații deschise. Părinților le revine totuși rolul primordial în creșterea copiilor, asigurându-le acestora condițiile materiale, cât și un climat afectiv și moral. Școala, ca instituție de educație, formare și orientare, are rolul de a crea premise favorabile

Repere educaționale în școala românească

pentru elevi pentru a le facilita integrarea socială, spirituală și economică.

Parteneriatul cu familia insistă pe formarea anumitor competențe și deprinderi de pregătire a copiilor pentru viața școlară și cea socială, iar părinților pentru asigurarea unei educații de calitate copiilor. În general, majoritatea familiilor sunt interesate să întrețină o colaborare strânsă cu școala.

Prin **parteneriatul școală – familie** se urmărește realizarea unei comunicări eficiente între cei doi factori și punerea de comun acord a sistemelor de valori și a cerințelor de la copil. Mircea Agabrian (2005) consideră că din acest parteneriat cei câștigați sunt elevii. Acestea acționează în următoarele direcții: ajută profesorii în munca lor, generează și perfecționează competențele școlare ale elevilor, îmbunătățesc programele de studiu și climatul școlar, dezvoltă abilitățile educaționale ale părinților, creează un mediu de siguranță sporit în școli.

Parteneriatele dintre școală și familii pot:

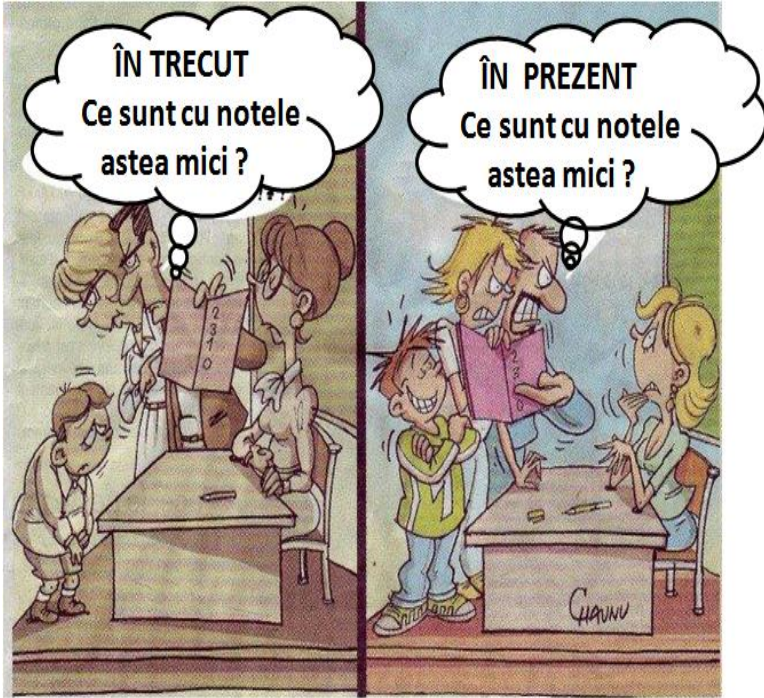
- a. ajuta profesorii în munca lor;
- b. perfecționa abilitățile școlare ale elevilor;
- c. îmbunătăți programele de studiu și climatul școlar;
- d. îmbunătăți abilitățile educaționale ale părinților;
- e. dezvolta abilitățile de lideri ale părinților;
- f. conecta familiile cu membrii școlii;

Principalii factori care ajută copilul în desăvârșirea propriei educații sunt școala și familia. Funcția educativă a familiei constă în formarea priceperilor, deprinderilor de viață, transmiterea primelor cunoștințe, sentimente, virtuți. Rolul familiei este important în dezvoltarea copilului din punct de vedere fizic, intelectual, moral și estetic. Copilul reprezintă elementul central în educație. Educația trebuie centrată pe elev, iar finalitatea ei să fie formarea capacității elevului de a se adapta la realitatea socială. Școala alături de familie

Repere educaționale în școala românească

influențează prin condițiile concrete în care se desfășoară procesul de învățământ, personalitatea copilului.

Educarea elevului se situează în egală măsură, în familie și școală. Meritul familiei îl reprezintă formarea temeliei individualității copilului, încă de la vârstă fragedă. Mediul familial oferă primele ocazii de stabilire a unor relații sociale, de comunicare afectivă și verbală. Climatul familial își pune amprenta pe personalitatea sa. Odată cu intrarea copilului în școală, funcțiile educative ale familiei nu încetează, ci se amplifică, în sprijinirea rolului de elev. Profesorii trebuie să colaboreze cu familia, să facă în așa fel încât să-l facă un aliat și să se sprijine reciproc în munca de educație. Alături de școală, familia exercită cea mai mare influență asupra copilului, iar scopul acțiunilor lor trebuie să fie unitar. Familia, prin condițiile oferite, prin înțelegerea corectă a manifestărilor copiilor, prin contribuția în lărgirea orizontului profesional al acestora și prin oferirea unor modele pozitive de conviețuire socială contribuie la pășirea corectă a tânărului în viață. Familia poate stimula elevul, îl poate mobiliza în acțiuni legate de un anumit domeniu de activitate față de care manifestă aderență și pentru care prezintă mai multă garanție, în valorificarea capacităților proprii. Părintele își poate da mai bine seama de toate acestea în colaborare cu școala.

Dirigintele trebuie:

- Să cunoască bine elevul;
- Să asigure un climat de cooperare și competiție în colectivul de elevi;
- Să asigure o unitate de decizie, acțiune, control, reglare;
- Să precizeze clar sarcinile și responsabilitățile elevilor;
- Să comunice deschis și eficient cu elevii și părinții.

Tipuri de părinți:

- Cei care adaptează stilul lor de educație cu cel al școlii;
- Cei care nu conștientizează efectele negative ale metodelor aplicate în educație;
- Cei care nu recunosc faptul că relațiile cu copiii sunt deficitare;
- Cei care nu acceptă rezultate slabe la învățătură indiferent de motive;

Repere educaționale în școala românească

Cei care nu cunosc faptul că factorii care influențează rezultatele școlare sunt: nivelul de inteligență, mediul, starea de sănătate.

Familii care reprezintă un bun mediu educativ

Existența relațiilor de înțelegere, respect, înțeles reciproc între membrii;
Autoritate exigentă a părinților îmbinată cu respect;
Situatie economică bună.

Familia trebuie să se preocupe de asigurarea unui trai decent, să apere copilul de pericole, să le ofere condiții de odihnă și învățătură, să se îngrijească de starea lor de sănătate, să le formeze deprinderi de igienă, să le dezvolte gustul lecturii. Copiii își formează deprinderi de comportament civilizate tot în familie: respect, politețe, cinste, decență. Părinții reprezintă un exemplu pentru copil, tot ei trebuie să-l îndrume să fie sociabil, bun coleg și prieten.

Familia realizează contactul cu frumusețile naturii și se preocupă de cultura estetică. Copilul are nevoie să fie ajutat, apărut, călăuzit, să se simtă important pentru cei din jurul său. Într-o familie care îi asigură un echilibru, copilul se dezvoltă armonios, face eforturi de a învăța pentru a răsplăti pe părinții. Părinții trebuie să organizeze timpul astfel încât să îmbine orele de pregătire a lecțiilor cu ore de odihnă și joacă. Trebuie să îmbine exigența cu indulgența, să-i ajute la realizarea temelor de casă dacă le este solicitat ajutorul, dar să nu minimalizeze controlarea acestora. Familia trebuie să asigure copilului bani de buzunar dar să nu exagereze. Încurajarea copilului de a fi ponderat în cheltuirea banilor îl va determina să-i prețuiască și nu-l va expune în postura de „copil de bani gata”.

Familii care nu reprezintă un mediu de educație aproape de normal

Familia descompusă în urma unui divorț sau a unui deces, condițiile de viață a copilului orfan de un părinte depinde de puterea de dragoste a acesteia;

Familia reconstituită-recăsătorită;

Violența în familie;

Certuri și neînțelegeri;

Repere educaționale în școala românească

Divergențe între părinți privitor la măsurile luate de un părinte asupra copilului;

Părinți care mint, fură, înjură, în această situație copilul imită comportamentul părinților.

Într-o familie în care părinții nu se înțeleg, copilul începe să se frământa, își pune întrebări fără a găsi răspunsuri, își simte sufletul încărcat, își pierde încrederea și interesul pentru învățatură. Condițiile ținând de starea economică precară a familiei asociate cu factori ce țin de o moralitate scăzută, conduc la insucces sau chiar la abandon școlar pecum și conduite antisociale. Părinții trebuie să nu minimalizeze școala și să vadă în copil doar un ajutor permanent în gospodărie. În aceste condiții copilul nu mai are timp să se pregătescă pentru lecții, le este frică pentru notele mici și le este teamă să meargă la școală.

Neînțelegerile dintre părinți, dintre părinți și bunici, unii încurajează copilul să învețe celălalt îl lasă în voia sorții, fac să apară note mici, copilul va pendula spre cel care îl lasă să facă ce vrea. În aceste situații apare cu siguranță eșecul școlar. Interesul excesiv al părinților pentru buna pregătire a lecțiilor de către copil are ca efect o continuă stare de tensiune și oboseală, care influențează negativ munca sa școlară.

Preocuparea excesivă a părinților pentru o situație strălucită la învățatură, alimentată de orgoliul lor îi determină să-l constrângă la o muncă școlară care îl depășește uneori și creează o continuă stare de neliniște și tensiune.

Alți părinți le cer copiilor să facă multe ore de pregătire suplimentară, ore de dans, muzică, sport, fără a ține cont de părerea copilului. Rezultatele sunt de cele mai multe ori contrar celor scontate. Aceasta duce la o suprasaturare de informații, la plictiseală, oboseală și nu în ultimul rând la surmenaj.

Forme de colaborare a învățătorului/dirigintelui cu familia:

Ședințele cu părinții;

Convorbiri individuale;

Vizite la domiciliul elevului;

Repere educaționale în școala românească

Correspondența (rezultate la învățătură, invitații la ședințe, scrisori de felicitare sau mulțumire);

Antrenarea părinților în activități școlare și extrașcolare;

Consultații pedagogice;

Informarea reciprocă;

Ședințe comune cu elevi și părinți;

Vizitarea școlii de către părinți.

Forme de colaborare a părinților cu școala

Prezența la ședințe și lectorate;

Asistarea elevilor în efectuarea temelor;

Participarea la activități cultural-artistice și sportive;

Oferte de sponsorizare;

Organizarea unor serbări, excursii;

Participarea la decorarea clasei,

Stabilirea de contacte cu alte organizații în scopul unor schimburi de experiență;

Atragerea unor fonduri pentru școală;

Comunicarea diriginte-familie

O comunicare optimă învățător/diriginte-familie are rolul de a acționa în mod pozitiv asupra copilului și de a stopa comportamente negative. De multe ori apar dificultăți de comunicare și dezvoltare a relației școlă-familie. De aceea trebuie cunoscuți factorii care favorizează dar și blochează comunicarea eficientă. Lipsa de comunicare din partea uneia dintre ele afectează evoluția elevului, rezultatele școlare și natura comportamentului.

Factori care favorizează comunicarea:

Transmiterea informațiilor de către învățător/diriginte într-o formă accesibilă părinților;

Alegerea unei teme de discuție interesantă care să incite curiozitatea părinților;

Mediul ambiant de discuție să fie plăcut;

Repere educaționale în școala românească

Capacitatea învățătorului/dirigintelui de a mobiliza părinții să comunice și să le asculte problemele;

Evitarea subiectelor care privesc elevii problemă, se fac discuții individuale cu părinți acestora;

Rezolvarea problemelor elevilor, implicarea în găsirea unor soluții;

Sprijinirea, încurajarea părinților pentru a schimba atitudinea negativă a elevului.

Factori care blochează comunicarea

Utilizarea unui limbaj neaccesibil părinților;

Evidențierea doar a aspectelor negative ale comportamentului elevului;

Alegerea de teme neadequate lectoratului;

Judecarea, ridicularizarea, moralizarea părinților;

Transmiterea unui volum mare de informații;

Oferirea sfatului necerut.

Timpul liber și familia

Unii părinți consideră că este suficient să asigure copilului hrana, îmbrăcămintea, încălțăminte și supravegherea pregătirii temelor. Cei mai mulți cred că un copil își găsește ușor ocupație pentru timpul liber, dar de la monotonie la nechibzuință nu este decât un pas. Acestea duc la apatie, lene, boli psihice. Televizorul înlocuiește de cele mai multe ori deplasarea la un spectacol, internetul ia locul lecturării unei cărți, jocurile pe calculator iau locul jocului cu alți copii unde are posibilitatea să socializeze. Petrecerea timpului liber în fața calculatorului și televizorului duce la sedentarism și crează dependență.

Organizarea rațională a timpului liber acționează benefic asupra organismului și dezvoltării armonioase a personalității copilului. Părinții trebuie să-și facă timp pentru a se juca cu copilul, să facă drumeții, excursii pentru a apropia de beneficiile naturii, să pregătească împreună o prăjitură, să-l antreneze în aranjarea unei mese festive, în alegerea cadourilor pentru diferite evenimente.

Repere educaționale în școala românească

Rolul școlii și familiei în orientarea școlară și profesională a copilului

Școala și familia trebuie să sprijine copilul în luarea deciziilor privitoare la orientarea spre o treaptă superioară de învățământ și spre o carieră. Ele facilitează luarea unor decizii în concordanță cu cerințele personale și realitățile sociale. Familia reprezintă un exemplu pentru copil, ea influențează opțiunea pentru o anumită profesie. Școala trebuie să deruleze acțiuni comune

elevi-părinți pentru conturarea dorinței profesionale. Dirigintele dezbate cu elevii avantajele și dezavantajele unei profesii, rețeaua școlară, metodologiile de organizare a examenelor și admiterea în învățământul liceal, școli de arte și meserii, învățământul superior.

Rezultatul sau evaluarea acțiunilor de orientare constau în curajul deciziei, degajarea de prejudecăți sociale, obiectivitatea lor, încrederea în valoarea anumitor forme de educație. Perioada de asimilare sau de pregătire pentru viață se încheie prin decizia persoanei de a se integra în activitatea dorită.

Citate despre părinți, copii și educație

"Mare parte dintre lucrurile care alcătuiesc viața sunt bune și tot ele sunt cele mai puternice. Însă există și lucruri rele, pe care greșești dacă încerci să i le ascunzi copilului tău. Important este nu să-l ferești de realitate, ci să-l înveți că binele va triumfa întotdeauna în fața răului"

Walt Disney

"Copiii au nevoie mai mult de modele decât de critici."

Carolyn Coats

"Părinții noștri au avut visurile lor, noi le avem pe ale noastre; generațiile care vor urma le vor avea pe ale lor. Fără visuri și fantasme omul nu poate exista."

Olive Schreiner

"Omul este dispus să fie recunoscător părinților când aceștia nu mai sunt."

Proverb japonez

Repere educaționale în școala românească

"Un copil nu are nevoie doar de dragoste de la părinți, ci și de dragoste între părinți."

Vasile Gavrila

"Să ai copii nu te face un părinte, așa cum să ai un pian nu te face un pianist."

Michael Levine

"Părinții pot să le ofere copiilor sfaturi bune și să le arate calea cea dreaptă, însă dezvoltarea corectă și devenirea unei persoane nu depinde decât de ea însăși"

Anne Frank

"Copiii nu sunt singurii care cresc. Și părinții cresc. Tot așa cum noi ne privim copiii, să vedem ce fac cu viețile lor, tot așa ne privesc și ei pe noi, să vadă ce facem noi cu ale noastre. Nu le pot spune copiilor mei să ajungă până la stele. Tot ce pot face este ca eu să mă-ntind spre ele."

Joyce Maynard

"Cea mai de preț moștenire pe care un om le-o poate lăsa copiilor săi este entuziasmul".

Thomas Edison

Când *Maica Teresa* a primit premiul Nobel, a fost întrebată: ce putem face pentru a promova pacea mondială ? Ea a răspuns: "Mergeți acasă și iubiți-vă familia."

"Copiii au nevoie de dragoste mai ales atunci când nu o merită."

Harold Hulbert

Chestionar pentru părinți Implicarea familiei în educația copilului

Am dori să cunoaștem câteva aspecte referitoare la implicarea familiei în educația copiilor și a relațiilor dintre familie și școală.

Răspunsurile pe care le vom obține nu vor fi comunicate nimănui în această formă. Vă mulțumim.

I.

1. Sexul: Masculin   Feminin

2. Studiile efectuate

Repere educaționale în școala românească

- a) Școala primară .....
b) Școala gimnazială .....
c) Liceu .....
d) Studii superioare .....
- 3. Profesia:**.....
- 4. Mediul de proveniență:**   Urban   Rural
- 5. Starea civilă:**   Căsătorit   Necăsătorit
- 6. Familie monoparentală (dacă este cazul) datorată:**
a) Decesului   b) Divorțului   c) Necăsătoriei
- II. Climatul familial**
- 7. Vă întrebați în fiecare zi copilul despre ce s-a întâmplat la școală?**
a) Întotdeauna   b) De cele mai multe ori   c) Rareori   d) Niciodată
- 8. Se întâmplă des ca atitudinea dumneavoastră față de copil să nu fie în concordanță cu cea a dirigintei?**
  Da   Nu   Nu știu
- 9. Este necesar să insiste copilul dumneavoastră pentru ca să participați la ședințele cu părinții?**
  Da   Nu   Uneori
- 10. Țineți cont de părerile și sfaturile profesorului diriginte?**
a) Întotdeauna   b) De cele mai multe ori   c) Rareori   d) Niciodată
- III.**
- 11. Cum considerați colaborarea dvs. cu școala?**
a) Foarte bună   b) Bună   c) Satisfacatoare   d) Nesatisfacatoare
- 12. Cât de des vizitați școala copilului dvs?**
a) Lunar   b) O dată pe trimestru   c) O dată pe semestru
d) De câteva ori pe parcursul anilor de școală ai copilului
- 13. Când vizitați școala copilului dumneavoastră?**
a) Când sunteți invitat la școală
b) Când aveți anumite plângeri/ nemulțumiri
c) Prin participare voluntară la proiectele școlare
d) Alte situații (vă rugăm să le menționați)
e) Zilnic prin intermediul internetului
- 14. Cum păstrați legătura cu dirigintele copilului?**
a) Prin participarea la obișnuitele ședințe cu părinții
b) Prin intermediul telefonului
c) Prin bilete
d) Prin întâlniri propuse de diriginte

Repere educaționale în școala românească

15. Considerați că acordați timp suficient și atenție suficientă problemelor școlare ale copilului?

- Da
- Nu

Daca răspunsul dumneavoastra este 'Nu' vă rugăm răspundeți la întrebarea următoare:

16. Care este motivul pentru care acordați atât de puțin timp discutării problemelor școlare cu copilul dumneavoastră?

- a) Presiunea activității profesionale și a îndatoririlor
- b) Slujba dumneavoastră : 1) într-un alt oras ; 2) in străinătate
- c) Alte priorități ale vieții de familie
- d) Copilul dumneavoastră nu este încântat de astfel de discuții

17. Vă rugăm să vă exprimați acordul în ceea ce privește regulile și regulamentul școlar :

- a) Sunt total de acord cu regulamentul școlar
- b) În general sunt de acord
- c) Nu sunt de acord cu regulamentul școlar

18. Cum apreciați contribuția școlii la succesul personal și profesional al copilului dumneavoastră?

- a) Foarte bune ambele pentru pregătirea școlară și educație
- b) Foarte bună pentru instruirea școlară dar săracă față de educația școlară
- c) Bună
- d) Satisfăcătoare
- e) Alte situații (vă rugăm să le precizați).....

19. Considerați că i-ați oferit copilului dumneavoastră o bună educație în familie cu privire la:

1. comportament civilizată	a) da	b) nu
2. formare intelectuală	a) da	b) nu
3. dezvoltare morală	a) da	b) nu
4. responsabilitate generală	a) da	b) nu

Repere educaționale în școala românească

20. Considerați că lipsa succesului școlar al copilului se datorează :

	În foarte mare măsură	În mare măsură	Nici în mare, nici în mică măsură	În mică măsură	În foarte mică măsură sau deloc
a) Incompetenței unora dintre profesori					
b) Cererilor exagerate din partea unor profesori					
c) Lipsei unei evaluări ritmice					
d) Lipsei de interes din partea copilului					
e) Copilul nu se simte încrezător în forțele proprii					
f) Lipsei planurilor de viitor					
g) Copilul nu este fericit la școală					
h) Inconsecvenței în controlarea programului copilului de către părinți					
i) Altele.....					

21. Ce considerați că ar trebui să facă școala pentru a exista o mai bună colaborare între familie și școală.....

BIBLIOGRAFIE :

1. Cerghit, I.; Radu, I.T.; Popescu, E.; Vlăsceanu, L., „ Didactica”, manual pentru clasa a X-a, școli normale, E.D.P., R.A., 1997;
2. Kant, Im., Tratat de pedagogie. Iași, Editura Agora, 1992.
3. Nica, I, Țopa, L., Colaborarea școlii cu familia elevilor, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974;
4. Nicola, I., „ Pedagogie”, E.D.P., R.A., București, 1992;

9 Mai- Ziua Europei

Prof. Adrian Stan,
Liceul Tehnologic „Costin Nenițescu”, Buzău

Ziua de **9 mai** are o triplă semnificație pentru poporul român, de aceea importanța acestei zile trebuie evidențiată de fiecare dată față de elevii noștri.

Astfel, o primă semnificație este cea a zilei **Uniunii Europene**, introdusă oficial de Parlamentul European în **iunie 1985** și care se sărbătorește în toate cele 28 de țări membre ale Uniunii Europene prin diverse activități: prelegeri, expoziții, conferințe, simpozioane, întâlniri ale oficialităților la nivel înalt, concursuri, mese rotunde, expoziții de carte și fotografii, proiecții de filme artistice și documentare, distribuirea de materiale promoționale despre țările europene .

Totul a început acum 66 de ani. La cinci ani de la terminarea celui de-al doilea război mondial, între Franța și Germania încă erau serioase asperități politice și economice. Pentru aplanarea acestora și realizarea unei dezvoltări industriale durabile, la inițiativa lui **Jean Monnet**, șeful Organizației Naționale a Planificării din Franța, pe **9 mai 1950**, ministrul de externe al Franței, **Robert Schuman** propune un plan de colaborare economică Franța – Germania, pentru gestionarea și centralizarea producției de cărbune, discurs rămas în istorie ca „**Declarația Schuman**”.

Repere educaționale în școala românească

În cadrul discursului său, Schuman face referire și la faptul că dacă Europa ar fi fost unită economic și ar fi avut relații stabile între țări, atunci s-ar fi evitat multe războaie: **„Pacea mondială nu poate fi asigurată fără a face eforturi creatoare proporționale cu pericolele care o amenință.**

Contribuția pe care o poate aduce civilizației o Europă organizată și activă este indispensabilă pentru menținerea unor relații pașnice.... Nu am reușit să realizăm o Europă unită și ne-am confruntat cu războaie „

Aceasta era un prim pas în ceea ce avea să devină mai târziu piatra de temelie a unei Europe unite iar **Robert Schuman** avea să devină între 1958-1960 președinte al Parlamentului European.

Astfel, la **18 aprilie 1951, Franței și Germaniei** li se alătură **Belgia, Italia, Luxemburg și Olanda** în semnarea Tratatului de la Paris care instituia Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului, C.E.C.O. Mai târziu, pe **25 martie 1957**, în urma tratatului de la Roma, statele membre puneau bazele Comunității Economice Europene.

Ziua de **9 mai** a devenit nu doar o zi a nașterii proiectului unei Europe unite, ci o zi de bucurie a tuturor cetățenilor Europei de a fi împreună și uniți într-o mare diversitate și egalitate între popoare.

Cu timpul și alte state europene au făcut pasul de a se alătura comunității europene, astfel: **Irlanda, Marea Britanie și Danemarca (1973), Grecia (1981), Spania și Portugalia (1986), Suedia, Austria și Finlanda (1995), iar la 1 mai 2004, noi zece state: Cehia, Ciprul, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Slovacia, Slovenia, Polonia și Ungaria și la 1 ianuarie 2007 Bulgaria și România, și ulterior Croația. Uniunea Europeană are în prezent 28 de state membre.**

Celebrarea acestei zile are și o natură politică, căci rolul ei este și de a informa și educa oamenii în spiritul integrării europene.

Pe **5 mai** se sărbătorește Ziua Consiliului Europei ceea ce corespunde istoric cu ziua de 5 mai – ziua eliberării Danemarcei și Olandei de sub ocupația trupelor naziste în 1945.

Repere educaționale în școala românească

Multe țări sărbătoresc și această zi, căci Consiliul European joacă un rol important în apărarea drepturilor omului și a democrației.

La **1 noiembrie 1993** în urma Tratatului de la Maastricht (semnat în 1992), se consființește formarea Uniunii Europene și renunțarea la denumirea de Comunitatea Europeană. Tot din 1993, a intrat în vigoare și **Acordul de la Schengen** privind libera circulație a persoanelor, a bunurilor, a capitalurilor și a serviciilor pe tot cuprinsul comunității.

Pe **25 aprilie 2005** România semna tratatul de aderare la UE, urmând ca în **2007** să fie primită în UE.

Este utilă folosirea la clasă în parcurgerea temei și a următorului șir de întrebări pentru a chestiona cultura elevilor dar și pentru a conștientiza elevii cu privire la ideile principale. Se pot folosi prezentări.

1. Care este deviza Uniunii Europene ?

Deviza Uniunii Europene este „**Unitate în diversitate**“ semnificând faptul că Uniunea este fondată pe principiile de diversitate a culturilor, obiceiurilor, a credințelor și limbilor dar în unitate , în spiritul unirii eforturilor pentru a lucra împreună în menținerea păcii și a prosperității.

Deviza a apărut în urma unui concurs în 2000 și a fost menționată în 2004 în Tratatul de instituire a unei Constituții ale Uniunii.

2. În urma cărui tratat a luat ființă Uniunea Europeană ?

UE a luat ființă în urma tratatului de la Maastricht din Olanda în anul 1992 ca o asociere între 12 state membre care alcătuiau CE.

3. Ce simbolizează Steagul European ?

Repere educaționale în școala românească

Steagul european format dintr-un cerc cu 12 stele aurii pe fundal albastru simbolizează unitatea și identitatea Europei. A fost folosit inițial de Consiliul Europei începând cu **8 decembrie 1955**, și apoi de către Comunitatea Europeană, din **26 mai 1986**.

Din **1992**, steagul este simbolul Uniunii Europene care a înlocuit Comunitatea Europeană prin tratatul de la Maastricht.

4. Prin care tratat s-a pornit la constituirea unei Europe Unite?

Prin Tratatul de la Paris, care a intrat în vigoare în **iulie 1952** s-a format Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului de către Germania (de vest), Franța, Italia și țările din Benelux.

5. Pe ce dată s-au introdus noile bancnote și monede și ce formează statele membre participante la euro?

Începând cu **1 ianuarie 2002** a început să circule moneda comună euro, deși, încă din 1992 stabilise prin tratatul de la Maastricht introducerea unei Uniuni Economice și Monetare care să pună bazele unei monede unice. Aceasta s-a întâmplat în **decembrie 1995**, la Madrid, când Consiliul European a ales denumirea de euro. Ea devine monedă oficială de la **1 ianuarie 1999**.

Grafica monedei euro a fost realizată de către Robert Kalina de la Banca Centrală Austriacă și ca simbol a fost folosit litera grecească epsilon pentru a face legătura cu leagănul civilizației și cu democrația europeană.

Pe spatele fiecărui bancnote sunt prezentate poduri ilustrând diferite perioade în arhitectură, evidențiind apropierea între popoarele Europei. Cele 19 state care au aderat la moneda euro, formează ceea ce se cheamă "Zona Euro".

6. Care este imnul UE și ce reprezintă acesta?

Este un aranjament realizat pe o temă din *Odă bucuriei* a simfoniei a IX-a compusă de Ludwig van Beethoven. A fost ales inițial în **ianuarie 1972** de către Comitetul Miniștrilor Consiliului Europei și adoptat ca imn oficial în 1985.

Acest imn, fără cuvinte, evocă, grație limbajului universal al muzicii, aspirațiile spre valorile comune, idealurile de libertate, pace și solidaritate ale Europei.

7. Care sunt capitalele Uniunii Europene?

Strasbourg, Bruxelles și Luxemburg, unde Parlamentul European are cele trei sedii.

8. Care este anul intrării țărilor membre în Uniunea Europeană?

În 1958: Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg, Olanda.

În 1973: Danemarca, Irlanda, Marea Britanie.

În 1981: Grecia.

În 1986: Portugalia, Spania.

În 1995: Finlanda, Suedia, Austria.

În 2004: Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia, Ungaria

În 2007: România, Bulgaria.

În 2013: Croația.

De asemenea, ziua de **9 mai** semnifică pentru poporul român, proclamarea independenței statului față de suzeranitatea otomană, proclamație făcută în Parlamentul țării pe data de **9 mai 1877** de către Mihail Kogălniceanu, care declara “Suntem independenți, suntem națiune de sine stătătoare..., suntem o națiune liberă și independentă”. Proclamația avea să fie semnată de Carol I pe 10 mai.

Repere educaționale în școala românească

Deși românii făptuiseră statul român prin mica unire din **1859**, deși la **10 mai 1881** prin venirea domnitorului **Carol I**, deveneam regat, țara trebuia să plătească tribut Turciei și să recunoască stăpânirea Dobrogei de către Imperiul Otoman, cât și alte obligații. Cu trecerea anilor, toți mai mulți politicieni, inclusiv Carol I au pus în discuție declararea independenței, dar aceasta a venit ca urmare a situației geo-politice în zonă.

Astfel, în anul **1875** răscoalele din Bosnia, Herțegovina și apoi din Bulgaria în **1876** au fost reprimare puternic de imperiul otoman, ceea ce a dus la implicarea în revoltă și a Serbiei și Muntenegrului împotriva turcilor. Atunci, Rusia, văzând oportunitatea care s-a deschis în fața ei, a hotărât să vină în ajutorul popoarelor balcanice, aceasta după ce în **aprilie 1877** semnează o convenție cu România prin care i se permite să treacă cu armata pe teritoriul român cu precizarea că va “respecta drepturile politice ale statului român”.

Și guvernul român își va mobiliza întreaga armată, circa 1000000 de militari, căci turcii începuseră să bombardeze localitățile Calafat, Bechet, Islaz, Corabia, Giurgiu. Ca urmare a acestui fapt Adunarea Deputaților solicita la 9 mai ruperea legăturilor de suzeranitate cu Poarta Otomană, și declararea stării de război, ceea ce s-a și întâmplat.

Puterile occidentale au primit cu rezervă declarația, chiar au fost fățiș împotriva, cazul guvernului englez care cerea pedepsirea României sau a guvernului ungar, care făcea demersuri ca puterile europene să fie împotriva. Rusia a fost cea care a acceptat independența ca pe un fapt împlinit.

Participarea armatei române care a dus un război de eliberare națională, a fost una care avea să consfințească fără tăgadă dreptul nostru de suveranitate. Rămân în istorie celebrele bătălii de la **Plevna, Rahova, Vidin**, pierderile au fost imense de ambele tabere.

După ce Imperiul Otoman s-a declarat învins și a cerut armistițiul, în urma Păcii de la San Stefano din **ianuarie 1878** și apoi după Tratatul de la Berlin din iunie, România, Serbia și Muntenegru

Repere educaționale în școala românească

au fost recunoscute ca state independente de mai toate puterile occidentale. Doar Germania, Franța și Anglia au recunoscut independența de abia în **1880**. Din cauza acestui fapt, România nu a putut stat la aceeași masă cu Rusia, cu marile puteri și cu Imperiul Otoman atunci când s-au semnat aceste tratate prin care ni s-a retrocedat Dobrogea dar s-a dat Rusiei sudul Basarabiei.

Așadar, independența României a fost obținută prin jertfa supremă a eroiceii noastre armate care a ridicat conștiința națională și a dat o nouă perspectivă întregii națiuni în forțele ei proprii și nu s-a datorat în niciun fel bunăvoinței marilor puteri. La fel, acest lucru avea să se repete și la marea unire din 1918 sau la eliberarea din 1944 de sub ocupația germană.

A treia semnificație a zilei de **9 mai – Ziua Victoriei**, coincide pentru aliații din cel de-al doilea război mondial cu ziua înfrângerii armatei germane naziste și terminarea războiului, punând astfel capăt celei mai mari conflagrații din istoria Europei.

Capitularea Germaniei a intrat în vigoare la data de **8 mai la ora 23.01**, ultimele unități germane capitulând pe **9 mai**, de aceea țările din vest sărbătoresc această zi pe data de 8 mai, pe când rușii o sărbătoresc pe data de 9 mai, de cele mai multe ori într-un mod festivist amplu, cu parade militare inclusiv.

Repere educaționale în școala românească

Una din activitățile cu elevii poate fi și prezentarea unor informații sub diverse modalități:

Știați că ....

1. Comisia Europeană reprezintă interesul comun al membrilor Uniunii Europene și poate propune noi legi?
2. Parlamentul European reprezintă populația Uniunii Europene și poate modifica și participa la adoptarea propunerilor de noi legi ?
3. Consiliul European asigură conducerea politică a Uniunii Europene?
4. Consiliul Uniunii Europene reprezintă statele membre ale Uniunii Europene și poate modifica și participa la adoptarea propunerilor de noi legi?
5. Membrii Parlamentului European sunt aleși direct de către cetățenii europeni?
6. Uniunea Europeană a fost cunoscută înainte sub numele de Comunitatea Europeană înainte de a i se schimba în 1992 denumirea în Uniunea Europeană?
7. România a aderat la Uniunea Europeană în 2007?
8. Dacă există un conflict între o lege națională și o lege europeană, atunci, Curtea Europeană de Justiție are ultimul cuvânt?
9. Uniunea Europeană duce o politică externă stabilindu-și prima sa ambasadă, în SUA în anul 1954 ?

Țările din Uniunea Europeană

Elevii pot fi încurajați să-și îmbogățească cultura generală învățând despre cultura, istoria, geografia, limba și tradițiile celorlalte țări din Uniunea Europeană. Pentru aceasta, se vor folosi cartonașe pe care este scris numele fiecărei țări membre UE și se vor trage la sorți, câte o țară pentru fiecare elev. Astfel, fiecare elev va căuta informații și le va prezenta celorlalți ajutându-se de o fișă de forma:

Repere educaționale în școala românească

Țara: .....
Capitala:.....
Orașe importante:.....
Limba / Limbile vorbite: .....
Țările învecinate: .....
Populația: .....
Anul în care a aderat la Uniunea Europeană : .....
Oameni sau conducători celebri:.....
.....
.....
.....
Obiceiuri, tradiții specifice țării :.....
.....
.....
Construcții, opere de artă celebre: .....
.....
.....
.....
.....

Mai mult, cu ocazia acestei zile este foarte interesant dacă elevii și profesorii ar trece peste rutina orelor de curs și ar căuta informații despre clădiri sau construcții arhitecturale deosebite din Europa, muzee, castele, catedrale, biserici, sculpturi și picturi celebre, despre oamenii de cultură și de știință europeni care au contribuit la dezvoltarea culturală și științifică: pictori, sculptori, scriitori, poeți, conducători, artiști, muzicieni, actori, regizori, sportivi, etc. Toate acestea se pot constitui într-o puternică motivație pentru elevi, pentru a-și îmbogăți cultura generală, pentru a cunoaște cultura și civilizația europeană.

O altă activitate, ar putea fi un concurs de echipă în care clasa ar fi împărțită în mai multe grupe și s-ar trage la sorți un bilet pe care este scris una din țările Uniunii Europene. Fiecare grupă trebuie să scrie cât mai multe exemple de orașe, construcții celebre cum ar fi muzee, catedrale, biserici, turnuri, poduri, castele, etc., oameni celebri cum ar fi conducători, scriitori, poeți, dramaturgi, compozitori, actori, muzicieni, regizori, sportivi, etc., obiceiuri și gastronomie tradițională, toate acestea trebuie să fie specifice țării respective și să nu mai reprezinte și altă țară. Grupa care are cele mai multe exemple va fi cea câștigătoare.

Ca exemplu, putem alege **Irlanda**. Atunci, elevii pot scrie pe o coală de hârtie cuvintele, fără a specifica în scris și ce reprezintă, doar oral, când va fi prezentată foaia.

IRLANDA

Gallarus Oratory – una dintre cele mai vechi așezăminte bisericesti din sec. VI- IX;

Castelul Kilkenny;

Catedrala Saint Finbarre din Cork;

Turnul Elysian , cea mai înaltă clădire din Irlanda (71m);

Dolmenul Poulnabrone, un monument din neolitic;

Carrauntoohil, cel mai înalt vârf muntos;

Patrick Pearse, primul președinte al Irlandei;

Jonathan Swift, celebrul scriitor , autor al romanului „Călătoriile lui Guliver”;

IRA, armata republicană irlandeză, formată ca grupare revoluționară ce lupta pentru independența insulei de sub dominația britanică;

Râul Shannon;

Dublin, capitala țării;

Limerick, oraș;

Cork, oraș;

Ziua Sfântului Patrick, ziua tuturor irlandezilor din lume;

U2, Sinead O’Connor, Enya, cântăreți;

Riverdance, spectacol de muzică și dans irlandez;

Barmbrack, pâine cu drojdie și cu stafide;

Guinness, celebra bere neagră;

Whiskey-ul irlandez;

Tot cu ocazia acestei zile, se pot organiza cu elevii concursuri de desene sau de eseuri literare cu tema zilei, sau concursuri de cultură generală care să aibă legătură cu informații despre Europa.

Unul din acestea poate fi și următorul:

EUROPA ÎN CULORI

Concurs de cultură generală cu ocazia zilei de 9 Mai- Ziua Europei

1. Denumirea cuvântului Europa provine de la cuvântul fenician „ereb” care însemna .... ?

a) teritoriu mare ; b) apus de soare; c) țara apelor ; d) sălbatic;

2. Numele insulei „ Sicillia ” din Italia, vine de la o populație care ocupa în trecut partea de este a insulei . Cum se numea acea populație ?

a) sicuri; b) sineli; c) siceli; d) sicelieni;

3. În traducere literară, Spania înseamnă .....?

a) Țara munților; b) Țara maurilor; c) Țara de la apus; d) Țara iepurilor;

4. Prin ce este faimos turnul din Pisa ?

a) prin culoarea construcției; b) prin arhitectura lui;
c) prin înclinarea lui; d) prin numele arhitectului care l – a realizat.

5. Care este cel mai vechi muzeu național din lume ?

a) British Muzeum; b) El Prado Muzeum; c) Hermitaje;
d) Guggenheim.

6. Unde se găsește în România un muzeu unic ce conține o impresionantă colecție de ceasuri ?

a) Iași; b) Ploiești; c) Craiova; d) Timișoara;

7. De unde provine numele muzeului El Prado din Madrid, Spania ?

a) de la pajiștea pe care a fost construit;
b) de la numele arhitectului care l – a realizat;
c) de la localitatea unde a fost construit;
d) de la biserica lângă care a fost construit;

8. Păpușile Matrioșka, cărei țări din Europa îi sunt caracteristice?

a) Norvegia; b) Suedia; c) Rusia; d) Elveția;

9. Care este catedrala cu cea mai veche ușă din lume ?

a) Catedrala Westminster din Londra; b) Catedrala Sf. Petru din Roma;
c) Catedrala Sf. Vasile din Moscova; d) Catedrala Almudena din Madrid;

10. Care este cel mai mare palat regal din Europa ?

Repere educaționale în școala românească

- a) Palatul Regal Buckingham ;   b) Palatul Regal din Madrid;
c) Palatul Versailles;   d) Palatul Regal din Stockholm;

11. Fântâna Trevi din Roma, are ca reprezentare centrală pe unul din zeii romani. Care este acesta ?

- a) Neptun;   b) Bacchus;   c) Saturnus;   d) Mercurius;

12. Care este cel mai mare lăcaș de cult creștin din Italia și din lume ?

- a) Domul din Milano;   b) Bazilica San Pietro din Roma;
c) Catedrala Santa Maria din Florența;   d) Bazilica Sf. Paul din Roma;

13. Care este cel mai mic stat al Europei ca suprafață ?

- a) San Marino;   b) Monaco;   c) Vatican;   d) Elveția;

14. Care este cel mai lung fluviu din Europa ?

- a) Ural;   b) Dunărea;   c) Volga;   d) Elba;

15. Care este capitala Republicii Cehe ?

- a) Bratislava;   b) Paga;   c) Varșovia;   d) Tallinn;

16. Câte țări compun Uniunea Europeană ?

- a) 26;   b) 27;   c) 28;   d) 29;

17. În ce țară europeană se găsește cea mai mare comunitate de musulmani?

- a) Germania;   b) Franța;   c) Belgia;   d) Spania;

18. În urma cărui tratat a luat ființă Uniunea Europeană ?

- a) Tratatul de la Maastricht;   b) Tratatul de la Milano;
c) Tratatul de la Berlin;   d) Tratatul de la Paris.

19. Prin care tratat s-a pornit la constituirea unei Europe Unite ?

- a) Tratatul de la Maastricht;   b) Tratatul de la Milano;
c) Tratatul de la Berlin;   d) Tratatul de la Paris.

20. Pe ce dată s-au introdus în circulație noile bancnote și monede euro?

- a) 1999;   b) 2000;   c) 2002;   d) 2005.

Răspunsuri:

1) b) ;   2) c) ;   3) d) ;   4) c) ;   5) a) ;   6) b) ;   7) a) ;   8) c) ;   9) a) ;   10) b) ;   11) a) ;   12) b) ;   13) c) ;   14) c) ;   15) b) ;   16) c) ;   17) b) ;   18) a) ;   19) d) ;   20) c) ;

Bibliografie:

Invitație la educație. Silvia Marinescu. Editura Carminis. Pitești. 2003

www.europa.eu

<https://ro.wikipedia.org>

www.europadiary.eu

Un suflet curat într-un mediu sănătos

**Prof. Voinea Raluca
Liceul Tehnologic „Costin Nenițescu”,
Buzău**

Realitățile zilelor noastre arată că trăim în perioada celor mai mari descoperiri și transformări ale civilizației omenești, dar și a celor mai complexe și, uneori, cu nebănuite efecte asupra vieții. Fiecare națiune poartă în suflet “flori-de-colt” pe care le respectă și le protejează, fie că ele se numesc: limbă, cultură, tradiții. Însă un popor, oricare ar fi el, își definește identitatea națională printr-un ansamblu armonios între acestea și mediul natural specific care îi aparține. Bogăția fizică și spirituală a oricărei comunități este posibilă numai într-un mediu sănătos, de aceea problema protejării mediului, neglijată mult prea mult timp, a devenit o problemă acută a oricărei națiuni, cu atât mai mult cu cât, fiecare “culegem” din ce în ce mai des roadele nepăsării noastre îndelungate.

Educația în domeniul ocrotirii mediului și acțiunile ecologice încep încă din grădiniță, urmărindu-se prin reprezentări grafice, prin desene și lucrări tehnologice, formarea noțiunilor de mediu social, natural și familial. Treptat, copilul își lărgeste orizontul cunoașterii și întrebările lui devin din ce în ce mai logice și chiar problematice, ceea ce ne duce cu gândul la imensa capacitate de gândire a celor mici, la cunoscuta și proverbiala lor curiozitate.

În școală, noi, cadrele didactice avem o și mai mare posibilitate de aprofundare a cunoștințelor despre sol, apă, aer, viețuitoare, lanț trofic etc., rolul acestor elemente în viața locuitorilor TERREI.

De când există omul pe Pământ, natura l-a ocrotit, fiindu-i prietenă. Ea l-a protejat, respectându-și legile, regenerându-se nestingherită. Însă în această relație, omul a fost personajul negativ.

Repere educaționale în școala românească

Din cauza egoismului său, astăzi natura este în pericol. La început, omul se mulțumea cu ce-i oferea natura. Dar a vrut din ce în ce mai mult. Nu i-au fost de ajuns animalele vâdate doar pentru hrană, a ucis tot mai mult, până ce specii întregi au dispărut. Apoi a început să distrugă pădurea, casa animalelor sălbatice. Însă nu s-a gândit că-și pune și viața lui în pericol. Oare nu știa că pădurea este plămânul planetei și fără oxigen un om moare în câteva minute, că tăierea necontrolată a pădurilor duce la scăderea cantității de oxigen, la producerea fenomenului de alunecări de teren, cu urmări catastrofale în viața oamenilor, primejduind viața animalelor care trăiesc aici sau provocând dispariția lor?

Cele mai mari plante de pe Pământ sunt copacii care joacă un rol foarte important în viața planetei. Ei acoperă aproape un sfert din suprafața Terrei, ajutând la menținerea curată a atmosferei, întrucât absorb din aer cantități imense de dioxid de carbon și eliberează oxigen. Pe lângă aceasta, rădăcinile arborilor fixează solurile fertile și împiedică spălarea, de către apa ploilor, a solurilor de pe pante, în timp ce masa uriașă de vapori de apă eliberată de copaci are un efect evident asupra climei.

De la început omul și-a construit casa în apropierea apei. Avea nevoie de apă, avea nevoie de pești și de plantele care trăiesc pe lângă ape. Se spune că datorită apelor de pe Terra, Pământul este considerat „planeta albastră”. Fără hrană un om poate trăi cam 40 de zile, dar fără apă nu supraviețuiește decât 6-7 zile.

Însă omul iarăși a uitat că apa este un element indispensabil supraviețuirii sale și a devenit propriul său dușman.

Otrăvirea apelor cu substanțe rezultate de la unele fabrici și de la complexele de creștere a animalelor conduce la moartea plantelor și peștilor, la transformarea lor într-un lichid tulbure, periculos pentru viață.

În zonele poluate riscul ca oamenii să se îmbolnăvească este mult mai mare. Substanțele toxice aruncate la întâmplare ajung în ape sau în sol, pătrund în plante, sunt consumate de oameni și animale. Au

Repere educaționale în școala românească

fost compromise pășuni, câmpii, munți, păduri și o dată cu acestea au dispărut și unele animale.

De-a lungul timpului omul a fost atras de jocul de-a stăpâni natura, devenind vrăjitorul cel rău, punând-o în pericol cu propria lui nesăbuire. Din cauza poluării, s-ar putea ca el să alunge primăvara și toamna, să alunge ghiociei și berzele.

Oricât ne-am strădui, prin mijloace moderne, să ne formăm un mediu ambiant cât mai plăcut cu aer condiționat-rece sau cald, lumina cât mai difuză și muzica electronică în surdina, oricât i-am invidia pe cei ce trăiesc în orașe ultra sofisticate, cu blocuri la care te uiți ca după avioane, cu siguranță nu pot fi mai fericiți ca noi.

Deseori mergem în parcuri să ne relaxăm, dar ne izbim de nepăsarea și răutatea unor oameni care distrug: aruncă hârtii, rup florile și copacii...

O grădină cu flori parfumate, o pădure verde cu păsări și animale, un munte împădurit, un izvor limpede, un parc cu alei îngrijite înseamnă oare un vis? Orice inimă, indiferent cât de mică, are nevoie de aer curat pentru a trăi. Ia închipuiți-vă, de exemplu, că vă plimbați liniștiți într-o pădure de brazi după o ușoară ploaie de vară, când rășina curge ca mierea pe trunchiurile bătrâne răspândind o mireasmă îmbietoare; sau, mai simplu, imaginați-vă că mergeți desculți prin iarba verde și mătăsoasă ce se întinde cât vezi cu ochii, că stați întinși pe un braț de iarbă abia cosită și priviți cerul limpede și albastru...albastru...Soarele și păsările întregesc tabloul. Oare e nevoie de mai mult să fii fericit?

Iată, așa se poate începe o lecție despre mediul înconjurător stârnind o mare curiozitate, dragoste și interes față de natură, dar nu numai atât, căci n-ar fi îndeajuns.

Copiii au nevoie să "simtă" ceea ce le spui, trebuie scoși în natură cât mai mult, duși în excursii și drumeții, la diverse acțiuni ecologice, pentru a-i ademini să iubească mai mult natura decât calculatorul și internetul.

Repere educaționale în școala românească

Exemple de activități pentru formarea unui comportament ecologic al elevilor:

Activitatea nr.1-Realizarea unei excursii pe traseul Buzău – Berca-Policiori-rezervația Vulcanii Noroiioși (Pâclele Mari și Pâclele Mici)-mănăstirea Rătești- Berca –Buzău, scopul fiind lărgirea orizontului geografic al elevilor, dezvoltarea spiritului colectiv, consolidarea cunoștințelor despre biodiversitatea ariilor protejate din orizontul local.

Activitatea nr.2- Realizarea unei activități pentru investigarea problemelor de mediu din orizontul local. Aceasta poate să cuprindă:

Aplicarea unui chestionar de mediu

Credeți că mediul înconjurător ne afectează viața și sănătatea ?

Da

Nu

Dacă da, în ce mod ?

Repere educaționale în școala românească

Cât de des citiți articole din Mass-Media legate de mediul înconjurător ?

- Foarte des   Des   Rar   Foarte rar

De câte ori ați făcut voluntariat pentru protecția mediului ?

- O singură dată   De mai multe ori   Niciodată

Discutați cu prietenii despre problemele mediului înconjurător ?

- Foarte des   Des   Rar   Foarte rar

Care dintre următoarele propoziții considerați că va exprima punctul de vedere ?

- Nu consider protejarea mediului necesară, deoarece dezvoltarea economiei este o prioritate, chiar dacă aceasta presupune poluare, defrișări și dispariția unor anumite specii de animale.
- Consider protejarea mediului o prioritate, chiar dacă acesta presupune grijă, atenție și costuri economice ridicate.

Ce părere aveți despre reciclare ?

Ajută aceasta la conservarea condițiilor de mediu ?

- Da   Nu   Nu stiu

Cunoașteți un punct de reciclare, unde puteți duce deșeurile reciclabile, în zona în care locuiți ?

- Da   Nu

Reciclați hârtia, plasticul și sticla ?

- Da   Nu

Repere educaționale în școala românească

Cum dăunează activitățile dumneavoastră, mediului înconjurător ?

- Folosesc mijloace de transport poluante
- Fumez
- Nu fac curățenie
- Nu depozitez deșeurile în locurile special amenajate
- Nu folosesc produse biodegradabile
- Nu reciclez

Sunteți mulțumit(ă) de eficacitatea sistemelor de colectare și salubritate a deșeurilor ?

- Da Nu

Sunteți mulțumit(ă) de întreținerea orașului în care locuiți ?

- Da Nu

Dar de spațiile verzi? Acestea există?

- Da Nu

Știați că 5 iunie este Ziua Mondială a Mediului ?

- Da Nu

Ce soluții credeți că ar împiedica poluarea mediului ?

Analiza calității apei în urma prelevării de probe din diverse surse și realizarea copacului de idei privind formele de degradare apei , aerului , solului și biosferei

Repere educaționale în școala românească

Realizarea de pliante și postere , mesaje eco pentru populație sau chiar parade eco în școală

Mesaje:

- 1 Plimbarea pe jos sau cu bicicleta la școală, în parc, sau la magazin. Utilizarea mijloacelor de transport în comun pentru a ajunge în locurile dorite – este o modalitate foarte bună de a ajuta la reducerea poluării creată de automobile, camioane, autobuze, trenuri și avioane
- 2 Plantarea de copaci. Perdelele forestiere plantate între zonele rezidențiale și cele industriale ajută la menținerea aerului curat și totodată sunt o sursă de atenuare a zgomotului.
- 3 .Un „NU” gunoiului de pe trotuare, străzi,parcuri sau cursuri de ape. Acest lucru va ajuta la menținerea mediului înconjurător liber de contaminanți SAU.
- 4. Creați un „compost teanc” de resturi alimentare și deșeuri vegetale din grădină. Aceasta este o modalitate bună de reducere a cantității de gunoi care merg într-un depozit de deșeuri. Ca un bonus, compostul ajută la crearea unui sol bogat în minerale pentru grădinarit.
- 5. Reciclează! Reciclarea este partea cea mai importantă de a păstra curat Pământul. Este foarte ușor să faci. Prin reciclarea de lucruri vechi, putem economisi o parte din resursele necesare pentru asigurarea unui viitor și generațiilor următoare.

Pliante și postere

Repere educaționale în școala românească

Parade eco

Menținerea calității mediului la un nivel acceptabil concomitent cu o bună dezvoltare economică impune, în România, derularea unui proces lent de schimbări majore în mentalități, în atitudini și în comportamentul membrilor societății civile, concomitent cu desfășurarea unor acțiuni susținute și intense de stimulare a conștientizării publice privind problematica mediului înconjurător, astfel încât dezvoltarea durabilă să devină din deziderat, realitate.

Bibliografie:

Ionescu Al. Sahleanu V. Vandiu. C. Protecția Mediului Înconjurător și Educația Ecologistă. Editura Ceres. București. 1989.

Tufescu V. Tufescu M. Ecologia și Activitatea Umană. Editura Albatros, Bucuresti. 1981.

**Relația dintre controlul parental și devianța școlară
Studiu de caz**

**Prof. Andra Popescu.
Liceul Tehnologic „Costin Nenițescu”, Buzău**

Scopul. Obiectivele

Acest studiu urmărește să surprindă mecanismele care stau la baza atașamentului față de grupul informal și influența acestuia asupra individului. În scopul acesta, s-a optat pentru analiza calitativă a fenomenului, iar în ceea ce privește strategia de cercetare, au fost selectate patru studii de caz (un studiu de grup și trei cazuri individuale).

Scopul teoretic a fost de a arăta influența grupului informal în etiologia devianței școlare.

Scopul practic al cercetării a constat în proiectarea de strategii de prevenire și control a devianței școlare.

Obiectivele pe care le-am urmărit au fost:

- identificarea unor instrumente valide, prin care să evaluăm diferitele forme ale devianței școlare;
- identificarea lotului experimental, a populației de adolescenți și selectarea unui eșantion reprezentativ ;
- administrarea instrumentelor
- cotarea răspunsurilor, conform metodologiei, realizarea unei baze de date și analiza statistică a datelor obținute, în vederea identificării cauzelor devianței școlare;
- pe baza observațiilor din literatura de specialitate, precum și a rezultatelor cercetării, am mai urmărit și proiectarea unui program de prevenire și control a devianței școlare.

În contextul acestei cercetări, obiectivele pot fi relevate și de următoarele aspecte mai importante:

- stabilirea unor tipuri de relaționare, existente în familie și predominanța lor;
- comportamentele dezinteresate sau interesate ale părinților în legătură cu activitatea școlară a copilului, sau cu petrecerea

Repere educaționale în școala românească

timpului liber și alegerea grupului de prieteni;

- deficiențele sau exagerările, educaționale sau structurale la nivelul familiei, se manifestă printr-o serie de comportamente și acte antisociale cu caracter deviant (fuga, vagabontajul, consumul de alcool și droguri, etc.)

Ipotezele cercetării

În realizarea unei cercetări, ce relevă raportul conduită-devianță-familie problemă-mediul carential, am stabilit ca punct de plecare câteva ipoteze.

Ipotezele au în vedere următoarele aspecte:

- Existența unor deficiențe de ordin structural la nivelul grupului familial privit ca factor generator al conduitelor deviante la adolescenți;

- Existența unor carențe la nivelul climatului moral educativ familial, sporindu-se astfel pericolul declanșării la copil/adolescent a unor comportamente dezadaptative;

- Nu toate familiile cu conduite optime socio-economice, sau spiritual valorice, au succes în activitatea educativă asupra adolescentului. Acest insucces se datorează de obicei în astfel de familii, unor greșeli atitudinale;

- Nu toate familiile cu conduite de viață precare au eșec în activitatea educațională întreprinsă asupra copiilor/adolescenților, sau în relaționarea cu adolescentul.

Astfel, pentru a cunoaște particularitățile mediului, în cadrul căruia copilul trăiește, trebuie să avem în vedere, următoarele aspecte:

- dacă părinții sunt căsătoriți legal sau nu;
- anumite informații despre activitatea, pregătirea și profesia părinților;
- date despre structura grupului familial;
- cum este climatul afectiv în familie;
- cine deține autoritatea în familie;
- dacă copilul are camera sa;
- natura relațiilor între părinți sau între membrii familiei;
- existența stărilor conflictuale și influența lor directă asupra copilului;

Repere educaționale în școala românească

- informații despre metode și procedee educative folosite de către părinți în educația dată copiilor, și influențele lor negative sau pozitive.

Variabilele utilizate pentru surprinderea ipotezelor diferă de la un studiu de caz la altul. În ceea ce privește studiile de caz individuale, s-a urmărit o traiectorie ce a intenționat să puncteze, gradual, următoarele aspecte: familie/instituție de proveniență (atitudini, relaționare, conflicte, abuzuri), debut în ceea ce privește devianța școlară (motivație, context). Acești itemi au fost surprinși în funcție de disponibilitatea persoanelor intervievate și în măsura în care interacțiunea cu persoanele observate a permis relevarea respectivelor aspecte.

Descrierea lotului experimental

Investigația a fost efectuată pe un lot de 85 subiecți, fete și băieți, cu vârsta cuprinsă între 15 și 19 ani, elevi în clasele IX-XII (respectiv XIII-rută progresivă) din cadrul aceleiași liceu și foști elevi.

Instrumente utilizate pentru colectarea datelor

Pentru colectarea datelor referitoare la influența grupului informal asupra devianței școlare am utilizat următoarele instrumente:

- interviul pe bază de chestionar;
- studiul de caz;
- observația dirijată pentru a vedea comportamentul celor analizați;
- analiza documentelor școlare în vederea monitorizării performanței

școlare și a absenteismului.

Rezultatele obținute și interpretarea lor

Interviul pe bază de chestionar

Prin intermediul acestui chestionar, am urmărit identificarea factorilor de ordin familial, care au contribuit la formarea conduitelor deviante în rândul copiilor și tinerilor.

Chestionarul utilizat este structurat pe patru nivele astfel :

- date de identificare a subiecților ;
- contextul familial , în care ei trăiesc ;
- deprinderi de viață și forme ale devianței comportamentale;
- relația părinți-școala;

Repere educaționale în școala românească

- părinți-elev.

Chestionarul are 31 de itemi.

Prima categorie de întrebări vizează datele de identificare ale subiecților, și anume : vârstă , sexul, mediul lor de proveniență, originea etnică sau ocupația .

În contextul întrebărilor situația subiecților pe categorii de vârstă este redată în tabelul de mai jos. (vezi tabelul nr.1).

În tabel regăsim analiza statistică pe baza frecvenței absolute și a celei relative precum și din punct de vedere procentual.

Avem în vedere că **frecvența absolută** a unei valori a caracteristicii este numărul de unități ale populației corespunzătoare acestei valori și **frecvența relativă** a unei valori x_i a caracteristicii este raportul dintre frecvența absolută n_i a valorii x_i și efectivul total al

populației n adică relația $f(x_i) = \frac{n_i}{n}$, unde $f(x_i)$ este frecvența

relativă a valorii x , n_i - este frecvența absolută a acestei valori iar n efectul total al populației. }

Tabelul nr. 1 Repartiția subiecților pe categorii de vârstă

Vârsta subiecților	Frecvența absolută	Frecvența relativă	Pondere %	Rang
14-15 ani	39	0.458	45.8%	1
16-17 ani	24	0.282	28.2%	2
18 ani	16	0.188	18.8%	3
19 ani	6	0.070	7%	4
Efectivul total	85			

Din acest tabel se observă , că majoritatea subiecților, în proporție de 45.8%, au vârsta cuprinsă între 14-15 ani, urmând categoria de 16-17 ani, reprezentate de un procent de 28.2%, cei de 18 ani, 16 la număr, într-un procent de 18.8%, și ultimii clasați cei cu vârsta de 19 ani, în procent de 7%.

În al doilea rând, în ceea ce privește situația subiecților pe sexe, în contextul celor 85 de copii investigați, 46 dintre ei sunt băieți, în proporție de 54.11%, iar 39 sunt fete în proporție de 45.88% .

Repere educaționale în școala românească

Astfel, ponderea procentuală a celor două categorii de sexe este redată în tabelul de mai jos (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2 Repartizarea subiecților pe categorii de sexe

Sexul subiecților	Frecvența absolută	Frecvența relativă	Pondere %	Rang
Masculin	46	0.541	54.11%	1
Feminin	39	0.458	45.88%	2
Efectivul total	85			

Tot în cadrul primei categorii de întrebări, sub aspectul mediului de proveniență, 31 de subiecți , provin din mediul urban, iar 54 din mediul rural, în ceea ce privește originea lor etnica, 78 dintre subiecți sunt români, iar 7 sunt rromi. Tot aici , referitor la situația socioprofesională a tinerilor investigați, a rezultat existența a 79 de elevi, 4 muncitori și 2 fără ocupație. Situația celor trei aspecte este redată sintetic în tabelul de mai jos (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3 Mediul de proveniență , originea etnică și ocupația subiecților

Mediu de proveniență		Frecvența absolută	Frecvența relativă	Pondere %	Rang
Mediu de proveniență	Urban	31	0.3647	36.47%	2
	Rural	54	0.6352	63.52%	1
Originea etnica	Români	78	0.9176	91.76%	1
	Rromi	7	0.0823	8.23%	2
Ocupație	Elevi	79	0.9294	92.94 %	1
	Muncitori	4	0.0470	4.70%	2
	Fara ocupație	2	0.0235	2.35%	3
Efectivul total		85			

Repere educaționale în școala românească

A doua categorie de întrebări din cadrul chestionarului, se referă la situația juridico-familială a subiecților. Prin intermediul acestor întrebări, s-a urmărit stabilirea situației juridice a familiei, cu alte cuvinte dacă familia din care face copilul parte este organizată sau nu în mod legal, sau dacă este dezorganizată prin, deces, divorț sau abandon .

Astfel, 38 de copii chestionați provin din familii organizate în mod legal, iar 47 aparținând familiilor dezorganizate în felul următor: prin deces, 15 la număr; prin divorț, 25; prin abandon, 7.

În cadrul subiecților ce fac parte din categoria familiilor dezorganizate , se observă că cei mai mulți dintre ei 25 la număr, aparțin familiilor divorțate. Situația concretă a familiilor, din care provin subiecții chestionați, este reflectată în tabelul următor (vezi tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4 Situația juridico-socială din care provin subiecții

		Frecvenț a absolută	Frecvenț a relativă	Ponder e %	Ran g
Familii organizate legal		38	0.4470	44.7%	1
Familii dezorganiza te	Deces	15	0.1764	17.64%	3
	Divorț	25	0.2941	29.41%	2
	Abandon	7	0.0823	8.23%	4
Efectivul total		85			

Se poate observa cu ușurință, prin intermediul acestui tabel că foarte mulți subiecți provin din rândul familiilor dezorganizate .

În acest sens, diferiți psihologi, pedagogi sau sociologi afirmă, că anumite disfuncționalități în structura familială, facilitează într-o mare măsură apariția comportamentelor deviate în rândul minorilor. Aceste fenomene, ce tind să depășească limita normalului sunt ușor constatabile în familiile unde există un divorț, unde s-a înregistrat un deces sau tatăl și-a abandonat familia.

Comportamentele ce se abat de la normal, pot apare și în familiile organizate sau aparent nedestrămate, este adevărat într-o proporție mult mai mică. Am întâlnit, în cadrul chestionarului unii subiecți ce au avut tentative de a fugi de acasă, nu atât din cauza

Repere educaționale în școala românească

certurilor dintre părinți, sau din cauza divorțului sau abandonului, cât din cauza relațiilor conflictuale existente între ei și părinți .

În acest caz interveneau însă probleme de ordin atitudinal, greșeli de autoritate sau de educație, din partea părinților, ce-l demoralizau pe copil, făcându-l să urmeze o cale greșită. Ca un punct de referință și orientare a educației viitoare a copilului, în cadrul cercetării am urmărit de asemenea și nivelul de instruire al familiilor cărora aparțin subiecții, ca mijloc de influențare a conduitei copilului, și relația dintre comportamentul minorului și acest nivel, adică în ce măsură este el influențat .

În chestionarul completat, am constatat , că ponderea unor acte cu caracter deviant , este mai mare la copiii, ai căror părinți au un nivel minim de instruire (I – VIII clase) sau chiar medii (I – XII clase). Copiii ai căror părinți au studii superioare , săvârșesc într-o mai mică măsură acte cu caracter deviant, datorită unei educații mai solidă primită. Totuși am întâlnit și în aceste cazuri, subiecții investigați ce au fugit de acasă, pe considerentul lipsei distracțiilor, sau a supraîncărcării intelectuale la care erau forțați copiii de către părinți .

Astfel, 18 dintre părinți , au I- VIII clase ,12 , I- X clase ,28 , I- XII clase,13 studii postliceale , 9 având studii superioare, iar 5 prezentându-se fără studii .

Ca nivel de pregătire al părinților subiecților chestionați, se observă că predomină ca nivel de instruire I-XII clase. Aceste date sunt redate mai bine în următorul tabel(vezi tabelul tabelul nr. 5).

Comportamentul copilului este influențat de relațiile care există între părinți, sau între el și părinți, sau între ceilalți membrii ai familiei. Astfel, existența în familie a unor relații conflictuale , tensionate , îl determină pe copil să abandoneze căminul familial, duce la eșec și abandon școlar, la acte anormale.

Tabelul nr. 5 Nivelul de instruire al părinților subiecților

Studiile părinților	Frecvența absolută	Frecvența relativă	Pondere %	Rang
Fără studii	5	0.0588	5.88%	6
I-VIII clase	18	0.2117	21.17%	2

Repere educaționale în școala românească

Scoala profesionala(I-X)	12	0.14110	14.11%	4
I-XII clase	28	0.3294	32.94%	1
Studii postliceale	13	0.1529	15.29%	3
Studii superioare	9	0.1058	10.58%	5
Efectivul total	85			

Din chestionar a reieșit, în familiile subiecților, predomină relațiile dintre părinți indiferente, într-un număr de 40 de cazuri, urmate de cele armonioase, cu 36.

În cadrul relațiilor copil -părinte, predomină numărul relațiilor conflictuale, 42, urmate de cele armonioase la număr 28.

Am constatat că în cazul unor subiecți, deși părinții se înțelegeau bine, defectuoase erau relațiile lor cu părinții. Toate aceste date, privind relațiile intrafamiliale, sunt mai bine redate în următorul tabel (vezi tabelul nr. 6).

Tabelul nr. 6 Relațiile din cadrul familiei

Relațiile din cadrul fam.		Frecvența absolută	Frecvența relativă	Pondere %	Ran g
Relațiile dintre părinți	Armonioase	36	0.4235	43.35%	2
	Conflictuale	9	0.1058	10.58%	3
	Indiferente	40	0.4705	47.05%	1
Relațiile între copii și părinți	Armonioase	28	0.3294	32.94%	2
	Conflictuale	42	0.4941	49.41%	1
	Indiferente	25	0.2941	29.41%	3
Efectivul total		85			

Nivelul scăzut de instrucție al părinților, lipsa unor conduite educative adecvate, sau existența unor boli cronice, grave sau a alcoolismului, se corelează într-o mare parte cu aceste relații conflictuale, favorizându-le apariția.

Pe fondul acestei atmosfere tensionate din cadrul familiei, pot apare ca fenomene îngrijorătoare: „ fuga de acasă “, urmată de vagabondaj, eșecul și abandonul școlar, integrarea în grupuri deviante sau chiar delincvente.

Repere educaționale în școala românească

Copiii ce au crescut în astfel de familii unde sunt prezente relațiile conflictuale, atât între membrii familiei cât și între părinte și copil, adoptă în general conduite negative, ei fiind anxioși, temători, neîcrezători în forțele proprii. De aici pasul spre devianța și delincvență este foarte mic.

În rândul subiecților chestionați, am aflat că puțini părinți se ocupă de lecțiile copiilor lor, sau se interesează de modul cum ei își petrec timpul liber, sau își aleg prietenii.

La întrebarea, în legătură cu pedeapsa primită pentru săvârșirea unor fapte rele, foarte mulți au răspuns prin: bătaie, insulte, interzicerea de a vorbi cu alți membri ai familiei, sau interzicerea părăsirii domiciliului, iar la cea în legătură cu o recompensă pentru o faptă bună predomină la majoritatea subiecților banul, dar și satisfacerea unor libertăți cum ar fi discoteca și filmul. Alții nu sunt recompensați în niciun fel.

Cea de-a treia parte a chestionarului, se referă la diferite forme mai mult sau mai puțin grave ale devianței comportamentale. Astfel, chestionarul în cea de-a treia sa secțiune, cuprinde întrebări despre fuga de acasă a copiilor, consumul de țigări și alcool la vârste mici, precocitatea relațiilor sexuale. Numerele și procentele ce au reieșit în cadrul cercetării sunt relevate în tabelul de mai jos. (vezi tabelul nr. 7)

Tabelul nr. 7 Tipuri și forme de devianță comportamentală

Studiile părinților	Frecvența absolută	Frecvența relativă	Pondere %	Rang
Consumul de droguri	0	0	0	4
Fuga și vagabondajul	30	0.2654	26.54%	3
Fumatul și consumul de alcool	35	0.3097	30.97%	2
Relații sexuale	8	0.3362	33.62%	1
Efectivul total	85(sunt elevi care au bifat mai multe variante)			

Fuga și vagabondajul la copii ca forme ale devianței, exprimă modalități de evadare ca urmare a unei încordări emotive foarte mare.

Repere educaționale în școala românească

În acest context, fuga de acasă este interpretată ca o criză, iar vagabondajul ca un fenomen complex de lungă durată.

Fuga de acasă, reprezintă o expresie a dorinței de evadare, de aventură, cauzată în general de tensiuni în mediul familial, de exigențe școlare exagerate, sau de eșec școlar. Fuga și vagabondajul se asociază de cele mai multe ori cu tulburări ale comportamentului sexual sau cu impulsivitatea.

Alcoolul este unul din principalii factori răspunzători de unele acte antisociale. Prin consumul de alcool și țigări, minorul tinde să-și arate astfel nonconformismul, să sfideze autoritatea întrucupată de părinți și de școală. Precauțiile și devierile sexuale apar de obicei în mediile de subcultură și dezorganizare socială, unde moralitatea lasă de dorit.

Comportamentul sexual își are importanța sa, la un moment dat despre care copilul trebuie să fie informat. Lipsa educației sexuale, va avea influențe negative asupra copilului. Părinții fac din acest subiect de discuție, un subiect "tabu", riscă ca, copiii lor să afle lucruri normale, ce se vor întâmpla mai târziu la nivelul organismului lor, cu totul deformat, din grupul de prieteni sau de la colegii de clasă. Lipsa unei educații sexuale poate apare și în rândul familiilor normale, din cauza unor prejudecăți prost înțelese. În tabelul nr. 7, se observă cu ușurință că numărul subiecților care au fugit de acasă este mare – 30 de subiecți, iar cei ce consumă alcool și țigări, 35.

Numărul 8 și procentajul relațiilor sexuale este totuși mare, mai ales pentru categoriile de vârstă de 14-15 ani, 16-17 ani.

Concluzii

După cum s-a menționat, ipotezele de cercetare au un scop orientativ, ele constituie o bază pentru direcționarea cercetării propriu-zise. Ipotezele au fost atinse parțial în funcție de conjuncturile efective de cercetare. Interviuurile, de exemplu, au avut ca dezavantaj, imposibilitatea de aprofundare a unor aspecte datorită unor rețineri sau tulburări emoționale ale adolescenților intervievați.

În final, și ca un fel de concluzie a acestei cercetări, se urmărește relația și balanța, acte și comportamente aberante – curențe în structura juridico-morală a familiei. Astfel, este foarte important de evidențiat ponderea mai mare a unor conduite aberante în familiile problemă.

Repere educaționale în școala românească

Aceste conduite se referă la fuga de acasă și la vagabondaj, la consumul în rândul minorilor de alcool și de țigări sau la relații sexuale deviante și precoce . (În urma cercetării nici un chestionat nu a consumat droguri). Pentru a arăta ponderea actelor deviante în cadrul familiilor dezorganizate, cu o atmosferă și un climat carențial, am întocmit un tabel, cel mai relevant(vezi tabelul nr. 8) .

Tabelul nr.8 Ponderea devianței comportamentale la subiecții din familii dezorganizate

Studiile părinților	Frecvența absolută	Frecvența relativă	Pondere %	Rang
Consumul de droguri	0	0	0	4
Fuga si vagabontajul	30	0.6382	63.82%	3
Fumatul si consumul de alcool	47	1	100%	1
Relatii sexuale	38	0.8085	80.85%	2
Efectivul total	47			

Există deci 47 de copii ce aparțin familiilor dezorganizate prin deces, divorț, sau abandon . În cadrul acestui tabel , numărul total , din care s-au calculat procentele nu mai este 85 ci 47, adică totalul familiilor dezorganizate din care fac parte copiii chestionați .

Fuga de acasă a copilului, ca formă a comportamentului, determinată și influențată de comportamentul și atitudinile părinților în relațiile cu copilul, a reieșit, în cadrul familiilor dezorganizate, într-o proporție de 63.82% .

Copiii chestionați fac parte din cele 47 de familii dezorganizate, consumă alcool și țigări în proporție de 100% . Relațiile sexuale, sunt și ele prezente în rândul acestor subiecți într-un procent de 80.85 %.

S-a observat că în cadrul cercetării, că felul cum se comportă sau cum acționează familia, are deosebite rezonanțe în viața copilului. Modelul oferit de familie negativ sau pozitiv este însușit de copil în aceeași manieră.

Este normal ca într-o familie, în care sunt prezente relații conflictuale, stări tensionate, părinți vitregi ce încearcă să-și impună

Repere educaționale în școala românească

autoritatea , copilul să manifeste tendința de a fugi de acasă, de a părăsi căminul familial. Respins de familie, el fuge de acasă , ajungând să vagabondeze pe strazi, devenind în acest fel un „ copil al străzii “ .

Motivele enumerate de copii în cadrul chestionarului sunt multiple . Ele sunt date de certuri între părinți , sau certuri între copii și părinți , sau lipsa unor condiții materiale bune . Alți copii au fugit de acasă din cauza unui control prea exigent din partea părinților , din cauza notelor proaste , sau pur și simplu din lipsa distracțiilor. Având în vedere toate aceste rezultate, putem formula următoarele concluzii:

- cu cât familia se confruntă cu dificultăți materiale educative sau spiritual– valorice , mai mari , cu atât posibilitatea de apariție a actelor deviante în rândul tinerilor este mult mai mare .

- în familiile dezorganizate prin absența unui părinte, prin divorț, părăsire, propensiunea către devianță a copiilor este mult mai mare decât în familiile ce funcționează normal din toate punctele de vedere .

- absența căminului familial are multiple rezonanțe negative în sfera de acțiune a personalității copilului .

- dacă în familie există un climat nefavorabil vieții și maturizării copilului , concretizat prin raporturi tensionate între membrii familiei, astfel tendința minorilor spre devianță este mai mare.

- absența unui climat moral , afectiv , corespunzător în cadrul familiei se corelează cu lipsa controlului parental asupra copiilor , și de aici adoptarea de către aceștia a unor atitudini sau comportamente antisociale .

Devianța comportamentală este percepută ca o modalitate de conduită a indivizilor ce contrazice normele sociale, ce corespund unor anumite statute la nivelul societății . Acest fenomen al devianței comportamentale tinde să afecteze tot mai multe vieți și personalități, să devină o „realitate a vieții copilului “ .

Familia este primul și cel mai apropiat mediu în care copilul se socializează , și trecând astfel de starea de dependență, la starea de autonomie. Prin caracterul său stabil și coerent, familia este mediul educogen primar, cu valențe formative esențiale pentru dezvoltarea normală a copilului.

Repere educaționale în școala românească

Andre Berge subliniază faptul , că un „ copil are nevoie de familie dar nu de orice fel de familie “

Apartenența copilului la familie este condiționată de siguranța materială și afectivă, esențială pentru buna dezvoltare psihică a copilului . Din această cauză separarea copilului de familie determină perturbări grave în echilibrul lui biopsihic.

Respingerea copilului de către familie, dar și supraprotecția exercitată de acesta în mod exagerat, asupra copilului, reprezintă moduri de neacceptare a realității infantile, generând astfel dereglări în relațiile copil-părinte .

Familia este cel mai adecvat mediu de structurare intelectuală, afectivă și volitivă a personalității copiilor , climatul și atmosfera familială, devenind cadrul de ambianță materială , spirituală , afectivă și volitivă (a personalității copiilor) morală, în care se vor forma copiii .

De aceea carențele materiale , spirituale ale mediului familial , influențează în mod negativ dezvoltarea psihocomportamentală a minorilor , mai ales când aceste curențe generează un mediu agravat de tensiune de conflict, de desertism familial, prezent în forme ușoare în familiile problemă, organizate juridic și în forme severe în familiile dezorganizate .

În prezent, familia ca unitate socială s-a schimbat foarte mult atât la nivel structural , dar mai există familii numeroase cât și la nivel atitudinal , în sensul că a crescut cât mai mult rata divorțurilor, a tensiunilor și conflictelor, din cadrul familiei .

Desigur , conflictele sunt inestimabile în orice conviețuire, deoarece fiecare are personalitatea și caracterul sau, însă în cazul în care conflictele rămân nesoluționate devin tot mai grave și mai frecvente și astfel se ajunge la agresivitate, sau în cel mai rău caz la disoluția familiei .

Situația existentă pe plan familial se poate răsfrânge negativ asupra maturizării fizio-psihice, fiziologice și sociale a copilului, lăsând sechele în structura psihică și de personalitate a tânărului, și nu în ultimul rând provocând acte și comportamente deviate, inadaptări sociale, eșec și abandon școlar .

În familiile de astăzi , legăturile sunt mai puțin durabile , pe considerentul că oamenii nu mai acceptă să conviețuiască împreună,

Repere educaționale în școala românească

dacă nu se înțeleg bine, nici măcar de dragul unui copil, față de care au anumite responsabilități .

Se vorbește tot mai mult de existența unei adevărate „ crize “ ale familiei moderne . Această stare critică poate fi determinată de inversarea rolurilor soț/ soție , de dispariția unor roluri tradiționale, de problemele material, sau prin absența părinților din cadrul căminului pentru îndeplinirea sarcinilor socio-profesionale , ce determină o mai slabă preocupare a părinților pentru educația copiilor . Uneori copii neglijați și respinși în familie, se consolează în compania unor prieteni , alteori pornesc pe căi greșite fugind de acasă și lăsându-se atrași de diferite bande și grupuri deviante și delicvente , care prin comportamentul lor sunt antisociale .

Conduitele deviante nu sunt însă determinate numai de disfuncționalități la nivelul familiei, ele pot apare și prin influența negativă a străzii, prin grupul de prieteni, prin influența mass - mediei, sau televiziunii .

În mod normal, toate aceste instituții extrafamiliale, școala de exemplu, mass - media, grupul de prieteni ar trebui să și ofere tânărului adevărate modele de conduită, altele decât cele oferite prin intermediul familiei. Aceste medii socio-culturale și afective pot satisface copilului anumite nevoi și satisfacții de care el are nevoie . Dar ele pot deveni totodată printr-o proastă funcționare, modalități de respingere și de agresiune asupra copilului provocându-i stări și atitudini greșite.

Copilul își poate părăsi familia și adera la un grup de prieteni din cauza neînțelegerilor existente în familie, în care el poate fi asuprit sau bătut, în același timp poate adopta această conduită la îndemnul unor prieteni sau a altor persoane , în absența problemelor familiale. Observăm în acest fel că și alți factori, sunt importanți în formarea și apariția comportamentelor deviante, nu numai familia .

La nivelul tuturor acestor probleme , ar trebui să existe modalități serioase profilactice , care să aibă ca scop diminuarea acestor fenomene ce afectează nu numai viața omului ci și modul de funcționare al unei societăți . Copilul ar trebui să dispună în mediul școlar de afecțiune și înțelegere, tratarea lui în funcție de trebuințe și aspirații sau în funcție de particularitățile sale individuale. Copii instituționalizați în casele de copii, ar trebui să găsească acolo prin

Repere educaționale în școala românească

intermediul cadrelor specializate, căldura și dragostea căminului familial ce le lipsesc.

De asemenea revenind la familie, ea ar fi ideal ca să fie universul din care copilul să aibă siguranța că nu poate fi alungat .

De cele mai multe ori cuvântul „, acasă “ ar trebui să însemne pentru un copil, și pentru orice om în general, tot ceea ce este frumos, trebuie să însemne dragoste și ocrotire . Familia ar trebui să fie un port unde fiecare să ancoreze atunci când este furtună în viața lui .

Din nefericire , câteodată , acest tărâm al dragostei, ia fața unei închisori , iar universul familial se destramă, iar viața și personalitatea copilului tind să fie nimicite odată cu el .

Strategii de prevenire și control a devianței școlare

Pentru prevenția și intervenția în cazuri de eșec și abandon școlar este necesară o analiză atentă a factorilor ce pot declanșa aceste fenomene și utilizarea unor metode și tehnici de consiliere individuală care să conducă la rezultate pozitive. Sunt cunoscute diverse metode de consiliere individuală care pot fi utilizate pentru a sprijini elevul aflat în situație de eșec școlar în funcție de factorii /cauzele care a declanșat acest fenomen ca:

Metode privind întăriri pozitive și negative ale comportamentului;
Tehnici de accelerare / decelerare a comportamentului (SHAPING formatare, întărire gradată , EXTINCȚIA – stingerea);
Metode în care se utilizează jocul de rol;
Metode privind rezolvarea unor conflicte;
Analiza rezultatelor activității;
Anamneza;

Dintre deficiențele / factorii care contribuie la eșecul școlar mi-am propus să analizez pe acelea care țin de familie în special, de relațiile pe care elevul le stabilește, în special relațiile afective care au ca punct de pornire **relația de atașament** între copil și mamă (figura constantă de atașament) încă din primii ani ai existenței sale.

Transmiterea intergenerațională a tipurilor de atașament

Copil/ tipul de atașament	Comportament	Adult/ti pul de atașament	Comportament	Intervenție
--	---------------------	--	---------------------	--------------------

Repere educaționale în școala românească

<p>Atașament sigur</p>	<p>Folosește părintele ca bază sigură de explorare; Copilul este pregătit să refacă o legătură temporară întreruptă;</p>	<p>Atașament autonom</p>	<p>Asimilează în mod coerent și poate descrie experiențele proprii de atașament; Flexibilitate în interacțiune; Capabil de refacerea sistemului cu scop adaptabil; Procesele de atașare/detașare le face cu ușurință;</p>	<p>Își asumă rolul de părinte empatic, se poate descurca fără sprijin, este independent, autonom, creativ în relație cu copilul;</p>
<p>Atașament anxios ambivalent (evitant)</p>	<p>Nesigur în explorare, fără inițiativă, rezervat, timid. Se calmează greu, vigilent păstrează o barieră între el și figura de atașament;</p>	<p>Atașament dezinteresat (indiferent)</p>	<p>Idealizează sau ignoră experiențele cu părinții, persistă obsesiv în afirmații despre aceste relații; Contractat și inflexibil; Nu știe să se atașeze, nu reacționează empatic;</p>	<p>Are nevoie de consiliere și suport psihosocial;</p>

Repere educaționale în școala românească

Atașament anxios rezistent	Copilul este hiperchinezic, nu explorează sau o face inconștient ; Nu-și asumă responsabilități, fără inițiativă;	Atașament preocupat	Invadat de amintiri dureroase, supradimensionate, inconstante, incoerent; Interacționează imprezvizibil cu stări de frustrare și agresivitate, mânie și histrionism; Nestructurat în sistemul de atașament; Posibil abuziv în relațiile de intimitate;	Are nevoie de consiliere și de suport psihosocial;
Atașament dezorganizat	Explorare haotică fără scop; Comportament adevziv atât față de străini cât și față de figura parentală/ nu pare să le diferențiez;	Atașament dezorganizat(cu doliu și traume nerezolvate)	Impredicibil și dezorganizat în relație, face experiențe nerealiste, dezadaptabil, potențial adevziv la drog, alcool, substanțe psihotrope; Personalitate „border line”, psihopatie, tulburări schizofeni-forme;	Nu își asumă rolul parental necesită în mod special sprijin, consiliere și psihoterapie;

În ceea ce privește riscul și eventualul eșec sau abandon școlar plasează copii / elevii care prin prisma comportamentului obiectiv, se încadrează în tipurile de atașament anxios ambivalent (evitant), tipul de atașament anxios rezistent și tipul de atașament dezorganizat care au nevoie de suport, sprijin și consiliere individuală și de grup. Când depistarea unor modificări comportamentale ale copilului raportat la tipul de atașament ce necesită intervenție la vârsta preșcolară (peste 5 ani) și se poate contura un diagnostic de tulburare primară de atașament de tip inhibant sau dezinhibant se pot utiliza tehnici și

Repere educaționale în școala românească

metode speciale de terapie în grup sau individuale ca: tehnici de desen, marionete sau chiar psihodramă, terapia de joc se poate combina cu tehnici de la vârste mici sau mai mari, în funcție de abilitatea, interesele copilului, de sistemul de suport aflat la dispoziție dar și de pregătirea terapeutului.

După 12 ani, pentru obținerea unor comportament asemănătoare atașamentului sigur, care să permită relații sociale integrative se pot aplica tehnici de terapie cognitivă de inspirație psihodinamică: terapie de grup și individuală centrate pe problema specifică, educația elevului în relații sănătoase de cuplu bazate pe încredere și respect reciproc, educația limitelor de intimitate și nonintrusivitate, al permisivității, al abuzului de substanțe (alcool, droguri) cât și asupra abuzurilor fizice, emoționale sau sexuale, a maltratării, evitarea transformării persoanei abuzate sau neatașate la rândul ei în abuzator.

Identificarea populației/familiei țintă unde pot apare tulburări de comportamente sau atașamente nesigure în relațiile dintre părinți și copii:

familii cu resurse materiale, financiare limitate și cu mulți copii;

părinți și copii cu probleme emoționale;

familii cu un grad de școlarizare redus;

familii dezorganizate (divorțuri, certuri frecvente pe fondul consumului de alcool și alte substanțe, abuzuri fizice și psihice repetate, mame singure, părinți recăsătoriți, copii orfani crescuți de diverse rude, etc)

elevi cu comportamente deviante, delincvenți, agresivi, violenți, etc.

Evaluarea modelelor interne de reprezentare (internar working models) ale atașamentului adultului prin intermediul „The Adult Attachment Interview” (A.A.I.) dezvoltat de Nancy Kaplan și Mary Main, împreună cu Carol George, ca parte a lucrării de doctorat (1985) unde se cere adultului să reflecteze asupra relațiilor de atașament precoce și asupra experiențelor în acest sens. În cadrul acestui interviu li se cere adulților să descrie relațiile de atașament din copilărie, ca și experiențele de pierdere, rejectare și separare. În cazul în care interviul nu se poate aplica prin refuzul părintelui, discuția dintre specialist și părinte se va axa pe evidențierea de către adult a relațiilor precoce dintre el și părinți sau persoanele care au contribuit

Repere educaționale în școala românească

la creșterea sa. Bazat pe transcrierea interviului, Main a descoperit că patternurile de reprezentare erau analoage celor din comportamentul copiilor clasificați în atașament sigur, atașament anxios ambivalent (evitant), atașament anxios rezistent și atașament dezorganizat. Acestea nu se manifestau ca descrieri ale evenimentelor vieții lor ci se **cota modalitatea în care aceste evenimente erau rememorate și organizate.**

În urma aplicării interviurilor Main și colegii au descris trei patternuri de atașament, sigur, dezangajat/dezinteresat, preocupat, iar ulterior au sugerat că interviurile care dovedeau eșec în rezolvarea doliului sau traumei trebuie clasificați ca „nerezolvați în doliu sau traumă” (dezorganizat). Persoanele aflate în doliu sau traumă manifestă dezorganizare cognitivă sau afectivă, confuzie, disociație, lapsusuri de conștiință și altele (Belsky & Cassidy 1994; Main 1995; Slade & Aber 1992). În urma aplicării interviului sau discuțiilor ghidate de specialist pe relațiile din mica copilărie și identificarea tipului de atașament, intervenția se va realiza la elev pe baza stabilirii tipului de atașament în care se încadrează elevul (în funcție și de comportamentul și atitudinile sale) și pe baza similitudinii atașamentului părinte-copil (încadrarea și identificarea tipului de atașament al copilului).

Intervenția concretă a specialistului în relație cu copilul: identificarea tipului de atașament al copilului se realizează prin psihoterapie individuală dinamică bazată pe faptul că există o relație dinamică între experiențele din copilărie și adaptarea actuală. Scopul tratamentului ar fi să pună în lumină **emoțional și structural legăturile între trecut și experiența actuală.** Bowlby ca psihoterapeut psihanalist a evidențiat faptul că reprezentarea experiențelor din copilăria precoce este intrinsecă teoriei atașamentului. Cercetările din domeniul atașamentului se îndreaptă tocmai asupra **RELAȚIEI** specifice între **INTEGRAREA ȘI REPRESENTAREA** experienței din copilărie (mica copilărie) și perioada actuală. Cercetările din domeniul atașamentului aduc probe clare că atașamentele nesigure sunt părți intrinseci ale suferinței umane sub forme diferite și devine evident că înțelegerea celor două: **ISTORIA** atașamentului și **ORGANIZAREA** trebuie să fie elemente centrale în munca consilierului.

Repere educaționale în școala românească

A depista experiențele de viață care produc fenomene disruptive în procesul de atașament constituie o sarcină relativ simplă și nu solicită o înțelegere specială a teoriei atașamentului și nici a clasificărilor. Din contră recunoașterea patternurilor și configurațiilor atașamentului care survin în comportament și limbaj presupun cunoașterea dinamicii și organizării acestuia cât și a funcțiilor deservite de patternurile: dezinteresat, preocupat sau dezorganizat, care permit terapeutului să imagineze mai precis **cum și de ce** relațiile de bază și sensul SELFULUI s-au distorsionat.

După modul cum descriu **relațiile, amintirile și sentimentele** prin limbaj se poate deduce această configurație. Nu conținutul ci **coerența și structura** povestirii devin importante. Ea este edificatoare pentru că i-a permis pacientului să știe, să simtă și să-și amintească. După Main, ce nu poate fi cunoscut sau spus stă la originea **incoerenței**.

Aceasta se manifestă cu întreruperi inconsistente, contradicții, lapsusuri, deturnări ale persoanei. Eforturile lingvistice încearcă să facă față amintirilor sau afectelor ce nu pot fi integrate sau reglate.

Natura organizării atașamentului: descrie modul în care pacientul trăiește în lume și în relație cu ceilalți, ce pot tolera să simtă, ce nevoie are să-i facă pe alții să simtă pentru a se simți el însuși în siguranță (a te simți bine în pielea ta, a te valoriza, a te respecta pe tine însuși și pe ceilalți, a fi empatic, a înțelege și a fi înțeles, etc.).

Fie că se străduiește să țină sentimentele și amintirile negative în afara conștiinței sale cu prețul cel mare al capacității de a fi el însuși în intimitate (patternul dezinteresat /indiferent), fie că acroșază experiența și amintirile negative drept cale de a explica patternurile relaționale precoce (patternul preocupat), sau a eșuat în mod substanțial în a da semnificații traumei precoce sau pierderii și de a o integra (patternul dezorganizat).

Recunoașterea naturii lor și a funcțiilor dinamice, oferă terapeutului semnificație puternică pentru a înțelege rupturile empatice cu persoanele din îngrijire, în identificarea insulelor disociate și neintegrate afectiv în experiență și modului în care pacientul gândește sau nu despre emoție. Aceasta permite consilierului să înțeleagă mecanismele care-l apără pe subiect de partea **intolerabilă** a experiențelor și aceasta presupune designul modului de a gândi, acționa cu alții inclusiv cu consilierul.

Repere educaționale în școala românească

Măsurile eficiente de diminuare a devianței școlare nu se pot limita numai la cadrul de referință al școlii. Legătura dintre școală și comunitate ridică mari probleme specifice atunci când se urmărește realizarea unor strategii de prevenție a devianței în școli.

Victima unei etichetări poate descoperi că atacând un copil mai slab este emoțional satisfăcută și va vedea în aceeași faptă o cale de a-și redobândi stima de sine. Astfel, se amplifică devianța școlară, ceea ce face greu de aflat momentul optim de intervenție, ținând cont și de efectele secundare care pot apărea și pot compromite întreaga strategie. (Cristina Neamtu, 2003, p. 263)

Fiecare acțiune deviantă își are caracteristicile sale proprii, legate de persoana și condițiile în care s-au produs. Astfel că, unele proceduri de prevenție/intervenție care au avut succes într-un caz, pot fi inadecvate într-un alt caz.

Prevenirea și intervenția în cazul devianței școlare trebuie să realizeze două obiective: să elimine/diminueze cauzele și condițiile ce generează acțiunile deviante și să realizeze resocializarea și recuperarea morală și socială a elevilor devianți. (Cristina Neamtu, 2003, p. 64)

Principalele modalități de diminuare a devianței școlare sunt:

Prevenția primară: se adresează populației generale;

Prevenția secundară: se adresează unui segment specific al acesteia (populația considerată vulnerabilă sau cu un anumit grad de risc);

Prevenția terțiară: se adresează indivizilor la care fapta a fost identificată scopul fiind evitarea recidivei.

Prevenția primară în cazul devianței școlare

Prevenția primară urmărește dezvoltarea abilităților indivizilor înainte de producerea crizelor existențiale și modificarea mediului social, astfel încât să fie mai ofertant, securizant și stimulatив pentru indivizi.

Prevenția primară presupune:

- a) Măsuri de politică socială și economică în vederea combaterii sărăciei, diminuării somajului și inflației;
- b) Măsuri de protecție a familiei și copilului;
- c) Măsuri de prevenire a maltratării copilului.

Măsuri de politică socială și economică în vederea combaterii sărăciei, diminuării șomajului și inflației

Sărăcia poate determina creșterea fenomenului infracțional în mod direct- atunci când reprezintă cauza, motivația delictului, sau indirect- când se referă la condiția sau circumstanța delictului.

În familiile cu venituri mici și șomaj mare, cel mai frecvent copiii sunt abuzați, abandonați, se dezvoltă precar (atât fizic, cât și psihic), au probleme de sănătate, crește riscul abandonului școlar, a delincvenței juvenile și mai apoi implicarea în delicate grave. (Cristina Neamtu, 2003, p. 267)

b) Măsuri de protecție a familiei și copilului

Srijinul oferit familiilor care doresc sau au mai mulți copii prin acordarea de alocații substanțiale, prin ajutor material acordat mamelor la naștere etc.

Îmbunătățirea îngrijirii copilului în familie, creșe, grădinițe.

Ameliorarea participării școlare prin programe naționale speciale pentru ameliorarea frecvenței școlare la categoriile sociale defavorizate și pentru prevenirea abandonului școlar.

Crearea unui program special de prevenire și recuperare a copiilor delincvenți. (Cristina Neamtu, 2003, p. 270)

c) Măsuri de prevenire a maltratării copilului

Comportamentul deviant este predominant în familiile în care atașamentul și comunicarea părinte-copil lipsesc, predomină abuzul fizic și neglijarea.

Prevenirea maltratării copilului se realizează prin:

Evaluarea psihosocială a situației familiei;

Diagnosticul asupra personalității membrilor familiei;

Analiza interacțiunii între sistemul familial și social;

Analiza mediului social de proveniența al părinților;

Evaluarea nevoilor copilului, a interacțiunii părinți-copil, a resurselor existente.

Prevenția se desfășoară în mediul natural de viață al copilului și rezultă din colaborarea în condiții de parteneriat între experți și familie.

Prevenția secundară în cazul devianței școlare

Orice strategie sau măsură de natură să-i pună pe elevi în situația de a obține succesul este o modalitate de diminuare a devianței școlare.

Soluții privind diminuarea fenomenului de devianță juvenilă

Societatea în zilele noastre se confruntă cu situații din ce în ce mai confuze ce sunt tot mai greu de soluționat. Trăind în secolul vitezei într-o lume cu mentalități diferite generația tânără este debusolată de multitudinea de reguli și norme pe care trebuie să le adopte pentru a se putea integra. Munca de prevenire presupune cunoașterea și eliminarea cauzelor și condițiilor care generează devianța juvenilă atât la nivel micro cât și macrosocial.

La nivelul școlii pentru a reduce numărul comportamentelor deviant juvenile se pot elabora și aplica măsuri de prevenire: creșterea autorității profesionale; înființarea în fiecare unitate școlară a cabinetelor de asistență psihopedagogică; perfecționarea activității profesorului –diriginte prin absolvirea unor cursuri de psihologie a copilului, sociologia familiei, sociologia delincvenței juvenile, sociologia educației, etică profesională, filosofia educației, metode și tehnici de cunoaștere a personalității și a colectivelor de elevi; instituționalizarea obligativității participării la orele de religie în învățământul gimnazial; asigurarea unei legături solide între școală și familie; existența unui program de audiență destinat părinților cu copii problemă; studierea dreptului constituțional și a celui penal în clasele de liceu; cooptarea elevilor “problemă” în diferite cercuri școlare și intensificarea activităților educative și extrașcolare; organizarea unor dezbateri, mese rotunde cu invitarea unor specialiști din cadrul instituțiilor de control social.

La nivelul familiei măsurile ce trebuie întreprinse pentru diminuarea fenomenului devianței juvenile sunt: adoptarea unui sistem de măsuri de stimulare economică a familiilor cu mari dificultăți financiare și crearea unei „școlii a părinților”, care să aibă drept efecte realizarea coeziunii familiale, cunoașterea psihologică a propriilor copii, alcătuirea unor programe educative de supraveghere a activității și anturajului tînărului, asigurarea unor condiții optime de studiu și întărirea legăturilor cu toate instituțiile educative, în special cu școala.

Repere educaționale în școala românească

La nivelul altor instituții sociale sunt necesare măsuri cum ar fi: înființarea centrelor și cabinetelor de consultanță familială și școlară specializate în cauzele cu elevii “problemă”; reorganizarea comisiilor pentru ocrotirea minorilor prin realizarea unei evidențe operative a familiilor problemă; comisiile vor trebui să pună sub interdicție judecătorească sau decădere din drepturile părintești a părinților delincvenți, alcoolici și agresivi; adoptarea unei noi legislații pentru tineret în domeniul învățămîntului, familiei, sistemului electoral, asociațiilor de tineret; eliminarea disfuncțiilor organelor specializate de control social (poliție justiție ,autoritate tutelară) .(Ibiș , 2001 p. 135-137).

Profesorii sunt cei care interacționează la școală cel mai mult cu elevii și contribuie la dezvoltarea problemelor de comportament sau la prevenirea/remedierea lor.

Modalitățile de prevenție a problemelor de comportament trebuie adaptate în funcție de vârsta elevilor și de momentul în care apare conduita de devianță școlară.

Profesorul trebuie să se implice în susținerea și ajutorarea elevilor cu eșec școlar prin strategii de motivare și valorizare a elevului.

Infraacțiunile comise de către minori au crescut ca incidență și au cunoscut o diversificare din punct de vedere al formei, apărînd astfel noi tipuri de infraacțiuni , precum cele de natura electronică. În 2005 , din totalul de 59.105 învinuiri , 11.400 au fost aduse minorilor (iar 2.188 din acestea au fost pentru infraacțiuni comise cu violență). Din numărul total de învinuiri aduse copiilor, furtul reprezintă aproape 80%, tîlhăria 12%, vătămarea corporală 3.59%, iar prostituția 0.6%.

În 2005 la nivel național, funcționau 36 de penitenciare din care doar două pentru minori și tineri (Penitenciarele pentru Copii și tineri de la Tichulești și Craiova) precum și 3 centre de reeducare (Buziaș , Găiești și Tîrgu Ocna) și 6 spitale penitenciar.În conformitate cu statisticile Administrației Naționale a Penitenciarelor la 30.05.2006, erau privați de libertate 901 de copii, dintre aceștia , 529 se aflau în 29 de penitenciare cu regim închis sau de maximă siguranță destinate adulților , 145 se aflau în cele 2 penitenciare pentru minori și tineri .

Accentul rămîne în continuare asupra pedepsirii infraacțiunii și nu asupra reeducării și bunăstării copilului, sistemul justiției pentru minori și serviciile de probațiune aflându-se încă la început de drum.(www.salvați_copii.ro, 17.10.2007)

Repere educaționale în școala românească

ANEXA

CHESTIONAR

Date de identificare

Data aplicării.....

1.Vârsta.....

2.Clasa.....

3.Sex: M F

4.Mediu de proveniență: Rural Urban

5.Originea etnica:.....

6.Ocupație:.....

Situația juridico-socială a familiei

7.Structura familiei mele este:.....

8.In prezent locuiesc împreună cu.....

9.Apartin unei familii monoparentale:

- Nu ; In urma unui deces ;
 In urma unui divort ; In urma abandonului .

10.Nivelul de instruire al parinților este:

	Mama	Tata
I-VIII		
Scoala profesionala(I-X)		
I-XII		
Studii postliceale		
Studii superioare		

11.Cum apreciezi relațiile din cadrul familiei:

A. Intre părinți

- Armonioase Conflictuale Indiferente

B. Intre părinți și copii

- Armonioase Conflictuale Indiferente

Tipuri și forme de devianță comportamentală

12. Vă regăsiți în vre-una din situațiile:

- Am fugit de acasă și am vagabondat ;
 Am fumat țigări (tutun);
 Am consumat alcool(cateodata excesiv);
 Am consumat droguri;

Repere educaționale în școala românească

- Am absentat excesiv;
- Am abandonat școala;
- Am întreținut relații sexuale;
- Am fost violent fizic (în școală);
- Am folosit violența verbală (în școală);
- Am fost victimă a violenței fizice (în școală);
- Am fost victimă a violenței verbale (în școală).

Relația părinți-școală

13. Consideri că școala colaborează suficient cu membrii familiei tale?

- Da Nu

14. Care crezi că este cea mai bună metodă prin care școala ar trebui să comunice cu familia?

- Bilete Telefon Ședințe cu părinții Întâlniri individuale
 Alte modalități.....

15. Ți înștiințezi părinții despre eventualele probleme apărute la școală?

- Da Nu

16. Consideri că este de datoria școlii să înștiințeze familia despre problemele apărute în școală?

- Da Nu

17. Cât de des iau părinții legătura cu școala?

- o dată pe săptămână de două ori pe lună o dată pe lună
 o dată pe semestru o dată pe an alt răspuns

18. Crezi că înștiințarea părinților de către școală ar reduce riscul apariției anumitor probleme?

- Da Nu Nu știu

19. Te rog să apreciezi despre care dintre următoarele probleme crezi că ar trebui înștiințată familia ta periodic?

- indisciplina agresivitatea verbală față de colegi
 agresivitatea fizică față de colegi absenteism
 abandonarea școlii agresivitatea față de profesori
 situația școlară nerespectarea oricărui amendament din regulamentul școlar

Reperere educaționale în școala românească

20. Crezi că părinții se vor sesiza dacă vor fi înștiințați prin bilete despre situația la învățatură și purtare?

- Da   Nu

21. Cum crezi că va evolua relația ta cu părinții dacă aceștia vor afla situația ta școlară, precum și problemele de comportament?

- Relația se va îmbunătăți
 Vor încerca să mă ajute să-mi rezolv problemele de comportament
 Vor menține o colaborare mai strânsă cu școala pentru a evita alte eventuale probleme
 Vor comunica mai mult cu noi pentru a încerca să vadă ce m-a determinat să am un astfel de comportament
 Vor apela la ajutor specializat pentru rezolvarea problemelor
 Relația se va înrăutăți

22. Regulamentul de ordine interioară al unității școlare de care aparții este cunoscut de părinți?

- Da   Nu

23. Cât de des ești întrebat/ă de către un membru al familiei despre ce s-a mai întâmplat la școală?

- zilnic   de două ori pe săptămână   în weekend
 o data pe săptămână   o dată pe lună

24. Ce părere au părinții tăi dacă vii acasă cu o notă proastă?

- sunt dezamăgiți de mine
 sunt siguri ca eu sunt de vină pentru că nu m-am pregătit suficient
 sunt de părere că profesorul nu a fost obiectiv
 sunt de părere că cerințele profesorului sunt prea mari

25. S-a întâmplat să fii pedepsiți dacă părinții au fost înștiințați despre deviațiile comportamentale apărute în cadrul unității școlare?

- Nu   Da, cum?

.....
26. S-a întâmplat ca părinții tăi să aibă păreri diferite referitoare la educația ta?

- Da   Nu

27. Ce părere au părinții despre comportamentul tău în societate și în cadrul școlii?

- te înțeleg întotdeauna   te înțeleg uneori
 nu te înțeleg niciodată   sunt indiferenți față de tine

Repere educaționale în școala românească

28. Considerați că părinții colaborează suficient cu școala?

Da Nu

29. Cât de des vin la școală părinții tăi pentru a se interesa de evoluția ta?

foarte des des nu se interesează rar foarte rar

30. Ce consideri că ar trebui să facă școala pentru a exista o mai bună colaborare între familie și școală?

Bibliografie:

--David, E-note de curs-“*Psihosociologia Grupurilor*” si “*Devianta scolara*”

-Neamtu,C-“*Devianta Scolara*”,2003

-Alexandrescu, Gabriela; Roman, George (coord.), *Educatia scolara a copiilor care muncesc*. Ghid pentru profesori si lucratori sociali, Bucuresti, Salvati Copiii, 2003.

-Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului, *Ordinul nr. 132 din 07.04.2005*, <http://www.legestart.ro>, 07.02.2008.

-Alexe, Mirela, *Ziua Internationala a Persoanelor Adulte Fără Adăpost*, Comunicat de presă Samusocial, Bucuresti, 2007.

-TR 2000, Bucuresti, Asociația Psihiatrilor Liberi din Romania, 2003.

Pieron, Henri, *Vocabularul de psihologie*, Bucuresti, Univers Enciclopedic, 2001.

Radulescu, Sorin. M., Banciu, Dan., *Introducere in sociologia delinventei juvenile (Adolescenta - intre normalitate si devianta)*, Bucuresti, Ed. Medicala, 1990

Banciu, D.; Rădulescu S. M.; Voicu, M., (1985), *Introducere în sociologia delinvenței juvenile*, Editura Științifică și Enciclopedică, București

Repere educaționale în școala românească

Motto:

„Omul nu moare, se omoară.”

Platon

31 MAI – Ziua Mondială fără tutun

Prof. Adrian Stan,

Liceul Tehnologic „Costin Nenițescu”, Buzău

Organizația Mondială a Sănătății a declarat această zi, ca "**Ziua Mondială fără Tutun**" în anul 1987 într-o inițiativă de a atrage atenția asupra pericolului utilizării tutunului pentru societate, nu numai pentru fumători.

Cercetările științifice au evidențiat de fiecare dată că acest consum de tutun a devenit o boală având toate atributele unei epidemii ce stă la originea a peste 20 de boli ce pun în pericol viața: bolile cardiace, bolile pulmonare, bolile cerebrovasculare, cancer, diabet, ateroscleroză, etc.

În fiecare an se înregistrează circa 3,5 milioane de decese provocate de fumat. La fiecare 24 de ore mor aproximativ 100 de fumatori. Fumatul este responsabil pentru 75% dintre infarctele la fumătorii cu vârsta sub 50 ani și pentru 30% dintre decesele cauzate de diferitele forme de cancer. Consumul de tutun este a doua cauză a mortalității în lume și în Europa, conform Organizației Mondiale a Sănătății.

Conform celor mai recente statistici, în România fumatul omoară 33.000 de persoane pe an. Peste 70% dintre aceștia mor între 35 și 69 de ani

Primul european care a luat contact cu tutunul a fost **Cristofor Columb**(1451-1506) în 1492 în insulele din Marea Caraibelor. Acesta , la debarcarea în insula San Salvador a constatat că

Repere educaționale în școala românească

indigenii fumau foi de tutun sub formă de rulouri cu ajutorul unor pipe din bambus, foi pe care le numeau tabac.

Mai târziu, în 1559, ambasadorul Franței în Portugalia, **Jean Nicot** a introdus în Franța această plantă, de la numele său fiind numită și principala substanță din tutun, nicotina. Acest obicei s-a extins apoi în toată Europa.

Inchiziția a interzis consumul de tutun, iar în Anglia secolului al XVI-lea erau date pedepse foarte aspre pentru cei care consumau. În Țările Române, tutunul pătrunde o dată cu venirea turcilor pe aceste meleaguri, la mijlocul sec. al XVI-lea.

Cercetătorii au ajuns la concluzia că **nicotina** este una dintre cele mai toxice substanțe conținute în fumul de țigară datorită acțiunii ei asupra sistemului nervos și a vaselor de sânge inclusiv a vaselor coronariene care asigură circulația și oxigenarea mușchiului inimii.

Dintre celelalte peste 4000 de substanțe chimice conținute în țigări și în fumul de țigară este foarte periculos și **gudronul** care are un efect cancerigen. **Gudronul** reprezintă o serie de substanțe chimice de culoare maro, având drept efect imediat colorarea dinților, unghiilor și a țesutului pulmonar. De altfel, mai sunt circa alte 20 de substanțe cancerigene conținute în fumul de țigară.

Monoxidul de carbon (CO), rezultat în urma arderii acelor substanțe toxice, produce de asemenea un efect nociv prin împiedicarea hemoglobinei de a transporta oxigenul în tot organismul. Monoxidul de carbon în cantități mari, substituie oxigenul din globulele roșii prin urmare, inima unui fumător trebuie să pompeze mai mult sânge pentru a trimite suficient oxigen la creier cât și la celelalte organe.

Substanțe ca **cianida de hidrogen, fenolii, agenții oxidanți sau acizii organici** precum și diverse hidrocarburi au efectul de a împiedica buna funcționare a plămânilor căci ei dispun de un sistem propriu de apărare prin intermediul unor cili (perişori) care prin mișcările lor, îndepărtează substanțele străine din plămâni, de exemplu praf, dar, acțiunea acestor substanțe chimice produce distrugerea

Repere educaționale în școala românească

acestor cili și a rolului lor de curățire, făcând astfel posibilă instalarea în plămâni a acelor substanțe din fumul de țigară.

Și **radicalii liberi** care interacționează cu colesterolul producând grăsime pe vasele de sânge, prin asocieri cu fumatul, sau cu hipertensiunea arterială duce la probleme ale miocardului fumătorului cu un risc de câteva ori mai mare decât în cazul celor care nu fumează.

Diversele particule metalice din fumul de țigară cum sunt **arsenicul** sau **cadmiul** sunt cancerigene, alături de alți compuși radioactivi.

Consecințe grave ale consumului de tutun

Fumatul este considerat ca fiind cea mai importantă cauză responsabilă de producere a **bolii arterelor coronare** (American Heart Association). Și alte **afecțiuni cardio-vasculare** sunt influențate de fumat: boala ischemică coronariană, degenerescența miocardică, anevrismul aortic, ateroscleroza, tromboza cerebrală, hipertensiunea arterială.

Fumătorii fac de cinci ori mai frecvent aneurisme ale arterei aorte față de nefumători iar riscul apariției bolii depinde de numărul de țigări fumate, de vârsta de la care s-a început să fumeze.

În general, **fumatul** este responsabil în proporție de 12% - 14% din decesele prin **accident vascular cerebral** (AVC).

Fumatul influențează **densitatea osoasă** la femeile fumătoare față de cele nefumătoare în cazul perioadei post- menopauză, ajungând la o diferență de 6% de pierdere osoasă spre vârsta de 80 de ani. Riscul de fracturi este de peste 40 % mai mare la fumătoare decât la cele care nu fumează.

Fumatul afectează cavitatea bucală prin apariția **leucoplaziei**, mici zone de culoare albă având potențial malign, sau a stomatitei nicotinică ce inflamează glandele salivare palatine.

Repere educaționale în școala românească

Fumatul favorizează apariția **cariilor dentare** datorită plăcii dentare ce permite dezvoltarea bacteriilor de trei ori mai mult față de nefumători.

Fumatul poate conduce la tulburări de gust și miros al alimentelor, al hainelor sau a propriei persoane.

Fumatul crește riscul de **cancer pancreatic**, independent de consumul de alcool, obezitate, existența unei afecțiuni a colecistului.

Fumatul afectează **calitatea tenului și a pielii** în general, datorită substanțelor toxice din nicotină care produc constricția vaselor de sânge, prin urmare tegumentul primește mai puțin oxigen și mai puține substanțe nutritive.

În plus, regenerarea celulară este diminuată, ceea ce explică multe din caracteristicile „feței de fumător”. Are loc astfel, îmbătrânirea prematură a tenului și datorită faptului că prin piele se elimină și unele substanțe toxice conținute în fumul de țigară.

Fumatul crește riscul apariției **aterosclerozei**, vasele pierzându-și elasticitatea și opunând o mai mare rezistență la curgerea fluxului sanguin. Drept consecință, pot apare : hipertensiunea arterială și/sau deficiențe circulatorii la nivelul membrelor care se pot solda cu amputarea acestora sau anevrisme ale arterelor mari, de asemenea , există riscul major de a se produce infarcte miocardice iar în cazul vascularizației creierului apariția accidentelor vasculare cerebrale.

Fumatul duce la creșterea incidenței apariției **astmului bronșic** la adulți observându-se la aceștia susceptibilitate la infecții respiratorii. Expunerea pasivă a fătului la fumat, de către o mamă care fumează pe parcursul sarcinii, crește riscul nou-născutului de a dezvolta astm în primii 3 ani de viață.

Fumatul reprezintă un factor ridicat de risc de îmbolnăvire pentru **tuberculoză** prin scăderea capacității de apărare împotriva bacilului Koch și prin reactivarea unor leziuni latente ce datează uneori din copilărie. Marii fumători au un risc de 2-3 ori mai mare de a face această boală decât nefumătorii, prin faptul că fumatul determină frecvent tuse cu expectorație ducând la contagiozitate.

Repere educaționale în școala românească

Incidența apariției de **tumori maligne** este foarte ridicată în cazul cancerului pulmonar iar fumătorii cu tuberculoză au un risc crescut de a face cancer bronhopulmonar.

Indiferent dacă se consumă țigări light se întâmplă ca persoana să vrea să fumeze mai multe țigări, astfel că plămânul, tot este supus unei cantități mari de substanțe cancerigene.

Fumatul produce **cancer laringian**, localizat la laringe în circa 84% dintre cazuri.

Fumatul poate favoriza apariția **ulcerului gastroduodenal** prin agresiunea asupra mucoasei gastrice adică, creșterea nivelului radicalilor liberi, endotelinei și factorului activator trombocitar la nivelul mucoasei gastrice, afectarea mecanismelor de apărare ale mucoasei, reducerea fluxului sanguin la nivelul mucoasei;

Fumatul poate produce **impotență sexuală** sau disfuncție erectilă datorită faptului că nicotina produce vasoconstricția arterelor peniene astfel încât vasele nu mai primesc sânge.

Fumatul afectează **fertilitatea masculină** prin reducerea calității materialului genetic și a existenței în el a unor compuși cancerigeni care produc modificări materialului genetic ce pot persista și la nivelul embrionilor.

Fumatul crește riscul de **cancer de col uterin** prin favorizarea infecției cu Human Papillomavirus (HPV) și evoluției acestei infecții spre cancer.

Fumatul poate produce **cancer ovarian** datorită modificărilor metabolismului hormonilor sexuali și de asemenea riscul de avort spontan este cu 25% mai mare decât în cazul nefumătoarelor.

Femeile care fumează și iau pilule anticoncepționale au un risc crescut de 20 de ori mai mare de a suferi un **atac cardiac**. De asemenea, există dovezi ale dereglărilor ciclului menstrual, sau în apariția precoce a menopauzei.

Riscul de a suferi de una din bolile provocate de fumat sau care se asociază cu fumatul depinde de numărul de țigări fumate zilnic, de

Repere educaționale în școala românească

factorii genetici sau psihici care se suprapun precum și de mediul ambiental sau de modul de alimentație.

Efectele negative ale consumului de tutun se răsfrâng nu doar asupra celui care fumează ci și a celor de lângă fumător, deoarece acesta inhalează doar 15 % din fum, restul poate pătrunde în plămâni celor din jurul lui.

Și **fumatul pasiv**, adică inhalarea fumului de la țigară de către cei care nu fumează, fie la locul de muncă sau în spații închise ca restaurante, cluburi, etc., a scos în evidență o serie de afecțiuni grave care încep cu iritație, dureri de cap, tuse, astenie, probleme pulmonare.

Persoanele alergice sau astmatice care stau lângă cei care fumează își înrăutățesc starea de sănătate iar femeile însărcinate sau copiii sunt persoanele cele mai vulnerabile. Se consideră că a sta două ore lângă persoane care fumează este echivalentul consumului a patru țigări, pentru nefumători, conform Centrului Pentru Politici și Servicii de Sănătate.

Știați că ...

1. Țigările sunt unele din cele mai vândute produse din lume cu peste 1000 de miliarde de unități anual, industria tutunului înregistrând venituri de peste 400 de miliarde de dolari?
2. Cantitatea de nicotină în ultimii ani la unele branduri de produse a crescut în ultimii 10 ani ca urmare a competiției pe piața de țigări. Conform studiului realizat la Universitatea Harvard și la Centrul de sănătate din Massachusetts, cantitatea de nicotină a crescut cu 11% din 1997 până în prezent?
3. Producătorii de țigări americani care reprezintă 70 % din piața globală, câștigă din vânzarea țigărilor către celelalte țări mai mult decât din vânzarea în SUA?
4. Țigările conțin peste 4000 de ingrediente, care o dată arse produc peste 200 de compuși chimici.

Repere educaționale în școala românească

5. Substanțe ca arsenic, formaldehidă, plumb, oxid de nitrogen, monoxid de carbon, amoniac fac parte din conținutul unei țigări?
6. La începutul anilor '50, brandul Kent folosea în filtru o cunoscută substanță cancerigenă care se găsește în azbestul alb.
7. Vârsta legală pentru a cumpăra țigări este de 18 ani conform legislației în vigoare însă nu există nicio restricție de vârstă de a fuma.
8. Adolescenții care încep să fumeze de timpuriu sunt cei mai expuși îmbolnăvirilor de plămâni, și în general de cancer, întrucât, nu au plămâni dezvoltati.

Măsuri de combatere a consumului de tutun.

Cel mai bun mod de a ne păstra sănătatea noastră și a celor din jur este prevenirea, preîntâmpinarea unor comportamente nesănătoase fie prin educația dată în familie și în școală fie prin legiferarea unor legi restrictive care să-i apere pe minori.

Astfel, deși renunțarea la fumat este o practică grea, foarte mulți fumători care au avut o ambiție și o voință puternică au reușit. Deși s-au introdus diverse obligații pentru producători inclusiv de a transmite diverse mesaje și imagini antifumat pe pachetele de țigări, deși comercianților li s-a interzis să vândă țigări minorilor sau restaurantelor să aibă spații separate pentru cei care fumează și cei care nu fumează, sau faptul că s-au interzis reclamele la țigări, în final, și la noi în țară s-a legiferat o nouă lege anti fumat care interzice fumatul în toate instituțiile publice sau în alte locuri în care s-ar periclita sănătatea celor din jur.

Acest fapt a dus într-o oarecare măsură la diminuarea consumului de țigări la locul de muncă și chiar printre elevii din școli, dar acest fapt trebuie susținut continuu printr-o educație antifumat prin intermediul mass-mediei, a școlii și a familiei în primul rând.

Când însă părinții fumează în fața copilului, nu va trece mult timp până când acesta se va apuca și el să fumeze, sau dacă grupul de

Repere educaționale în școala românească

prieteni fumează atunci, uneori și cel care nu fumează va încerca acest obicei.

Așadar, în școală ar trebui să ne concentrăm eforturile pentru a prezenta elevilor efectele nocive ale consumului de tutun, să invităm chiar personalul medical pentru a le prezenta mult mai elocvent, sau să le prezentăm modele de urmat, oameni care au avut de suferit de pe urma consumului de tutun dar prin voință și cu ajutor au reușit să se vindece.

Ca sugestii pe care le putem adresa elevilor ar putea fi și următoarele:

- Să anunțe familiei și prietenilor dorința de a se lăsa de fumat pentru a-și spori motivația personală de a se și ține de promisiunea făcută;
- Să se renunțe treptat la un consumul mare de țigări pe zi;
- Consumul de cafea urmat de fumat poate fi înlocuit cu un consum de ceai fără fumat;
- Trebuie ca fumătorul să se ferească de tentațiile din jur adică de cei care fumează;
- Înlocuirea fumatului cu mestecarea gumei sau a altor produse specifice care să ducă la eliminarea dorinței de a mai simți nicotina;
- Practicarea unor ședințe de respirație profundă, 2, 3 minute, cât mai dese atunci când persoana simte nevoia să fumeze;
- Practicarea sportului într-o mai mare măsură;

Chestionar privind atitudinea adolescenților cu privire la consumul de tutun

Numele și prenumele .....
Clasa:..... **Vârsta:**..... **Gen.** a) băiat; b) fată;

Pentru următoarele întrebări vă rugăm să încercuiți litera corespunzătoare răspunsului cel mai apropiat de ceea ce credeți voi.

Repere educaționale în școala românească

1. In timpul programului școlar, cât de des vezi alte persoane fumând în perimetrul școlii?

- a) aproape în fiecare zi; b) uneori; c) niciodată;

2. Ați mai participat până acum la alte ore sau activități în care s-a dezbătut problema consumului de tutun și consecințele acestuia ?

- a) de foarte multe ori; b) de câteva ori; c) foarte rar; d) niciodată;

3. Când te uiți la televizor, sau pe internet , cât de des vezi persoane fumând?

- a) nu mă uit niciodată; b) de multe ori; c) uneori; d) niciodată

4. Crezi că este un fapt bun că s-a interzis fumatul în locurile publice ?

- a) e foarte bine; b) e relativ bine; c) mi-e indiferent; d) nu e bine;

5. Crezi că fumatul dăunează sănătății tale?

- a) cu siguranță da; b) probabil că da; c) probabil că nu; d) sigur, nu;

6. Crezi că fumatul îi face pe adolescenți să arate mai bine în ochii celorlați colegi ?

- a) nu, dimpotrivă; b) mai puțin bine; c) nu contează; d) da, cu siguranță;

7. Fumează vreunul din prietenii tăi apropiați ?

- a) nici unul; b) unii; c) majoritatea; d) toți;

8. Dacă fumezi în prezent, te-ai gândit să te lași de fumat în viitorul apropiat?

- a) nu fumez acum; b) da; c) nu

9. Când ai încercat prima dată o țigară?

- a) între 16 și 18 ani; b) între 14 și 16 ani; c) între 11 și 14 ani; d) sub 11 ani;

10. Crezi că ai fi în stare să te lași de fumat dacă ai vrea?

- a) nu am fumat niciodată țigări; b) m-am lăsat deja de fumat; c) da; d) nu;

11. Cât de ușor sau greu ți-ar fi să nu fumezi timp de o săptămână?

- a) în general nu fumez; b) foarte greu; c) destul de ușor; d) foarte ușor;

12. Cât de des îți vezi părinții fumând la voi acasă ?

- a) în fiecare zi; b) de multe ori; c) uneori; d) niciodată;

13. Unde obișnuiești să fumezi cel mai mult ?

- a) nu fumez; b) acasă; c) la școală;
d) în alte locuri, stradă, cafenele, etc.;

14. Câte pachete de țigări fumezi într-o lună ?

- a) 1 pachet; b) 4 pachete; c) 8 pachete;
d) mai mult de 10 pachete;

Repere educaționale în școala românească

15. În general, cum îți procuri țigările ?

- a) de la magazin;   b) de la prieteni;   c) de la părinți, fără să știe;
d) de la părinți, cu acordul lor;

16. Este dificil să cumperi țigări de la magazin dacă ești minor ?

- a) foarte dificil;   b) dificil;   c) ușor;   d) foarte ușor;

17. De unde faci rost de bani pentru cheltuielile legate de costul țigărilor?

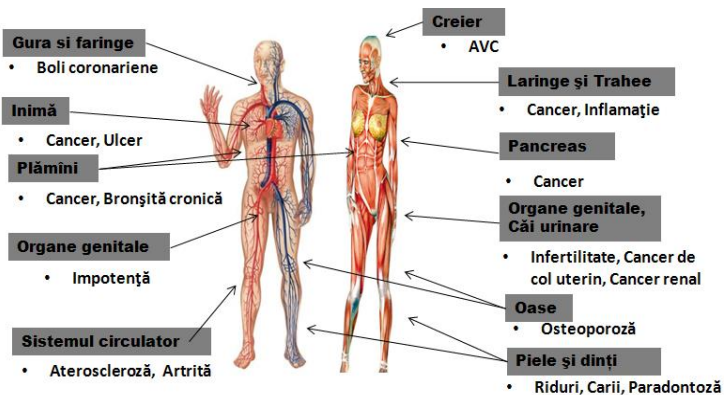
- a) din banii dați de părinți;   b) de la bunici;   c) de la prieteni;
d) din munca proprie;

18. Câți bani cheltuiești de obicei într-o lună pentru consumul de tutun?

- a) nu cheltuiesc ;   b) mai puțin de 50 lei;   c) între 50 și 100 lei;
d) peste 100 lei;

Chestionarul poate să scoată în evidență, în condițiile în care elevii răspund obiectiv, faptul , dacă ei conștientizează că fumatul le pune sănătatea în pericol și cum se raportează ei la fumat ca și consumatori sau ca simpli colegi ai celor care fumează.

CONSECINȚE GRAVE ALE CONSUMULUI DE TUTUN

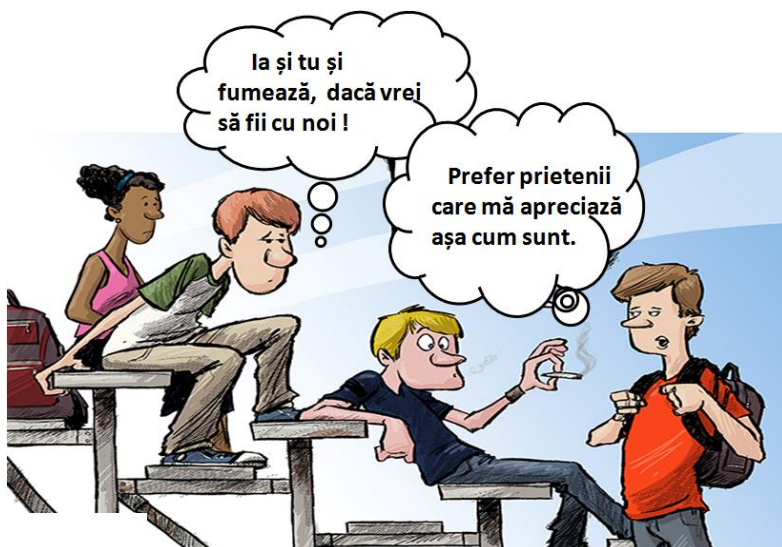

Bibliografie:

www.sfatulmedicului.ro

www.stopfumat.eu,

www.despresuflet.ro

ZILE IMPORTANTE

1 Iulie	Ziua Mondială a Arhitecturii Ziua Națională a Canadei
2 Iulie	Ziua Comemorării lui Ștefan cel Mare, domnitorul Moldovei
3 Iulie	Ziua Independenței Belarusului
4 Iulie	Ziua Proclămării Independenței Statelor Unite ale Americii; Ziua Crucii Roșii Române
5 Iulie	Ziua Independenței Venezuelei
6 Iulie	Ziua Victimelor Represiunilor Politice
7 Iulie	Ziua Spunerii Adevărului
8 Iulie	Ziua Jocurilor Video
9 Iulie	Ziua Internațională a Indigenilor
10 Iulie	Ziua în care în 1962 a fost lansat primul satelit de telecomunicații ce a făcut posibilă transmiterea de programe de televiziune peste Oceanul Atlantic.
11 Iulie	Ziua Mondială a Populației; Ziua Mondială a Ciocolatei
12 Iulie	Ziua de naștere a lui George Eastman, inventatorul aparatului de fotografiat cu rolă de film. (1854)
13 Iulie	Ziua de naștere a actorului american Harrison Ford (1942)
14 Iulie	Ziua Națională a Franței; Ziua Transmisioniștilor Militari
15 Iulie	Ziua Mărcii Poștale Românești
16 Iulie	Ziua în care în 1921 a avut loc Primul Congres al Medicilor din România, prezidat de prof. dr. Ioan Cantacuzino.
17 Iulie	Ziua de naștere a fizicianului belgian Georges

Repere educaționale în școala românească

	Lemaître care a propus în 1894 teoria cunoscută astăzi ca teoria Big Bang-ului.
18 Iulie	Ziua Internațională Nelson Mandela
19 Iulie	Ziua în care în 1922 a avut loc primul meci de tenis în Cupa Davis. (România – India, 5-0)
20 Iulie	Ziua Mondială a Șahului; Ziua Aviației Române și a Forțelor Aeriene
21 Iulie	Ziua de naștere a scriitorului Ernest Hemingway, (1899), laureat al Premiului Nobel pentru literatură pe anul 1954.
22 Iulie	Ziua de naștere a botanistului Gregor Mendel, descoperitorul legilor eredității. (1822)
23 Iulie	Ziua Presei Militare
24 Iulie	Ziua Poliției de Frontieră
25 Iulie	Ziua Radiolocației
26 Iulie	Ziua Arhivelor Militare
27 Iulie	Ziua în care, în 1956, România a devenit membră a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință, și Cultură (UNESCO).
28 Iulie	Ziua Mondială de Luptă Împotriva Hepatitei
29 Iulie	Ziua Imnului Național al României
30 Iulie	Ziua în care a fost adoptată legea prin care Ierusalimul a devenit capitala Statului Israel, în 1980
31 Iulie	Ziua de naștere a matematicianului și astronomului Nicolae Coculescu, fondatorul în 1908 al Observatorului din București.
1 August	Ziua Tanchiștilor Ziua Națională a Elveției
2 August	Ziua Independenței Macedoniei
3 August	Ziua înțrării în vigoare a Convenției Europene pentru reprimarea terorismului, în 1997.

Repere educaționale în școala românească

4 August	Ziua atribuită descoperirii șampaniei de către călugărul benedectin Dom Perignon (1693) după numele regiunii Champagne din nordul Franței.
5 August	Ziua de naștere a prozatorului român Marin Preda. (1922)
6 August	Ziua Minerului
7 August	Ziua Internațională a Prieteniei
8 August	Ziua Internațională a Pisicii
9 August	Ziua Internațională a Grădinilor Zoologice și a Parcurilor
10 August	Ziua Independenței Ecuadorului
11 August	Ziua de naștere a medicului olandez Christiaan Eijkman, descoperitorul vitaminelor în 1858.
12 August	Ziua Internațională a Tineretului
13 August	Ziua Internațională a Stângacilor
14 August	Ziua de naștere a fizicianului Hans Oersted, care a descoperit electromagnetismul. (1777)
15 August	Ziua Marinei Române
16 August	Ziua de naștere a matematicianului Arthur Cayley în 1821, creatorul calcului matriceal.
17 August	Ziua Independenței Indoneziei
18 August	Ziua în care astronomul francez Pierre Janssen a descoperit în 1868, heliu în spectrul Soarelui în timpul unei eclipse.
19 August	Ziua Mondială a Fotografiei
20 August	Ziua de naștere a chimistului Joens Berzelius, cel care a inventat sistemul simbolurilor chimice, în 1779.
21 August	Ziua Medicinii Militare Românești
22 August	Ziua în care are loc primul miting aviatic internațional din lume, organizat în Franța, la Reims, în 1909.

Repere educaționale în școala românească

23 August	Ziua trecerii României de partea aliaților în cel de-al doilea război mondial Ziua Europeană de Comemorare a Victimelor Stalinismului și Nazismului Ziua Internațională pentru comemorarea comerțului cu sclavi și a abolirii acestuia
24 August	Ziua Independenței Ucrainei Ziua Internațională împotriva Intoleranței legată de preferințe muzicale, mod de viață, vestimentație
25 August	Ziua în care are loc prima scanare a creierului uman prin metoda tomografiei asistate de calculator. (1973)
26 August	Ziua de naștere a chimistului francez Antoine Lavoisier care a dat prima versiune a legii de conservare a masei, a ajutat la construirea sistemului metric.
27 August	Ziua Națională a Republicii Moldova
28 August	Ziua de naștere a poetului german Johann Wolfgang von Goethe în 1749, spirit enciclopedist, autorul operei „Faust”.
29 August	Ziua în care fizicianul Michael Faraday care a demonstrat funcționarea primului transformator electric. (1831)
30 August	Ziua în care naveta Discovery decolează pentru prima dată în 1984
31 August	Ziua Limbii Române
1 Septembrie	Ziua Rezervației Biosferei Delta Dunării
2 Septembrie	Ziua Capitulării Japoniei în cel de-al doilea Război Mondial
3 Septembrie	Ziua în care a intrat în vigoare Convenția Europeană a Drepturilor Omului
4 Septembrie	Ziua de naștere în 1881 a poetului George Bacovia

Repere educaționale în școala românească

	(dec. 22.05.1957)
5 Septembrie	Ziua Moscovei declarată oficial prin decret de către Boris Elțin în 1997.
6 Septembrie	Ziua de naștere în 1817 a istoricului, scriitorului și omului politic, Mihail Kogălniceanu.
7 Septembrie	Ziua de naștere în 1621 a poetului francez Jean de la Fontaine (dec. 16.04.1788).
8 Septembrie	Ziua Internațională pentru Alfabetizare; Ziua Petrolistului; Ziua Națională a Macedoniei
9 Septembrie	Ziua Mondială a Frumuseții Ziua Națională a Republicii Korea de Sud
10 Septembrie	Ziua în care a fost inaugurată în 1872, Gara de Nord din București.
11 Septembrie	Ziua patrioților, declarată în SUA după atacurile teroriste din 2001 în care peste 3000 de oameni și-au pierdut viața în New York și Washington când au fost distruse World Trade Center și o parte din Pentagon.
12 Septembrie	Ziua în care inginerul american Jack Kilby a prezentat primul circuit integrat din lume. (1958)
13 Septembrie	Ziua Pompierilor din România
14 Septembrie	Ziua Inginerului Român Ziua Muntelui
15 Septembrie	Ziua Internațională a Democrației; Ziua Loteriei Române
16 Septembrie	Ziua Europeană de Prim Ajutor; Ziua Internațională de Prezervare a Stratului de Ozon
17 Septembrie	Ziua în care a fost lansată prima versiune a sistemului de operare Linux. (1991)
18 Septembrie	Ziua Mondială a Geologiei

Repere educaționale în școala românească

19 Septembrie	Ziua în care în 1895 a fost inaugurat podul de la Cernavodă, cel mai mare din Europa la acea dată avându-l ca arhitect pe inginerul Anghel Saligny.
20 Septembrie	Ziua inaugurării în 1974 a drumului național Transfăgărășan având o lungime de peste 90 km.
21 Septembrie	Ziua Internațională a Păcii; Ziua Internațională de Luptă Împotriva Bolii Alzheimer
22 Septembrie	Ziua Fără Transport
23 Septembrie	Ziua Mondială a Curățeniei
24 Septembrie	Ziua în care a avut loc primul transplant reușit de mână din lume de către o echipă de chirurși din Lyon. (1998)
25 Septembrie	Ziua în care a fost realizată prima proteză de picior controlată direct de creierul pacientului. (2013)
26 Septembrie	Ziua Mondială a Contracepției; Ziua Internațională a Limbilor
27 Septembrie	Ziua Mondială a Turismului
28 Septembrie	Ziua în care NASA a anunțat că pe Marte există apă în formă lichidă. (2015)
29 Septembrie	Ziua Mondială a Inimii
30 Septembrie	Ziua de naștere a fizicianului Hans Geiger, cel care a inventat detectorul de radiații. (1882)

Surse:

www.calendarstiintif.ro

<http://calendarele.eu>

www.calendar.eclub.ro

Repere educaționale în școala românească

---

9 786066 663417 5

ISBN: 978-606-663-417-5